

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 48

(2006–2007)

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 2. mars 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Bakgrunn

EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter 2007-2013 ble formelt vedtatt i EU 18. desember 2006 gjennom Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1982/2006/EF. Programmet avløser det sjette rammeprogrammet for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2002-2006). Norge deltar i programmet på grunnlag av EØS-avtalens del IV, samarbeid utenfor de fire friheter, artikkel 78 og protokoll 31, artikkel 1.

Deltakelse i EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter forutsetter økonomiske forpliktelser over flere år. Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning er derfor nødvendig i medhold av Grunnlovens §26, annet ledd. Med sikte på at Norge skal kunne delta i programmet så tidlig som mulig, blir stortingsproposisjonen fremmet før beslutning i EØS-komiteen.

Utkast til beslutning i EØS-komiteen og Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1982/2006/EF i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

2 Nærmere om det sjuende rammeprogrammet og Det europeiske forskningsområdet

---

EU vedtok i et møte i Det europeiske råd i 2000 i Lisboa et overordnet strategisk mål for inneværende tiår om at EU skal bli verdens mest konkurransedyktige og dynamiske kunnskapsbaserte økonomi, en økonomi som kan skape bærekraftig økonomisk vekst med flere og bedre arbeidsplasser og større sosial tilhørighet. EU vedtok samtidig å utvikle et europeisk forskningsområde, «European Research Area» (ERA). ERA skal sikre bedre sammenheng mellom forskningspolitikk på nasjonalt nivå og EU-nivå, motvirke fragmentering av forskning i Europa gjennom bedre koordinering av nasjonale forskningsinnsatser og skape et indre marked for forskning og utvikling. I et nytt toppmøte i Barcelona i 2002 fulgte EU opp med å vedta at innsatsen innenfor forskning og utvikling (FoU) i EU skal økes til tre prosent av BNP innen 2010, med 2/3 av forskningsinvesteringene fra privat sektor. I 2005 vedtok EU en revidert Lisboa-strategi med økt vekt på økonomisk vekst og sysselsetting. Tiltak skal i henhold til denne iverksettes innenfor følgende tre hovedområder:

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- investeringer i kunnskap og innovasjon
- gjøre Europa mer attraktivt for investeringer og arbeid
- vekst og sysselsetting for økt sosial inkludering.

EUs forskningspolitikk har to formål i henhold til EU-traktatens artikkel 163(1): For det første å styrke det vitenskapelige og teknologiske grunnlaget for EUs industri og fremme utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv og for det andre å støtte EUs øvrige politikkområder ved å iverksette forskningsaktiviteter.

EUs sjuende rammeprogram

EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter har som overordnet mål å bidra til å gjøre EU til verdens ledende forskningsområde. Programmet skal bygge videre på resultatene fra det sjette rammeprogrammet for å utvikle et europeisk forskningsområde. Det sjuende rammeprogrammet skal føre resultatene videre mot utvikling av en kunnskapsbasert økonomi og et kunnskapsbasert samfunn i Europa som oppfyller målsettingene i Lisboa-strategien. Programmet skal fremme, og investere i, avansert forskning i verdensklasse, og ha som prinsipp å støtte fremragende forskning.

For å bidra til målet om å bli et verdensledende forskningsområde, iverksetter EU fire typer aktiviteter i det sjuende rammeprogrammet:

1. Tverrnasjonalt samarbeid innenfor prioriterte temaer i særprogrammet «Samarbeid»;
2. Forskerinitiert, grensesprengende forskning i særprogrammet «Ideer»;
3. Styrking av det menneskelige potensialet innenfor forskning og teknologi i Europa i særprogrammet «Mennesker»;
4. Styrking av forsknings- og innovasjonskapasiteten i Europa i særprogrammet «Kapasitet».

En veiledende fordeling av budsjettet på særprogrammene i EUs sjuende rammeprogram fremgår av tabell 2.1.

EU vil utvikle synergi og komplementaritet mellom rammeprogrammet og andre EU-programmer, herunder det nye rammeprogrammet for konkurranseevne og innovasjon – «Competitiveness and Innovation Programme» (CIP). Norsk deltakelse i dette programmet fremmes i en egen stortingsproposisjon.

1) Samarbeid – tverrnasjonalt samarbeid innenfor prioriterte temaer

Særprogrammet «Samarbeid» støtter forskningsaktiviteter som møter sosiale, økonomiske, miljømessige og bedriftsmessige utfordringer, og utgjør det største programmet i det sjuende rammeprogrammet. En stor del av innsatsen rettes inn mot forbedring av næringslivets konkurranseevne. Forskningsaktivitetene skal gjennomføres i et tverrnasjonalt samarbeid innenfor følgende ti tematiske områder:

- Helse
- Matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Nanovitenskap, nanoteknologi, nye materialer og ny produksjonsteknologi
- Energi
- Miljø, herunder klimaendringer
- Transport, herunder luftfart (og skipsfart)
- Samfunnsvitenskap og humaniora
- Romvirksomhet
- Sikkerhet

«Samarbeid» vil gjennomføres ved at det legges til rette for tverrnasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor hvert tema. Det vil bli lagt vekt på samordning av forskningsområder som går på tvers av temaene, som marin forskning og teknologi. Det vil også gjennomføres felles utlysninger for forsknings- og teknologiemner med relevans for mer enn ett fagområde.

For å øke relevansen av programmet for næringslivet, er det i prioriteringen av forsknings- og teknologiemner innenfor de tematiske områdene lagt vekt på arbeidet i de om lag 30 offisielle europeiske teknologiplattformene. Hver teknologiplattform samler ulike aktører – næringsliv, forskningsinstitusjoner, myndigheter med flere – som utvikler en felles visjon og strategi for utvikling og anvendelse av ny teknologi innenfor en næringslivssektor. Plattformene er i hovedsak ledet av næringslivet, og forventes å få betydning for den teknologiske og økonomiske utviklingen innenfor flere sektorer.

Ut over forskning av relevans for næringslivet, inneholder de ti temaene forskning som er relevant for en rekke andre politikkområder, som helse, energi, miljø, sosialpolitikk og forbrukervern. Temaene IKT og helse er spesielt prioritert i rammeprogrammet. På energiområdet vil det særlig legges vekt på rasjonelt energiforbruk, fornybare energikilder og fangst og lagring av CO₂.

Koordinering mot nasjonale FoU-aktiviteter

For å øke konkurranseevnen til europeisk forskning, legger EU vekt på at potensialet i hele det europeiske forskningsområdet må nyttes fullt ut. Dette innebærer at det i det sjuende rammeprogrammet blant annet vil kunne etableres egne fellesforetak («Joint Undertaking») eller andre legale strukturer for gjennomføring av særskilte FoU-aktiviteter som også kan omfatte nasjonale FoU-aktiviteter og -ressurser på bakgrunn av artikkel 169 eller artikkel 171 i EU-traktaten.¹

Det vil i særprogrammet «Samarbeid», og i noe utstrekning også i særprogrammet «Kapasitet», blant annet kunne ytes støtte til følgende aktiviteter:

- Felles teknologiinitiativer («Joint Technology Initiatives» – JTI): Dette vil være et begrenset antall initiativer som i hovedsak vil springe ut av arbeidet i de europeiske teknologiplattformene, og som løftes særskilt på bakgrunn av svært omfattende FoU-mål og ressursbehov. Et eksempel er utvikling av teknologi for hydrogen og brenselceller. Felles teknologiinitiativer innebærer offentlig/privat partnerskap. Det samler ressurser fra privat næringsliv, EUs egne ressurser i det sjuende rammeprogrammet og Den Europeiske Investeringsbank («European Investment Bank» - EIB)² samt nasjonale ressurser. Initiativene vil kunne gjennomføres på bakgrunn av artikkel 171 i EU-traktaten, og forutsetter at det etableres en finansieringsplan basert på formelle tilsagn fra alle berørte parter.
- Samordning av andre forskningsprogrammer: Det sjuende rammeprogram vil yte støtte til samordning av primært nasjonal og regional forskning gjennom instrumentene ERA-NET og ERA-NET+. Et ERA-NET bygger opp et nettverk mellom deltakerne, som er programeiere og -ansvarlige i departementer og forskningsråd eller andre forskningsfinansierende institusjoner i Europa. Deltakerne identifiserer også felles forskningsstrategiske problemstillinger.

¹ I henhold til EU-traktatens artikkel 169, kan rammeprogrammet gi finansiell støtte til FoU-programmer som iverksettes av flere medlemsland, etter en overenskomst med disse landene. Artikkel 171 innebærer at EU kan etablere et fellesforetak («Joint Undertaking») eller enhver annen struktur som er nødvendig for en effektiv gjennomføring av EUs programmer innenfor forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter. Forslag til artikkel 169-initiativer foreslås av Kommisjonen og legges frem for både Rådet og Europaparlamentet for beslutning. Artikkel 171-initiativer beslutes i Rådet, etter forslag fra Kommisjonen og konsultasjon med Europaparlamentet.

² EIB vil kunne bidra til aktivitetene fordi det etableres en egen juridisk enhet – et eget fellesforetak eller lignende – for gjennomføring. Foreløpige vurderinger indikerer at også norske aktører kan motta støtte fra EIB.

De mest ambisiøse målene for et ERA-NET er at det gjennomføres felles aktiviteter og utlysninger basert på at nasjonale programmer åpnes for felles søknader fra flere land.

- Samordning av forskningsprogrammer kan også skje ved at nasjonale programmer gjennomføres i fellesskap basert på etablering av en egen struktur for gjennomføringen, og hvor også EU deltar. Det vil ytes tilskudd over det sjuende rammeprogrammet til gjennomføring av aktivitetene på grunnlag av artikkel 169 i EU-traktaten. Også her vil det kreves en finansieringsplan basert på formelle tilsagn fra nasjonale myndigheter.

Internasjonalt samarbeid

EU vil gjennom det sjuende rammeprogrammet styrke sitt eget internasjonale samarbeid om forskning og utvikling med tredjeland utenfor EU og EØS. Det internasjonale samarbeidet i det sjuende rammeprogrammet vil rettes inn mot flere grupper av land, herunder land som er kandidater og naboer til EU, asiatiske land, land med vekstøkonomier og utviklingsland.³ I «Samarbeid» vil det gjennomføres internasjonalt samarbeid både innenfor og på tvers av de tematiske områdene. Det vil også legges til rette for internasjonalt samarbeid innenfor programmene «Mennesker» og «Kapasitet». I «Mennesker» vil det legges til rette for internasjonalt samarbeid innenfor forskerutdanning og forskermobilitet, mens det i «Kapasitet» vil gjennomføres generelle støttetiltak for styrket internasjonalt samarbeid. EU vil utvikle en samlet strategi for det internasjonale samarbeidet i de ulike delene av rammeprogrammet.

2) Ideer – forskerinitiert, grensesprengende forskning

Særprogrammet «Ideer» skal øke dynamikken, kreativiteten og kvaliteten i europeisk forskning og kvaliteten til europeiske forskningsmiljøer som er helt i forskningsfronten. Programmet retter seg mot områder hvor det er størst potensial for vitenskapelige og teknologiske fremskritt, både innenfor og på tvers av disipliner. Denne delen av rammeprogrammet vil støtte prosjekter initiert av forskere både i offentlig og privat sektor innenfor alle forskningsområder, herunder teknologi og samfunnsvitenskap. Prosjektforslag kan fremmes

³ Inkluderer samarbeid med Middelhavsland, land på Vest-Balkan, sentralasiatiske land, Russland og Latin-Amerika. For utviklingsland og land med vekstøkonomier vil aktivitetene fokusere på spesielle behov i disse landene, som helse og forskning på sykdommer som det har vært forholdsvis lite fokus på, samt behov innenfor jordbruk, fiskerier og miljø.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

av individuelle nasjonale eller tverrnasjonale team⁴, og vurderes kun ut fra kvalitetskriterier. Virksomheten vil bli forvaltet av et nyetablert europeisk forskningsråd – «European Research Council» (ERC) – bestående av et uavhengig vitenskapelig råd og en egen organisasjon for gjennomføring. EU forventer at en slik ordning basert på konkurranse og kvalitet som dekker hele Europa, vil gjøre Europa mer attraktivt for de beste forskerne både fra europeiske land og tredjeland, og for investeringer i forskning fra næringslivet. Det europeiske forskningsrådet vil legge vekt på å engasjere både yngre forskere, nye forskergrupper og etablerte forskere i sine aktiviteter.

3) Mennesker – styrking av det menneskelige potensialet innenfor forskning og teknologi

I EUs sjuende rammeprogram vil innsatsen for å styrke det menneskelige potensialet innenfor forskning og teknologi i Europa, både kvantitativt og kvalitativt, videreføres og videreutvikles. Dette innebærer ulike initiativer og virkemidler for å få flere til å velge en forskerkarriere, få europeiske forskere til å bli i Europa og å tiltrekke forskere fra hele verden til Europa. Aktivitetene i særprogrammet «Mennesker» vil baseres på det foregående rammeprogrammets såkalte Marie Curie-aktiviteter for forskerutdanning og forskermobilitet, og vil dekke alle stadier i forskerkarrieren – både i privat og offentlig sektor – fra grunnleggende forskerutdanning til livslang læring og karriereutvikling. Forskermobilitet, både på tvers av landegrensener og sektorer, står sentralt, og vurderes som et vesentlig element i ERA - det europeiske forskningsområdet.

4) Kapasitet – styrking av forsknings- og innovasjonskapasiteten i Europa

Denne delen av det sjuende rammeprogrammet har som formål å styrke forsknings- og innovasjonskapasiteten i hele Europa, og sikre at tilgjengelig kapasitet utnyttes best mulig. Det vil gjennomføres aktiviteter innenfor følgende underområder:

- forskningsinfrastruktur
- forskning til støtte for små og mellomstore bedrifter
- kunnskapsregioner og regionale forskningsdrevne klynger
- forskningspotensial i EUs konvergensregioner⁵ og periferi
- forholdet mellom vitenskap og samfunn
- forskningspolitikk

⁴ Med et «individuell team» menes en hovedforsker og andre individer som er medlemmer av teamet.

- internasjonalt samarbeid.

For forskningsinfrastruktur er målet å øke anvendelsen av, og å utvikle, eksisterende infrastruktur i Europa på en best mulig måte, samt å medvirke til å skape ny forskningsinfrastruktur av felleseuropeisk interesse innenfor alle vitenskapelige og teknologiske områder. Dette skal være infrastruktur som forskere trenger for å gjennomføre avansert forskning og som bistår næringslivet med å styrke dets kunnskapsgrunnlag og teknologiske ekspertise. Det vil i det sjuende rammeprogrammet vurderes ulike forslag til utvikling av ny infrastruktur. Som eksempel kan nevnes en europeisk polar isbryter og et multidisiplinært observatorium for havbunnen. Støtte til utvikling av ny infrastruktur vil kunne skje ved samfinansiering mellom rammeprogrammet og andre kilder, herunder nasjonal finansiering. Slik støtte fra rammeprogrammet vil kunne besluttes på bakgrunn av artikkel 171 i EU-traktaten, og vil forordre en finansieringsplan basert på forpliktelser fra alle berørte parter.

Forskning til fordel for små og mellomstore bedrifter skal styrke innovasjonsevnen i bedriftene og bidra til utvikling av nye teknologibaserte produkter og markeder. I tillegg skal minst 15 prosent av tilgjengelig finansiering i programmet «Samarbeid» gå til små og mellomstore bedrifter.

Det gjelder særskilte regler for samarbeid med internasjonale samarbeidsland⁶ i det sjuende rammeprogrammet. Disse vil i hovedsak være relevante for særprogrammet «Kapasitet». I tillegg til utviklingsland vil samarbeidet omfatte blant annet norske samarbeidsland på Balkan og land som er en del av EUs nabolandspolitikk – «European Neighbourhood Policy» (ENP).

Rammeprogrammet omfatter basisbevilgning til de ikke-nukleære aktivitetene til EUs felles forskningsinstitutt («Joint Research Centre» JRC). JRC skal bidra med vitenskapelig og teknisk støtte til EUs politiske beslutningsprosess, bidra til iverksettelse og overvåking av gjeldende politikk og identifisere nye politikkbehov.

⁵ «Konvergensregioner» refererer til et mål i EUs regionalpolitikk om å redusere forskjellene mellom velstående og mindre økonomisk utviklede regioner i EU gjennom å sikre utvikling i de sistnevnte.

⁶ EU definerer et «internasjonalt samarbeidsland» som et land med lave eller middels inntekter og som er identifisert som et slikt land i arbeidsprogrammene i det sjuende rammeprogrammet. Aktører fra minst fire land må delta i slikt samarbeid. Av disse må to være etablert i to forskjellige medlemsland eller to forskjellige assosierte land, og to være etablert i to forskjellige internasjonale samarbeidsland. Norge er et assosiert land til det sjuende rammeprogrammet.

Tabell 2.1 Veiledende fordeling av budsjettet på programmene i EUs sjuende rammeprogram

	i millioner EURO
<i>Samarbeid</i>	32 413
Helse	6 100
Matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi	1 935
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	9 050
Nanovitenskap, nanoteknologi, nye materialer og ny produksjonsteknologi	3 475
Energi	2 350
Miljø, herunder klimaendringer	1 890
Transport, herunder luftfart og skip	4 160
Samfunnsvitenskap og humaniora	623
Romvirksomhet	1 430
Sikkerhet	1 400
<i>Ideer</i>	7 510
<i>Mennesker</i>	4 750
<i>Kapasitet</i>	4 097
Forskningsinfrastruktur	1 715
Forskning til fordel for små og mellomstore bedrifter	1 336
Kunnskapsbaserte regioner og støtte til regionale forskningsbaserte klynger	126
Forskningspotensial i EUs konvergensregioner og periferi	340
Vitenskap og samfunn	330
Forskningspolitikk	70
Internasjonalt samarbeid	180
<i>EUs felles forskningssenter (JRC)</i>	1 751
Sum	50 521

3 Konstitusjonelle forhold

Ettersom den norske deltakelsen i EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter innebærer økonomiske utgifter av en viss størrelse som skal finansieres over flere år, må Stortinget gi sitt samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning, jf. Grunnlovens § 26 andre ledd.

For å hindre at Norge forsinkes iverksettelse av beslutningen, og for å gjøre det mulig for EFTA/EØS-statene å formelt delta i programmet så raskt som mulig i 2007, fremmer Regjeringen forslag om at Stortinget gir sitt samtykke før EØS-komiteens beslutning blir fattet. Det vil dermed ikke være nødvendig for Norge å ta forbehold for konstitusjonelle prosedyrer ved beslutningen i EØS-komiteen.

Det er ikke ventet at det vil komme endringer i utkastet til beslutning i EØS-komiteen. Dersom den endelige beslutningen ikke i alt vesentlig er i samsvar med det utkastet som er lagt frem i denne proposisjonen, vil saken bli lagt frem for Stortinget

på nytt. Beslutning i EØS-komiteen er ventet tidligst i april 2007.

4 Beslutning i EØS-komiteen

Med sikte på deltakelse av EFTA/EØS-statene i EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter, vil beslutningen i EØS-komiteen inneholde en innledning og tre artikler. I innledningen blir det vist til artikkel 86 og 98 i EØS-avtalen, som gjør det mulig for EØS-komiteen å endre vedleggene til avtalen gjennom vedtak i EØS-komiteen.

Artikkel 1 slår fast at avtalens protokoll 31 artikkel 1 nr. 5 får en tilføyelse om at samarbeidet blir utvidet til også å omfatte europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1982/2006/EF av 18. desember 2006.

Artikkel 2 forutsetter at beslutningen trer i kraft dagen etter at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

Artikkel 3 slår fast at beslutningen i EØS-komiteen skal kunngjøres i EØS-avdelingen av, og i EØS-tillegget til, *Den europeiske unions tidende*.

Ifølge protokoll 31 artikkel 1 nr. 5 vil samarbeidet også dekke avledede beslutninger, i dette tilfellet beslutningen om rammeprogrammets særprogrammer og deltakerregler.

5 Administrative og økonomiske konsekvenser

EØS-komiteens beslutning vil innebære en forpliktelse for EFTA/EØS-statene til å delta i finansieringen av programmet.

EFTA/EØS-statenes finansielle bidrag til forskningsvirksomheten bestemmes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a). Bidraget reflekterer den relative andel som den respektive stats BNP utgjør i forhold til summen av dette beløpet og EU-statenes BNP samlet. For 2007 utgjør EFTA/EØS-bidraget etter dette 2,28 pst. av totalbudsjettet. Norges andel er 94,15 pst. av EFTA-bidraget. Disse to fordelingsnøkklene justeres hvert år.

Erfaringene viser at selve utbetalingen av kontingent under programmene fordeler seg ujevnt over årene og strekker seg ut over den gitte programperioden. Dette skyldes blant annet at prosjekter som settes i gang mot slutten av en programperiode, vil fortsette lenge etter at angjelende rammeprogram formelt er avsluttet.

EØS-komiteens beslutning om deltagelse i programmet innebærer en forpliktelse for Norge til å bidra til finansiering av programmet. Budsjettet for det sjuende rammeprogrammet er fastsatt til totalt 50 521 millioner euro. Det samlede norske bidraget er anslått til 1 084 millioner euro, dvs. om lag 8,9 mrd. kroner for hele programperioden. Fordelt over årene 2007-2013, vil tilsagnene i gjennomsnitt være ca. 1,28 mrd. kroner årlig, med beløp vesentlig under gjennomsnittet i starten av perioden, og beløp over gjennomsnittet i slutten av perioden. EFTA/EØS-statenes innbetalinger til rammeprogrammet skjer i henhold til programmets utbetalingsbudsjett. I praksis vil derfor totalutgiftene bli spredt over et vesentlig lengre tidsrom enn syv år.

Det norske bidraget bevilges over Kunnskapsdepartementets budsjett (kap. 288, post 73). Utgiftene til norsk deltagelse i det nye rammeprogrammet er innarbeidet i budsjettet for 2007 med ca. 184 millioner kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007) for Kunnskapsdepartementet. Innbetalinger til det

femte og det sjette rammeprogrammet kommer i tillegg, slik at de samlede budsjetterte kostnader i 2007 vil utgjøre om lag 658 millioner kroner.

Deltakelse i initiativer basert på artikkel 169 og artikkel 171 og ERA-NET

Ved større initiativer i det sjuende rammeprogrammet på bakgrunn av artikkel 169 og artikkel 171 i EU-traktaten, vil EU kunne kreve forpliktende nasjonale tilsagn om deltakelse og at det stilles nasjonale FoU-ressurser til disposisjon for gjennomføring. Norge deltar allerede i et artikkel 169-initiativ fra det sjette rammeprogrammet om klinisk testing av vaksiner for bekjempelse av HIV/AIDS, malaria og tuberkulose.

I det sjuende rammeprogrammet er det omtalt fire potensielle artikkel 169-initiativer og seks felles teknologiinitiativer («Joint Technology Initiatives»), samt en mulighet for artikkel 171-initiativer innenfor infrastruktur. Norge har allerede gitt forpliktende tilsagn om deltakelse i EUROSTARS, som er et artikkel 169-initiativ om et felles, europeisk program for forskningsutøvende små og mellomstore bedrifter. Norsk deltakelse har vært presentert for Stortinget i St.prp. nr. 1 (2005-2006) fra Nærings- og handelsdepartementet. Ytterligere norsk deltakelse i artikkel 169-initiativer, felles teknologiinitiativer og andre initiativer basert på artikkel 171 i EU-traktaten vil bli lagt frem for Stortinget der dette innebærer en forpliktelse om nasjonal, offentlig medfinansiering, normalt i de årlige budsjettforeleggene. Dette vil blant annet kunne gjelde Norges deltakelse i EUs såkalte SESAR-prosjekt⁷, som omfatter forskning og teknologiutvikling for fremtidens system for styring og kontroll av europeisk flytrafikk. EU vil her etablere et eget fellesforetak («Joint Undertaking») på bakgrunn av artikkel 171 i EU-traktaten. Prosjektet vil finansieres av flere kilder, blant annet av det sjuende rammeprogrammet.

Flere ERA-NET vedrørende åpning av nasjonale FoU-programmer vil i det sjuende rammeprogrammet kunne bevege seg mot felles programmer og/eller felles utlysninger. Den foretrukne modellen blant deltakerstatene hva gjelder finansiering av felles aktiviteter er i hovedsak en virtuell, felles budsjettavsetning. Dette innebærer at hver stat kun finansierer sine egne, nasjonale deltakere i den grad de når opp i konkurransen om prosjektstøtte. For finansiering av norske deltakere i slike ERA-NET, legges det til grunn at finansiering skjer innenfor vedtatte budsjetttrammer for aktuelle,

⁷ SESAR: Single European Sky Air Traffic Management Research

nasjonale FoU-programmer. En alternativ finansieringsmodell for felles utlysninger innebærer at det foretas en reell, felles budsjettavsetning og gjennomføres en åpen konkurranse om støtte til prosjekter, slik at norske FoU-midler også vil kunne finansiere andre lands forskere. I de tilfeller der en slik modell legges til grunn, vil Stortinget bli orientert om dette i de årlige budsjettfremleggene.

Nasjonal koordinering og stimuleringstiltak

Kunnskapsdepartementet vil ha et overordnet ansvar for å samordne den norske deltagelsen i det sjuende rammeprogrammet og dets komiteer. Dette vil skje i samråd med øvrige norske departementer gjennom det særskilte EØS-spesialutvalget for forskning og med Norges forskningsråd. Også for det sjuende rammeprogrammet vil Norges forskningsråd få delegert et ansvar for å stimulere til deltagelse i programmet, og for å ha kontakt med og informere forskningsmiljøer og bedrifter. Norges forskningsråd forvalter ordninger som skal stimulere til økt deltagelse i EUs rammeprogram som i 2007 har et budsjett på rundt 30 millioner kroner. Norges forskningsråd bruker om lag 25 årsverk på ulike oppgaver knyttet til rammeprogrammet. Det sjuende rammeprogrammet er et atskillig større program enn det sjette rammeprogrammet, og innebærer økt kontingent. Et eventuelt behov for å styrke stimuleringstiltakene vil tas opp i de årlige budsjettfremleggene.

EØS-komiteens beslutning medfører ikke behov for endringer i norske lover eller forskrifter. Den antas heller ikke å få nevneverdige administrative konsekvenser.

6 Vurdering av norsk deltagelse

Internasjonalisering av norsk forskning er en hovedprioritet i norsk forskningspolitikk, jf. blant annet regjeringens tiltredelseserklæring og St.meld. nr. 20 (2004-2005) Vilje til forskning. St.meld. nr. 20 legger vekt på at internasjonalt forskningssamarbeid er av grunnleggende betydning for å styrke kvaliteten på og sikre fornyelse i norsk forskning, og gjøre norske miljøer i stand til å dra nytte av kunnskap og teknologi i utlandet. Videre understreker meldingen at det er nødvendig å samarbeide internasjonalt for å dele risikoen og kostnadene ved tunge forskningsinvesteringer. Verdiskaping og økonomisk konkurranse utgjør i økende grad begrunnelser for internasjonalt forskningssamarbeid, i tillegg til vitenskapelige begrun-

nelser. Aktiv deltagelse i det europeiske forskningsområdet (ERA) og i EU-samarbeidet om forskning, ble i meldingen fremmet som ett av fire hovedområder hva gjelder internasjonalisering i norsk forskningspolitikk.

EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter samsvarer i stor grad med norske forskningspolitiske prioriteringer hva gjelder innhold og innretning. Programmet omfatter både grunnforskning og næringsrettet forskning, og de prioriterte tematiske områder og teknologier samsvarer i stor grad med norske prioriteringer. Deltakelse i EUs sjuende rammeprogram er en svært viktig internasjonaliseringsarena for norsk forskning og norsk næringsliv, og innebærer muligheter til å forsterke og komplettere nasjonale satsinger. Det europeiske forskningssamarbeidet er dessuten under betydelig utvikling, og virker inn på de nasjonale FoU-satsingene i Europa.

EUs sjuende rammeprogram er verdens største forskningsprogram i sitt slag, og det mest omfattende internasjonale forskningssamarbeidet Norge deltar i. Gitt norske forskningspolitiske prioriteringer, gode erfaringer med tidligere rammeprogram og den antatte betydningen av det sjuende rammeprogrammet for et styrket europeisk forskningssamarbeid, er det av stor betydning at norske forskningsmiljøer og bedrifter gis mulighet til å delta også i det sjuende rammeprogrammet. Programmet er ett av flere EU-programmer som er rettet inn mot å støtte det indre marked, som Norge er en del av på de områder som omfattes av EØS-avtalen. For Norge utgjør rammeprogrammet den klart største kontingentinnbetalingen under EØS-avtalen, og utgjør om lag 75 prosent av det totale norske bidraget til EØS-samarbeidet. Rammeprogrammet er slik sett også en utenrikspolitisk faktor i forholdet mellom Norge og EU.

Det etiske rammeverket for det sjuende rammeprogrammet innebærer en videreføring av prinsippene for finansiering av forskning på embryonale stamceller i det sjette rammeprogrammet. Det sjuende rammeprogrammet skal ikke finansiere forskning som er forbudt i alle medlemsland. Programmet skal heller ikke finansiere forskning i et medlemsland der slik forskning ikke er tillatt. Regjeringen har lagt frem et forslag til endringer i bioteknologiloven hvor det bl.a. foreslås å åpne for forskning på embryonale stamceller, jf. Ot.prp. nr. 26 (2006-2007). En slik lovendring vil muliggjøre norsk deltagelse i forskningsprosjekter innenfor rammeprogrammet på dette området.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

Evaluerings av norsk deltakelse i EUs femte rammeprogram

Det ble i siste halvdel av 2003 og første kvartal av 2004 gjennomført en evaluering av norsk deltakelse i EUs femte rammeprogram (1998-2002). Evalueringen vurderte omfang og profil på den norske deltakelsen, organiseringen av det norske veilednings- og informasjonsapparatet for norske deltakere i programmet og betydningen av rammeprogrammets rolle som forsknings- og innovasjonspolitisk virkemiddel. Rapporten tegner et i hovedsak positivt bilde av den norske deltakelsen. Norske aktører var med i 1086 prosjekter i det femte rammeprogrammet, som tilsvarer 7 prosent av alle prosjektene i programmet. Av de norske deltakerne var 37 prosent fra instituttsektoren, 32 prosent fra næringslivet og 24 prosent fra universitets- og høyskolesektoren. Tilbakeføringen av midler fra rammeprogrammet var i snitt om lag på nivå med kontingentinnbetalingen, og gir en indikasjon på at norske forskningsmiljøer og bedrifter var konkurransedyktige i dette programmet. Områder der Norge hadde høy deltakelse i programmet sammenfaller med områder der det norske FoU-systemet er sterkt, som innenfor marine økosystemer, miljø og klima, og energi. Om lag 77 prosent av respondentene vurderte deltakelsen som vellykket, og 80 prosent mente at det internasjonale samarbeidet var viktig for gjennomføringen av prosjektet. Undersøkelsen viste også at kunnskapsoverføringen til norsk næringsliv ble vurdert som betydelig. Evalueringen anbefalte en tettere sammenkobling mellom deltakelsen i rammeprogrammet og nasjonale FoU- og innovasjonsprogrammer.

Norsk deltakelse i EUs sjette rammeprogram

Kunnskapsdepartementet tar sikte på å iverksette en evaluering av norsk deltakelse i EUs sjette rammeprogram (2002-2006) i 2007. Foreløpige tall fra Norges forskningsråd viser at det i det sjette rammeprogrammet vil ha vært norsk deltakelse i om lag 840 prosjekter, som tilsvarer omtrent 10 prosent av alle prosjektene i programmet, det vil si tre prosentpoeng mer enn i det femte rammeprogrammet. I de prosjektene der det er norsk deltakelse, deltar FoU-institusjoner og bedrifter fra til sammen 105 land. EU har i det sjette rammeprogrammet lagt vekt på større og noe færre prosjekter enn i det femte rammeprogrammet.

Innvilgelsesprosenten for prosjektsøknader med norsk deltakelse har i gjennomsnitt vært 28, mot 18 i gjennomsnitt for programmet som helhet. Prosjekter med norsk deltakelse har i de tematiske

områdene særlig lyktes innenfor miljø, transport, samfunnsfaglige områder, matvarer og energi. Marin og maritim forskning gjenfinnes i flere deler av rammeprogrammet, og utgjør vel en tredjedel av den samlede norske deltakelsen i det sjette rammeprogrammet. Deltakelsen har ringvirkninger ut over det konkrete prosjektsamarbeidet. Forskningsinstituttene får nye muligheter for oppdrag gjennom sin deltakelse, og bedriftene samarbeider både med kunder og leverandører i prosjektene og får nye markedsmuligheter. Universitetene deltar blant annet i prosjekter om nettverksbasert forskningssamarbeid mellom forskningsaktører med lang tidshorison og mål om utvikling av (virtuelle) sentre for fremragende forskning i Europa. Innvilgelsesprosenten har vært tilnærmet lik gjennomsnittet for det sjette rammeprogrammet innenfor områdene medisin og helse, informasjonssamfunnet og nanovitenskap, nanoteknologi og materialer. Økt deltakelse innenfor disse områdene vil vurderes i det sjuende rammeprogrammet. Ordninger for forskerutdanning og forskermobilitet har et potensial for å utnyttes bedre av norske aktører.

Deltakelsen fra de tre forskningsutøvende sektorene har i det sjette rammeprogrammet fordelt seg om lag som i det femte rammeprogrammet. Deltakelsen fra andre aktører har økt fra det femte til det sjette rammeprogrammet. Dette omfatter deltakelse fra Norges forskningsråd, institusjoner med forvaltningsoppgaver, og myndigheter. Norges forskningsråd deltar i aktiviteter knyttet til samordning og åpning av nasjonale programmer i det europeiske forskningsområdet (ERA) gjennom instrumentet ERA-NET. Det er norsk deltakelse i 44 ERA-NET. I St.meld. nr. 20 (2004-2005) Vilje til forskning og St.prp. nr. 1 (2006-2007) fra Kunnskapsdepartementet, fremheves det at Norges forskningsråd skal arbeide for å øke samspillet mellom nasjonale og internasjonale satsinger, med sikte på gradvis åpning av nasjonale programmer.

Samlet vurdering av norsk deltakelse i EUs sjuende rammeprogram

Norsk deltakelse i EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter bidrar til å styrke kvaliteten i norsk forskning og kvalitetssikre denne gjennom hjemhenting av kunnskap og forskningsresultater, deltakelse i sentrale nettverk og inn- og utgående mobilitet. Deltakelse gir også muligheter for langsiktig markedsposisjonering for innovative norske bedrifter. God norsk deltakelse gir videre muligheter for internasjonal profilering av norsk kompetanse og fortrinn innenfor forskning, og kan gjøre

Norge mer attraktivt både som vertsland for forskning og global partner innenfor forskning. Norge har bidratt til innholdet i det sjuende rammeprogrammet gjennom flere offisielle innspill på bakgrunn av konsultasjoner med Norges forskningsråd og norske FoU-miljøer. For å sikre god norsk deltakelse i EUs sjuende rammeprogram, gjennomfører Kunnskapsdepartementet, i nær dialog med berørte aktører, en bred strategisk prosess som skal bidra til at norske myndigheter, Norges forskningsråd og det næringsrettede virkemiddelapparatet er godt koordinert for å utnytte mulighetene og møte utfordringene i EU-samarbeidet på best mulig måte.

er dessuten i stor grad sammenfallende, og legger til rette for at deltakelse kan forsterke nasjonale satsinger innenfor forskning og utvikling. Norge har deltatt i EUs rammeprogrammer i mer enn 20 år. Programmene er en av bærebjelkene i EØS-avtalen og en viktig faktor i kontakten med EU. Samarbeidet i rammeprogrammet involverer et økende antall stater. Kunnskapsdepartementet anbefaler derfor at Norge deltar i EØS-komiteens beslutning om endring av protokoll 31, artikkel 1 i EØS-avtalen om EFTA/EØS-statenes deltagelse i EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013). Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

7 Konklusjon og tilråding

Deltakelse for Norge i det sjuende rammeprogrammet for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter på bakgrunn av EØS-avtalen er i tråd med norske forskningspolitiske interesser. Deltakelse i programmet vil være et vesentlig bidrag til at en forskningspolitisk målsetting om økt internasjonalisering av norsk forskning nås. Norske prioriteringer innenfor FoU og prioriteringene i det sjuende rammeprogrammet

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013).

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

I

Stortinget samtykker i at Norge deltar i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en beslutning om EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013).

Vedlegg 1

EØS-komiteens beslutning nr. [...] av [...] om endring av protokoll 31 til EØS-avtalen om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, endret ved protokollen om justering av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt «avtalen», særlig artikkel 86 og 98, og

på følgende bakgrunn:

1. EØS-avtalens protokoll 31 er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. .../... av ...¹.
2. Samarbeidet mellom avtalepartene bør utvides til å omfatte europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1982/2006/EF av 18. desember 2006 om Det europeiske fellesskaps sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjon (2007-2013)².
3. Avtalens protokoll 31 bør derfor endres for å gjøre et slikt utvidet samarbeid mulig fra 1. januar 2007 –

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

I avtalens protokoll 31 artikkel 1 nr. 5 skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32006 D 1982**: Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1982/2006/EF av 18. desember 2006 om Det europeiske fel-

lesskaps sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjon (2007-2013) (EUT L 412 av 30.12.2006, s. 1).»

Artikkel 2

Denne beslutning trer i kraft dagen etter at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1³.

Den får anvendelse fra 1. januar 2007.

Artikkel 3

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, [...]

For EØS-komiteen

Formann

[...]

EØS-komiteens sekretærer

[...]

¹ EUT L ...

² EUT L 412 av 30.12.2006, s. 1.

³ [Forfatningsrettslige krav angitt.][Ingen forfatningsrettslige krav angitt.]

Vedlegg 2

Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1982/2006/EF av 18. desember 2006 om Det europeiske fellesskaps sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjon (2007-2013)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 166 nr. 1,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen, under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter fremgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og

ut fra følgende betraktninger:

1. Som fastsatt i traktaten har Fellesskapet som mål å styrke det vitenskapelige og teknologiske grunnlaget for Fellesskapet industri, for på den måten å sikre en sterk internasjonal konkurranseevne. For dette formål fremmer Fellesskapet alle forskningstiltak som anses nødvendige, særlig ved å oppmuntre foretak, herunder små og mellomstore bedrifter (SMB-er), forskningssentre og universiteter, i deres innsats innen forskning og teknologisk utvikling. I den forbindelse skal områder og prosjekter der europeisk finansiering og samarbeid er av særlig betydning, og der dette gir en tilleggsverdi, prioriteres. Gjennom sin støtte til grensesprengende forskning, anvendt forskning og nyskaping søker Fellesskapet å fremme synergivirkninger innen europeisk forskning og dermed skape et mer stabilt grunnlag for det europeiske forskningsområdet. Dette vil bidra positivt til alle medlemsstatenes sosiale, kulturelle og økonomiske utvikling.
2. Forskningens sentrale rolle ble bekreftet av Det europeiske råd på dets møte i Lisboa 23.–

24. mars 2000, der det ble fastsatt et nytt strategisk mål for Den europeiske union for det neste tiåret: å bli den mest konkurransedyktige og dynamiske kunnskapsøkonomien i verden, i stand til å skape bærekraftig økonomisk vekst som vil gi flere og bedre arbeidsplasser og større sosial utjevning. Kunnskapstrekanten utdanning, forskning og nyskaping er avgjørende for å nå dette målet, og Fellesskapet vil derfor ta sikte på å utnytte og øke den nødvendige kapasiteten innen forskning og nyskaping. Det sjuende rammeprogram er et viktig virkemiddel for Fellesskapet i denne sammenheng, og utfyller medlemsstatenes og den europeiske industriens innsats.

3. I tråd med Lisboa-strategien vedtok Det europeiske råd på sitt møte i Barcelona 15.-16. mars 2002 at de samlede utgifter til forskning og utvikling (FoU) i Unionen bør økes slik at de nærmer seg 3 % av BNP i 2010, hvorav to tredeler bør komme fra privat sektor.
4. Det overordnede målet med det sjuende rammeprogram er å bidra til å gjøre Unionen til verdens ledende forskningsområde. Dette krever at det i rammeprogrammet legges sterk vekt på å fremme og investere i forskning som er i verdensklasse på det nåværende utviklingstrinn i teknikken, hovedsakelig på grunnlag av prinsippet om fremragende forskning.
5. Europaparlamentet har gjentatte ganger understreket betydningen av forskning og teknologisk utvikling og kunnskapens stadig større rolle i forbindelse med økonomisk vekst og sosial og miljømessig velferd, særlig i sin resolusjon av 10. mars 2005 om vitenskap og teknologi – politiske retningslinjer for Den europeiske unions støtte til forskning⁴.
6. Fellesskapet bør, med utgangspunkt i forskningsbehovene på alle områder av Fellesskapets politikk, og på grunnlag av omfattende

¹ EUT C 65 av 17.3.2006, s. 9.

² EUT C 115 av 16.5.2006, s. 20.

³ Europaparlamentsuttalelse av 15. juni 2006 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 25. september 2006 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og Europaparlamentets holdning av 30. november 2006 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Rådsbeslutning av 18. desember 2006.

⁴ EFT C 320 E av 15.12.2005, s. 259.

støtte fra europeisk industri, det vitenskapelige miljø, universiteter og andre berørte parter, fastsette de vitenskapelige og teknologiske målene som det ønsker å nå med sitt sjuende rammeprogram i tidsrommet 2007-2013.

7. De europeiske teknologiplattformene (ETP) og de planlagte felles teknologiinitiativene (FTI) er særlig relevante for industriell forskning. Små og mellomstore bedrifter bør i denne forbindelse trekkes aktivt med i arbeidet med disse initiativene. De europeiske teknologiplattformene hjelper de berørte parter med å fastsette langsiktige, strategiske forskningsprogrammer og kan videreutvikles til å bli et viktig virkemiddel for å fremme europeisk konkurransevne.
8. Det sjuende rammeprogramets mål bør bygge videre på resultatene fra det sjette rammeprogram for å skape et europeisk forskningsområde og videreutvikle disse resultatene med sikte på å utvikle en kunnskapsøkonomi og et kunnskapssamfunn i Europa som oppfyller Lisboa-strategiens mål i Fellesskapets politikk. Følgende mål i det sjuende rammeprogram er særlig viktige:
  - alle typer tverrnasjonalt samarbeid i hele EU bør støttes,
  - den europeiske grensesprengende forskningens dynamikk, skaperevne og fremragende fagkunnskap bør økes, samtidig som forskernes ansvar og uavhengighet med hensyn til å definere hovedlinjene i forskningen på dette området anerkjennes. Med dette som utgangspunkt bør forskerdrevet grunnforskning som bygger på prinsippet om fremragende fagkunnskap, spille en viktig rolle i det sjuende rammeprogram.
  - menneskers muligheter innen forskning og utvikling i Europa bør styrkes, både med hensyn til mengde og kvalitet; bedre utdanning og opplæring av forskere, lettere tilgang til forskningsmuligheter samt anerkjennelse av «forskeryrket» er de viktigste virkemidlene for å nå dette målet, ikke minst gjennom en betydelig økning i antallet kvinnelige forskere og ved å oppmuntre til større bevegelse og bedre karrieremuligheter for forskere. De allmenne prinsippene uttrykt i Den europeiske erklæring om forskere og i atferdsreglene for rekruttering av forskere kan bidra til å utvikle et ekte europeisk arbeidsmarked for forskere, samtidig som forskningens frivillige natur respekteres. Dessuten bør den høye kvalite-

ten på europeiske forskningsinstitusjoner og universiteter utvikles og fremmes.

9. I tillegg bør dialogen mellom vitenskap og samfunn i Europa styrkes for å utvikle et vitenskaps- og forskningsprogram som tar hensyn til borgernes behov, herunder ved å fremme kritisk tenkning, og som tar sikte på å øke allmennhetens tillit til vitenskapen.
10. Å lette den vitenskapelige karrieren for forskere som befinner seg i sin mest produktive livsfase bør vies særlig oppmerksomhet. Forskere som er i begynnelsen av sin karriere, kan være en drivkraft for vitenskapen i Europa.
11. Forsknings- og nyskapingsskapiteten i Europa bør styrkes, både med hensyn til mengde og kvalitet.
12. Det bør gis støtte til omfattende bruk og spredning av den kunnskapen som utvikles gjennom forskning finansiert av det offentlige.
13. For å virkeliggjøre disse målene er det nødvendig å fremme fire typer av tiltak: tverrnasjonalt samarbeid om politisk definerte temaer (programmet «Samarbeid»), forskerdrevet forskning på initiativ fra forskningsmiljøet (programmet «Ideer»), støtte til enkeltforskere (programmet «Mennesker») og støtte til forskningskapasitet (programmet «Kapasitet»).
14. Under programmet «Samarbeid» bør det gis støtte til tverrnasjonalt samarbeid i passende omfang i og utenfor Unionen på en rekke temaområder som tilsvarende de viktigste områdene for utvikling av kunnskap og teknologi, der forskningen bør støttes og styrkes for å møte samfunnsmessige, økonomiske, miljømessige og industrielle utfordringer i Europa og utfordringer knyttet til folkehelsen, samt bidra til offentlig velferd og bistå utviklingslandene. Der det er mulig vil dette programmet åpne for smidige oppgaverrettede ordninger på tvers av tematiske prioriteringer.
15. Under programmet «Ideer» bør tiltakene gjennomføres av et europeisk forskningsråd (EFR) med høy grad av selvstendighet slik at det på europeisk plan utvikles grensesprengende forskning som bygger på prinsippet om fremragende fagkunnskap i Europa, og som vil styrke Europas anseelse på internasjonalt plan. Det europeiske forskningsråd bør holde jevnlig kontakt med det vitenskapelige miljøet og med europeiske institusjoner. Med hensyn til Det europeiske forskningsråds organisering kan den foreløpige revisjonen av det sjuende rammeprogram komme til å vise at det er behov for

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- ytterligere forbedringer som gjør det nødvendig med egnede endringer.
16. Under programmet «Mennesker» bør enkeltpersoner oppmuntres til å gå inn for forskeryrket, europeiske forskere oppmuntres til å bli værende i Europa, forskere fra hele verden lokkes til Europa og Europa gjøres mer tiltrekkelige for de beste forskerne. På grunnlag av de positive erfaringene med «Marie Curie»-tiltakene i tidligere rammeprogrammer, bør programmet «Mennesker» inneholde tiltak for å oppmuntre enkeltpersoner til å gå inn for forskeryrket, strukturere tilbudene og valgmulighetene i forskerutdanningen, oppmuntre europeiske forskere til å bli værende i eller komme tilbake til Europa, oppmuntre til bevegelse på tvers av sektorer og lokke forskere fra hele verden til Europa. Forskeres bevegelse er av stor betydning ikke bare for utviklingen av forskernes karriere, men også for deling og overføring av kunnskap mellom stater og sektorer, og for å sikre at nyskapende grensesprengende forskning på ulike fagområder drar nytte av engasjerte og dyktige forskere og økte økonomiske midler.
  17. Under programmet «Kapasitet» bør bruken og utviklingen av forskningsinfrastruktur utnyttes best mulig, små og mellomstore bedrifters evne til nyskaping og deres mulighet til å dra nytte av forskningen bør styrkes, utviklingen av regionale, forskningsdrevne grupper bør støttes, forskningspotensialet i EUs tilnæringsregioner og mest fjerntliggende regioner bør frigjøres, vitenskap og samfunn bør bringes nærmere hverandre i det europeiske samfunn, det bør gis støtte til en sammenhengende utvikling av forskningspolitikk på nasjonalt plan og på fellesskapsplan samt til tverrgående innsats og tiltak for å støtte internasjonalt samarbeid.
  18. Det felles forskingssenter (FFS) bør bidra til å gi en kunderettet vitenskapelig og teknologisk støtte til utforming, utvikling, gjennomføring og overvåking av Fellesskapets politikk. I den forbindelse er det nyttig at FFS fortsetter i sin rolle som et uavhengig referansesenter for vitenskap og teknologi i EU innenfor sine særlige kompetanseområder.
  19. Regionene spiller en viktig rolle i gjennomføringen av det europeiske forskningsområdet. Frigjøring av regionenes utviklingspotensial og omfattende spredning av resultatene fra utviklingen innen forskning og teknologi bidrar til å bygge bro over den teknologiske kløften og til å øke Europas konkurranseevne.
  20. Det sjuende rammeprogram utfyller tiltak i medlemsstatene samt andre fellesskapstiltak som kreves i forbindelse med den overordnede strategiske innsatsen for å nå Lisboa-målene, særlig sammen med tiltak knyttet til strukturfondene og tiltak innenfor landbruk, fiskeri, utdanning, opplæring, konkurranseevne og nyskaping, næringsliv, sysselsetting og miljø.
  21. Det bør sikres gjensidig synergi og komplementaritet med Fellesskapets politikk og programmer, samtidig som det tas hensyn til behovet for en bedre og enklere metode for å finansiere forskningen, noe som særlig er viktig for små og mellomstore bedrifter.
  22. Det sjuende rammeprogram bør særlig ha som mål å sikre egnet deltaking fra små og mellomstore bedrifter ved hjelp av konkrete og særlige tiltak som de kan dra nytte av. Tiltak i forbindelse med nyskaping og små og mellomstore bedrifter som får støtte fra dette rammeprogram, bør utfylle tiltak som iverksettes på grunnlag av rammeprogrammet for konkurranseevne og nyskaping.
  23. For å gjøre det lettere å delta i tiltakene under det sjuende rammeprogram bør alle relevante opplysninger offentliggjøres og gjøres tilgjengelige for alle potensielle deltakere i rett tid, på en brukervennlig måte og med egnet bruk av enkle og raske fremgangsmåter, uten unødig vanskelige økonomiske vilkår og unødvendig rapportering, i samsvar med reglene for deltaking i dette rammeprogram, som fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1906/2006 av 18. desember 2006 om fastsetting av regler for foretak, forskingssentre og universiteters deltaking i tiltakene under det sjuende rammeprogram og for spredning av forskningsresultatene (2007-2013)⁵.
  24. Med tanke på den foreløpige revisjonen av bruken av nye virkemidler under det sjette rammeprogram, er det utarbeidet en ny metode som kan gjøre det mulig å nå Fellesskapets politiske forskningsmål på en enklere, mer effektiv og smidigere måte. For dette formål bør et mindre antall enklere «finansieringsordninger» benyttes, enten hver for seg eller sammen, med større smidighet og spillerom, for å støtte de ulike tiltakene, og deltakerne bør få større selvstendighet i forvaltningen av tiltakene.
  25. Den store interessen for tiltakene i rammeprogrammet, den positive virkningen finansieringen har på nasjonale og private investeringer, behovet for å sette Fellesskapet i stand til å

⁵ Se side 1 i denne EUT.

- møte nye vitenskapelige og teknologiske utfordringer og til å utnytte sine forskere fullt ut uten noen form for forskjellsbehandling, Fellesskapets viktige rolle i effektiviseringen av det europeiske forskningssystemet samt rammeprogrammets eventuelle bidrag til innsatsen for bl.a. å finne løsninger på problemene knyttet til klimaendringene og en bærekraftig utvikling, den europeiske befolknings helse og styrkingen av Lisboa-strategien, viser at det er et stort behov for fellesskapstiltak på forskningsområdet.
26. Gjennomføringen av det sjuende rammeprogram kan danne grunnlag for tilleggsprogrammer der bare visse medlemsstater deltar, for Fellesskapets deltaking i programmer som iverksettes av flere medlemsstater, eller for opprettelse av fellesforetak eller andre ordninger i henhold til traktatens artikkel 168, 169 og 171.
27. Fellesskapet har inngått en rekke internasjonale avtaler på forskningsområdet, og det bør treffes tiltak for å styrke det internasjonale forskningssamarbeidet med sikte på fullt ut å utnytte fordelene ved internasjonaliseringen av forskning og utvikling, bidra til utviklingen av offentlige velferdsgoder på verdensplan og fremme arbeidet med å innlemme Fellesskapet i det verdensomspennende forskningssamfunnet.
28. Det finnes allerede en betydelig mengde vitenskapelig kunnskap som drastisk vil kunne forbedre livet for dem som bor i utviklingsland. Innenfor rammen av virksomheten beskrevet ovenfor vil rammeprogrammet så langt det er mulig bidra til å oppfylle tusenårsmålene for utvikling innen 2010.
29. Det sjuende rammeprogram bør bidra til å fremme vekst, bærekraftig utvikling og miljøvern, herunder ved å behandle problemet med klimaendringer.
30. I forbindelse med forskningsvirksomhet som støttes av det sjuende rammeprogrammet, skal grunnleggende etiske prinsipper overholdes, herunder de som omhandles i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter. Uttalelsene fra Den europeiske gruppe for etikk innen vitenskap og ny teknologi blir og vil fortsatt bli tatt hensyn til. I forbindelse med forskningsvirksomheten skal det også tas hensyn til protokollen om dyrevern og dyrs velferd, og bruk av dyr i forsknings- og forsøkssammenheng skal reduseres med sikte på til slutt å finne erstatninger for bruk av dyr.
31. Under det sjuende rammeprogrammet vil kvinners rolle innen vitenskap og forskning bli fremmet aktivt ved hjelp av egnede tiltak for å oppmuntre flere kvinner til å engasjere seg på dette området og for ytterligere å øke kvinnes aktive rolle i forskningen.
32. I denne beslutning fastsettes det for hele rammeprogrammets varighet en finansiell ramme som utgjør det viktigste referansegrunnlaget for budsjettmyndighetene ved den årlige budsjettbehandlingen, som definert i nr. 37 i den tverrinstitusjonelle avtalen av 17. mai 2006 mellom Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen om budsjett disiplin og forsvarlig økonomisk forvaltning⁶.
33. Hensiktsmessige tiltak – som står i forhold til Det europeiske fellesskaps økonomiske interesser – bør også treffes for å overvåke hvor effektiv den økonomiske støtten er og hvor effektivt disse midlene utnyttes på med sikte på å hindre uregelmessigheter og bedrageri, og det bør tas nødvendige skritt for å få tilbake midler som er tapt, betalt på feil grunnlag eller brukt på en feilaktig måte i samsvar med rådsforordning (EF, Euratom) nr. 2988/95 av 18. desember 1995 om beskyttelse av De europeiske fellesskaps økonomiske interesser⁷, rådsforordning (Euratom, EF) nr. 2185/96 av 11. november 1996 om kontroller og inspeksjoner utført på stedet av Kommisjonen for å beskytte De europeiske fellesskaps økonomiske interesser mot uregelmessigheter og bedrageri⁸ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1073/1999 av 25. mai 1999 om undersøkelser utført av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF)⁹.
34. Det er viktig å sikre en forsvarlig økonomisk forvaltning av det sjuende rammeprogrammet og å sørge for at det gjennomføres på en så effektiv og brukervennlig måte som mulig, samtidig som rettssikkerheten og tilgjengeligheten til programmet for alle deltakerne sikres. Det er nødvendig å sikre samsvar med rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 av 25. juni 2002 om finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett¹⁰, og med kravene om forenkling og bedre regelverk.
35. Ettersom målet for tiltakene som skal treffes i samsvar med traktatens artikkel 163, å bidra til

⁶ EUT C 139 av 14.6.2006, s. 1.

⁷ EUT L 312 av 23.12.1995, s. 1.

⁸ EUT L 292 av 15.11.1996, s. 2.

⁹ EUT L 136 av 31.5.1999, s. 1.

¹⁰ EUT L 248 av 16.9.2002, s. 1.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

å skape et kunnskapssamfunn og en kunnskapsøkonomi i Europa, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel, går dette vedtak ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

Vedtakelse av det sjuende rammeprogrammet

Rammeprogrammet for fellesskapstiltak på området forskning og teknologisk utvikling (FoU), herunder demonstrasjon, heretter kalt «det sjuende rammeprogrammet», vedtas for tidsrommet 1. januar 2007-31. desember 2013.

Artikkel 2

Mål og tiltak

1. Det sjuende rammeprogrammet skal støtte tiltakene fastsatt i punkt i)-iv). Mål og hovedlinjer for de nevnte tiltakene er fastsatt i vedlegg I.
  - i. Samarbeid: Støtte all forskning knyttet til tverrnasjonalt samarbeid på følgende temaområder:
    - a) helse,
    - b) næringsmidler, landbruk og fiskeri, bioteknologi,
    - c) informasjons- og kommunikasjonsteknologi,
    - d) nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og nye produksjonsteknologier,
    - e) energi,
    - f) miljø (herunder klimaendringer),
    - g) transport (herunder luftfart),
    - h) sosioøkonomiske vitenskaper og humanistiske fag,
    - i) rommet,
    - j) sikkerhet.
  - ii. Ideer: Støtte til «forskerdrevet» forskning på alle områder, som drives av enkeltstående nasjonale eller tverrnasjonale grupper som konkurrerer på europeisk plan.
  - iii. Mennesker: Styrke menneskers muligheter innen forskning og teknologisk utvikling i Europa, både med hensyn til mengde og kvalitet, samt oppmuntre til bevegelse.

iv. Kapasitet: støtte de viktigste sidene ved europeisk kapasitet innen forskning og nyskaping, som for eksempel forskningsinfrastruktur, regionale forskningsdrevne grupper, utvikle et fullstendig forskningspotensial i Fellesskapets tilnæringsregioner og mest fjerntliggende regioner, drive forskning til fordel for små og mellomstore bedrifter (SMB-er)¹¹, spørsmål knyttet til «Vitenskap i samfunnet», støtte til en sammenhengende politikk, tverrgående tiltak for internasjonalt samarbeid.

2. Det sjuende rammeprogrammet skal også støtte direkte vitenskapelige og tekniske tiltak, unntatt kjernefysisk virksomhet, som utføres av Det felles forskningssenter (FFS) i henhold til vedlegg I.

Artikkel 3

Særprogrammer

Det sjuende rammeprogrammet skal gjennomføres ved hjelp av særprogrammer. Programmene skal inneholde nøyaktige mål og nærmere regler for gjennomføringen.

Artikkel 4

Høyeste samlede beløp og dets fordeling på hvert program

1. Det høyeste samlede beløp for Fellesskapets økonomiske deltaking i det sjuende rammeprogram skal være 50 521 millioner euro. Det nevnte beløpet skal fordeles på tiltakene nevnt i nr. 1 og 2 i artikkel 2 på følgende måte (i millioner euro):

Samarbeid	32 413
Ideer	7 510
Mennesker	4 750
Kapasitet	4 097
Virksomhet unntatt kjernefysisk virksomhet ved Det felles forskningssenter	1 751

2. Veiledende fordeling på temaområdene innenfor hvert enkelt tiltak i henhold til nr. 1 er fastsatt i vedlegg II.
3. Nærmere regler for Fellesskapets økonomiske deltaking i dette rammeprogram er fastsatt i vedlegg III.

¹¹ I det sjuende rammeprogram omfatter SMB-er også svært små foretak.

Artikkel 5**Vern av Fellesskapets økonomiske interesser**

For de fellesskapstiltakene som finansieres i henhold til denne beslutning, får forordning (EF, Euratom) nr. 2988/95 og forordning (Euratom, EF) nr. 2185/96 anvendelse på enhver overtredelse av en bestemmelse i fellesskapsretten, herunder enhver overtredelse av en avtaleforpliktelse som er fastsatt på grunnlag av programmet, og som er resultatet av en markedsdeltakers handling eller unnlatelse, som gjennom en uberettiget utgiftspost får eller kan få negative følger for Den europeiske unions alminnelige budsjett eller budsjetter som Unionen forvalter.

Artikkel 6**Etiske prinsipper**

1. All forskningsvirksomhet som utøves i henhold til det sjuende rammeprogrammet, skal overholde grunnleggende etiske prinsipper.
2. Følgende forskningsområder skal ikke finansieres innenfor dette rammeprogrammet:
  - forskningsvirksomhet med sikte på kloning av mennesker for forplantningsformål,
  - forskningsvirksomhet som har som mål å endre menneskers genetisk arv, og som kan gjøre en slik endring arvelig¹²,
  - forskningsvirksomhet som har som mål å skape menneskelige embryoer utelukkende for forskningsformål med sikte på produksjon av stamceller, blant annet gjennom kjerneoverføring av somatiske celler.
3. Forskning på menneskelige stamceller, både voksne og embryonale, kan finansieres, avhengig av både innholdet i det vitenskapelige forslaget og av lovgivningen i den eller de berørte medlemsstatene.

Alle søknader om finansiering av forskning på menneskelige, embryonale stamceller skal eventuelt inneholde nærmere opplysninger om godkjennings- og kontrolltiltak som medlemsstatenes vedkommende myndigheter iverksetter, samt nærmere opplysninger om den eller de etiske godkjenningene som vil bli gitt.

Ved produksjon av menneskelige embryonale stamceller skal institusjoner, organisasjoner og forskere underlegges strenge krav til godkjenning og kontroll i samsvar med lovgivningen i den eller de berørte medlemsstatene.

4. Forskningsområdene nevnt ovenfor skal revideres i annen fase av dette programmet (2010-2013) på bakgrunn av den vitenskapelige utvikling.

¹² Forskning i forbindelse med kreftbehandling av kjønnskjerlene kan finansieres.

Artikkel 7**Overvåking, vurdering og revisjon**

1. Kommisjonen skal kontinuerlig og systematisk overvåke gjennomføringen av det sjuende rammeprogrammet og dets særprogrammer og jevnlig avlegge rapport om og spre resultatene av denne overvåkingen.
2. Kommisjonen skal senest i 2010, med bistand fra eksterne sakkyndige, gjennomføre en foreløpig vurdering på grunnlag av faktiske opplysninger av dette rammeprogrammet og dets særprogrammer med utgangspunkt i vurderingen foretatt i ettertid av det sjettede rammeprogrammet. Vurderingen skal omfatte kvaliteten på den igangsatte forskningsvirksomheten samt kvaliteten på gjennomføringen og forvaltningen samt fremdriften med hensyn til å nå de fastsatte målene.

Kommisjonen skal oversende konklusjonene av denne vurderingen til Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen sammen med sine merknader og eventuelt forslag til tilpasninger av dette rammeprogrammet.

Før den foreløpige vurderingen skal det, så snart det foreligger tilstrekkelige opplysninger, utarbeides en fremdriftsrapport som inneholder de første opplysningene om hvor effektive de nye tiltakene som er igangsatt under det sjuende rammeprogrammet er, og om den innsatsen som er gjort med hensyn til forenklinger.

3. To år etter at dette rammeprogrammet er avsluttet, skal Kommisjonen la uavhengige sakkyndige foreta en ekstern vurdering av grunnlaget for programmet samt gjennomføringen og resultatene.

Kommisjonen skal oversende konklusjonene av denne vurderingen til Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen sammen med sine merknader.

Artikkel 8**Ikrafttredelse**

Denne beslutning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*. Utferdiget i Brussel, 18. desember 2006.

For Europaparlamentet

J. BORRELL FONTELLES

Formann

For Rådet

M. VANHANEN

Formann

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

Vedlegg I

Vitenskapelige og teknologiske mål, hovedlinjer for temaer og tiltak

Det sjuende rammeprogrammet gjennomføres for å ivareta de allmenne målene i traktatens artikkel 163, nemlig å styrke industriens konkurransevne og dekke forskningsbehov innenfor annen fellesskapspolitikk, for på den måten å bidra til å skape et kunnskapssamfunn som er bygd på et europeisk forskningsområde, og som utfyller tiltak på nasjonalt og regionalt plan. Fremragende fagkunnskap innen vitenskapelig og teknologisk forskning, utvikling og demonstrasjon vil bli fremmet gjennom følgende fire programmer: samarbeid, ideer, mennesker og kapasitet.

I. Samarbeid

I denne delen av det sjuende rammeprogrammet vil det bli gitt ulike former for støtte til tverrnasjonalt samarbeid i og utenfor Unionen på en rekke temaområder som tilsvarer de viktigste områdene innen kunnskap og teknologi, der det er nødvendig å støtte og styrke forskning av høyeste kvalitet for å møte samfunnsmessige, økonomiske, miljømessige og industrielle utfordringer i Europa. Hoveddelen av denne innsatsen vil dreie seg om å forbedre industriens konkurransevne ved hjelp av et forskningsprogram som gjenspeiler brukerbehovene i hele Europa.

Det overordnede målet er å bidra til bærekraftig utvikling.

De ti temaene for fellesskapstiltak er:

1. helse,
2. næringsmidler, landbruk og fiskeri, bioteknologi,
3. informasjons- og kommunikasjonsteknologi,
4. nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og ny produksjonsteknologi,
5. energi,
6. miljø (herunder klimaendringer),
7. transport (herunder luftfart),
8. sosioøkonomiske vitenskaper og humanistiske fag,
9. rommet,
10. sikkerhet.

Disse temaene er bredt definert på et relativt høyt nivå slik at de kan tilpasses endrede behov og muligheter som kan oppstå i løpet av det sjuende rammeprogrammets løpetid. For hvert av temaene er det identifisert en rekke tiltak som angir de planlagte hovedlinjene for Fellesskapets støtte. Disse tiltakene er valgt ut på grunnlag av hvordan de vil bidra til å nå Fellesskapets mål, herunder overgan-

gen til et kunnskapssamfunn, det relevante europeiske forskningspotensial og tilleggsverdien av fellesskapsstøtte på disse områdene.

Særlig oppmerksomhet vil bli rettet mot å sikre en effektiv samordning mellom temaene og å prioritere vitenskapsområder som går på tvers av temaene, som for eksempel skogbruksforskning, kulturarv, havforskning og havteknologi.

Det vil bli oppmuntret til tverrfaglighet gjennom felles, tverrtematisk tilnærming til forsknings- og teknologiområder som er relevante for mer enn ett tema, med felles forslagsinnbydelser som en viktig samarbeidsform på tvers av temaene.

Særlig på områder av betydning for industrien er emnene valgt på grunnlag av blant annet arbeidet til ulike europeiske teknologiplattformer som er opprettet på områder der Europas konkurransevne, økonomiske vekst og velferd avhenger av viktige fremskritt innen forskning og teknologi på lang og mellomlang sikt. Innenfor europeiske teknologiplattformer samles berørte parter under ledelse av industrien for å definere og gjennomføre et strategisk forskningsprogram. Dette rammeprogrammet vil bidra til å virkeliggjøre disse strategiske forskningsprogrammene i de tilfellene der de utgjør en virkelig tilleggsverdi for Europa. Europeiske teknologiplattformer, eventuelt med deltaking av regionale forskningsdrevne grupper, kan spille en viktig rolle når det gjelder å lette og organisere industriens, herunder små og mellomstore bedrifters, deltaking i forskningsprosjekter på deres eget område, herunder prosjekter som gir rett til støtte fra rammeprogrammet.

De ti temaområdene omfatter også forskning som er nødvendig for å støtte opp under utforming, gjennomføring og vurdering av Fellesskapets politikk på områder som for eksempel helse, sikkerhet, forbrukervern, miljø, utviklingshjelp, fiskeri, sjøfart, landbruk, dyrs velferd, transport, utdanning og opplæring, sysselsetting, sosiale spørsmål, utjevning og opprettelsen av et område for frihet, sikkerhet og rettferdighet, samt relevant standardforberedende forskning og forskning som drives samtidig med standardiseringsarbeidet, som kan bidra til å bedre standardenes samvirkningsevne og kvalitet og gjennomføringen av dem, og dermed også å øke Europas konkurransevne. Særlig oppmerksomhet vil bli rettet mot samordning av forhold knyttet til rasjonell og effektiv bruk av energi innenfor rammeprogrammet og mot samordning med annen fellesskapspolitikk og andre fellesskapsprogrammer.

I tillegg til disse tiltakene vil to typer muligheter bli behandlet på en åpen og smidig måte under hvert temaområde:

- Fremtidig og fremvoksende teknologi: Støtte til forskning som har som mål å finne frem til eller videreutvikle nye vitenskapelige og teknologiske muligheter på et bestemt område og/eller i kombinasjon med andre relevante fagområder, gjennom særskilt støtte til spontane forskningsforslag, herunder felles forslagsinnbydelser; støtte nye ideer og grunnleggende nye bruksområder og utforske nye alternativer for valg av forskningsprogrammer, særlig slike som gir muligheter for betydelige gjennombrudd; hensiktsmessig samordning med tiltakene som gjennomføres under programmet «Ideer» vil bli garantert for å unngå overlapping og for å sikre optimal bruk av økonomiske midler.
- Uforutsette politiske behov: Reagere på en smidig måte på nye politiske behov som oppstår i rammeprogrammets løpetid, som utvikling eller hendelser som ikke kunne forutses og som krever en rask reaksjon, for eksempel nye epidemier eller nye problemer med hensyn til næringsmiddeltrygghet eller håndtering av naturkatastrofer.

Europeiske forskningstiltak gir en viktig tilleggsverdi i form av spredning og overføring av kunnskap, og det vil bli truffet tiltak for å øke bruken av resultatene innenfor næringsliv, politikk og samfunn. Immaterialrettigheter må også sikres, herunder i forbindelse med støtte til bekjempelse av piratproduksjon. Spredning av kunnskap vil bli ansett som en integrert del av alle temaområdene, med nødvendige begrensninger for temaet sikkerhet på grunn av tiltakenes karakter av fortrolighet, herunder gjennom finansiering av nettverksinitiativer, seminarer og arrangementer, bistand fra eksterne sakkyndige og informasjons- og elektroniktjenester, særlig CORDIS.

Komplementaritet og synergi mellom dette programmet og andre fellesskapsprogrammer vil bli sikret. Tiltak for å støtte nyskaping vil bli iverksatt innenfor rammeprogrammet for konkurransevne og nyskaping.

Særlig oppmerksomhet bør rettes mot å sikre tilstrekkelig deltaking fra små og mellomstore bedrifter (SMB-er)¹³, særlig kunnskapsintensive SMB-er som deltar i tverrnasjonalt samarbeid. Konkrete tiltak, herunder støttetiltak for å lette deltaking fra små og mellomstore bedrifter, vil bli

iverksatt gjennom hele programmet «Samarbeid» innenfor rammen av den strategien som vil bli utviklet innenfor hvert temaområde. Disse strategiene vil bli ledsaget av overvåking med hensyn til både mengde og kvalitet på bakgrunn av de fastsatte målene. Målet er at minst 15 % av tilgjengelige midler under programmet «Samarbeid» skal gå til små og mellomstore bedrifter.

Det vil også bli gitt støtte til initiativer som har som mål å engasjere et bredest mulig publikum utenfor forskningsmiljøet i debatten om vitenskapelige spørsmål og forskningsresultater, og til initiativer på området vitenskapelig kommunikasjon og utdanning, herunder eventuelt deltaking fra det sivile samfunns organisasjoner eller slike organisasjoners nettverk. Spørsmålet om kjønn og likestilling mellom kvinner og menn vil bli tatt opp innenfor alle forskningsområder.

For å styrke den europeiske forskningens konkurransevne må potensialet i hele det europeiske forskningsområdet få fullt spillerom.

Prosjekter med fremragende forskningsresultater som mål bør forvaltes best mulig, særlig med hensyn til bruken av ressurser.

Innenfor alle disse temaene vil det bli gitt støtte til tverrnasjonalt samarbeid gjennom:

- samarbeidsforskning,
- felles teknologiinitiativer,
- samordning av forskningsprogrammer i tredjestater,
- internasjonalt samarbeid.

Samarbeidsforskning

Samarbeidsforskning vil utgjøre hoveddelen av og kjernen i Fellesskapets forskningsfinansiering. Målet er å opprette fremragende forskningsprosjekter og nettverk innenfor hovedområdene for kunnskapsutvikling, som kan tiltrekke seg forskere og investeringer fra Europa og resten av verden.

Dette vil bli oppnådd ved å støtte samarbeidsforskningen gjennom en rekke finansieringsordninger: samarbeidsprosjekter, kvalitetsnettverk, samordnings-/støttetiltak (se vedlegg III).

Felles teknologiinitiativer

I et svært begrenset antall tilfeller kan et forsknings- og utviklingsmål være så omfattende og ressursbehovet så stort at det rettferdiggjør opprettelsen av langsiktige offentlig-private partnerskap i form av felles teknologiinitiativer. Disse initiativene, som hovedsakelig bygger på de europeiske teknologiplattformenes arbeid, og som omfatter ett eller noen få utvalgte aspekter av forskningen på

¹³ I det sjuende rammeprogrammet omfatter SMB-er også svært små foretak.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

det området initiativet dekker, kombinerer privatinvestering med nasjonal og europeisk offentlig finansiering, herunder tilskuddsfinansiering fra det sjuende rammeprogrammet og lån og garantifinansiering fra Den europeiske investeringsbank. Hvert enkelt felles teknologiinitiativ skal vedtas for seg, enten på grunnlag av traktatens artikkel 171 (som kan omfatte opprettelse av et fellesforetak) eller på grunnlag av beslutninger om særprogrammer i samsvar med traktatens artikkel 166 nr. 3.

Felles teknologiinitiativer vil bli identifisert på en åpen og oversiktlig måte ved hjelp av en vurdering på grunnlag av følgende kriterier:

- ikke mulig å nå målet med eksisterende virkemidler,
- omfanget av virkningene på industriens konkurranseevne og vekst,
- tilleggsverdien av europeisk støtte,
- hvor detaljert og tydelig det målet som skal nås og de resultatene som skal oppnås, defineres,
- i hvor stor grad næringslivet har forpliktet seg med hensyn til bruk av finansielle midler og ressurser,
- i hvilken grad bidragene medvirker til at større politiske mål blir nådd, herunder samfunnsnytte,
- evne til å tiltrekke seg nasjonal støtte og til å påvirke nåværende og fremtidig finansiering fra industrien.

De felles teknologiinitiativenes innhold må defineres klart, særlig med hensyn til:

- økonomiske forpliktelser,
- varigheten av deltakernes forpliktelse,
- regler for inngåelse og oppsigelse av en kontrakt,
- immaterialrettigheter.

Tatt i betraktning de felles teknologiinitiativenes særlige omfang og kompleksitet vil store anstrengelser bli gjort for å sikre at de virker på en oversiktlig måte og for å sikre at all fellesskapsfinansiering fra de felles teknologiinitiativene skjer på grunnlag av prinsippene i rammeprogrammet om fremragende fagkunnskap og konkurranse.

Det vil særlig bli lagt vekt på den overordnede sammenhengen og samordningen mellom felles teknologiinitiativer og programmer og prosjekter innenfor de samme områdene¹⁴, idet deres nåværende fremgangsmåter for gjennomføring respek-

teres, samt på å sikre at prosjektene er åpne for deltaking fra en lang rekke deltakere i hele Europa, særlig små og mellomstore bedrifter.

Samordning av forskningsprogrammer i tredjestater

For tiltak innenfor dette området benyttes to hovedverktøy: ERA-NET-ordningen og Fellesskapets deltaking i nasjonale forskningsprogrammer som flere medlemsstater gjennomfører i fellesskap (i henhold til traktatens artikkel 169). Tiltakene kan omfatte emner som ikke er direkte knyttet til de ti temaene, dersom de gir tilstrekkelig tilleggsverdi på europeisk plan. Tiltakene benyttes også for å øke graden av komplementaritet og synergi mellom det sjuende rammeprogrammet og tiltak som gjennomføres innenfor rammen av mellomstatlige strukturer som for eksempel EUREKA og COST¹⁵.

Med ERA-NET-ordningen vil samordningen av nasjonale og regionale tiltak bli utviklet og styrket gjennom:

- opprettelse av et rammeverk for aktører som gjennomfører offentlige forskningsprogrammer, med sikte på å øke samordningen av programtiltakene; dette vil omfatte støtte til nye ERA-NET samt til utvidelse av eksisterende ERA-NET i dybde og bredde, for eksempel ved å utvide ordningenes partnerskap samt ved gjensidig å åpne hverandres programmer; der det er aktuelt kan ERA-NET-ordningene brukes til samordning av programmer mellom europeiske regioner og medlemsstatene, slik at de blir i stand til å samarbeide om initiativer i stor målestokk,
- i et begrenset antall tilfeller, å gi ytterligere økonomisk støtte fra Fellesskapet til de deltakere som slår sammen sine ressurser med sikte på felles forslagsinnbydelser fordelt på sine respektive nasjonale og regionale programmer («ERA-NET PLUS»).

Fellesskapets deltaking i forskningsprogrammer som gjennomføres i fellesskap på grunnlag av traktatens artikkel 169, er særlig relevant for europeisk samarbeid i stor målestokk «med variabel geometri» mellom medlemsstater med felles behov og/eller interesser. Slike artikkel 169-initiativer kan i klart definerte tilfeller innledes på områder som skal fastsettes i nært samarbeid med medlemsstatene, som også kan omfatte et mulig samarbeid med mellomstatlige programmer, og på grunnlag av følgende kriterier:

¹⁴ Særlig de tiltakene som gjennomføres av den mellomstatlige strukturen EUREKA. I tillegg kan erfaringen som oppnås i EUREKA-gruppene være relevant for felles teknologiinitiativer på beslektede områder.

¹⁵ Dette omfatter økonomisk støtte til virksomhet knyttet til administrasjon og samordning av COST.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- relevans for Fellesskapets mål,
- en klar definisjon av målet som skal nås, og dets relevans for målene i dette rammeprogrammet,
- at det allerede foreligger et grunnlag (eksisterende eller planlagte forskningsprogrammer),
- europeisk tilleggsverdi,
- kritisk masse med hensyn til programmenes størrelse og antall og likheten mellom de tiltakene som omfattes av dem,
- om artikkel 169-samarbeid er den mest effektive måten å nå målene på.

Internasjonalt samarbeid

I denne delen av det sjuende rammeprogrammet vil tiltakene for internasjonalt samarbeid, som skal utgjøre europeisk tilleggsverdi og være av gjensidig interesse, være:

- tiltak utformet for å få forskere og forskningsinstitusjoner i tredjestater til å øke sin deltaking innenfor temaområdene, med nødvendige begrensninger for temaet sikkerhet på grunn av fortrolighetsaspektene, sammen med sterk innsats for å oppmuntre dem til å gripe denne muligheten,
- særskilte samarbeidstiltak innenfor hvert temaområde rettet mot tredjestater som har en gjensidig interesse av å samarbeide om særlige emner som er utvalgt på grunnlag av de berørte statenes vitenskapelige og teknologisk nivå og behov; disse tiltakene, som har nær sammenheng med de bilaterale samarbeidsavtalene eller den multilaterale dialogen mellom EU og disse statene eller gruppene av stater, skal prioriteres i forbindelse med gjennomføringen av samarbeidet mellom EU og disse statene; til slike tiltak hører særlig tiltak som har som mål å styrke forskningskapasiteten til søkerstater og nabostater, samt tiltak rettet mot utviklingsland og land som står på terskelen til å bli industriland, når tiltakene er rettet mot disse statene og landenes særlige behov på områder som for eksempel helse, herunder forskning på forsømte sykdommer, landbruk, fiskeri og miljø, og som gjennomføres på økonomiske vilkår tilpasset deres kapasitet.

Denne delen av rammeprogrammet omfatter tiltak for internasjonalt samarbeid innenfor hvert temaområde og på tvers av temaer. Gjennomføringen av slike tiltak vil bli tilpasset tiltakene i programmene «Mennesker» og «Kapasitet». Dette tiltaket vil bli støttet av en samlet strategi for internasjonalt samarbeid innenfor det sjuende rammeprogrammet.

Temaer

1. Helse

Mål

Å forbedre europeiske borgeres helse og øke konkurranseevnen og nyskapingsevnen i bransjer og foretak knyttet til helse i Europa, og samtidig ta opp problemer knyttet til helsespørsmål på verdensplan, herunder nye epidemier. Hovedvekten vil bli lagt på translasjonsforskning (å omsette grunnforskningsresultater i kliniske anvendelser, herunder vitenskapelig validering av forsøksresultater), utvikling og validering av nye terapier, helsetfremmende og sykdomsforebyggende metoder, herunder metoder for å fremme barns helse, sunn aldring, diagnoseverktøy og medisinsk teknologi samt en bærekraftig og effektiv helsetjeneste.

Begrunnelse

Sekvenseringen av menneskets genom og den seneste utvikling innen postgenom-forskning har revolusjonert forskningen om menneskers helse og sykdom hos mennesker. Oppgaven med å sammenstille de enorme mengdene av opplysninger, forstå de underliggende biologiske prosessene og utvikle grunnleggende teknologi for bioindustri knyttet til helse gjør det nødvendig å samle en kritisk masse av ulike typer fagkunnskap og ressurser, som ikke er tilgjengelig på nasjonalt plan, for å utvikle den kunnskap og den kapasitet som er nødvendig for å treffe tiltak.

For å oppnå betydelige fremskritt innen translasjonsforskning knyttet til helse, som er avgjørende for å sikre at biomedisinsk forskning gir praktiske resultater og bedret livskvalitet, kreves det også tverrfaglige og felleseuropeiske metoder der ulike berørte parter deltar. Slike metoder gjør det mulig for Europa å bidra mer effektivt til internasjonale tiltak for å bekjempe sykdommer av betydning i verdenssammenheng.

Klinisk forskning om mange sykdommer (f.eks. kreft, hjerte- og karsykdommer og infeksjonssykdommer, psykiske og nevrologiske sykdommer, særlig de som har sammenheng med aldring, som f.eks. Alzheimer og Parkinsons sykdom) krever forsøk med deltaking fra en rekke internasjonale institusjoner for å oppnå det nødvendige antall pasienter på kort tid.

Epidemiologisk forskning krever et stort populasjonsmangfold og internasjonale nettverk for å gi resultater av betydning. Utvikling av nye diagnose- og behandlingsmetoder for sjeldne sykdommer samt gjennomføring av epidemiologisk forskning om de nevnte sykdommene krever også at mange stater deltar for å øke antallet pasienter til hver

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

undersøkelse. En helsepolitikkstyrt forskning på europeisk plan gjør det mulig å sammenligne modeller, systemer, opplysninger og pasientmateriale i nasjonale databaser og biobanker.

En sterk biomedisinsk forskning på EU-plan vil bidra til å styrke konkurranseevnen til den medisinske bioteknologien, den medisinske teknologien og den farmasøytiske industrien i Europa. EUs samarbeid med utviklingsland vil gjøre det mulig for disse landene å bygge opp forskningskapasitet. EU må også spille en aktiv rolle for å skape et miljø som kan bidra til nyskaping i den offentlige sektor og i den farmasøytiske sektor, på en måte som tilfredsstillende behovene innenfor offentlig helse, særlig med sikte på å gjøre klinisk forskning så vellykket som mulig. Forskningsorienterte små og mellomstore bedrifter utgjør den viktigste økonomiske drivkraften på områdene medisinsk bioteknologi og medisinsk teknologi. Selv om Europa nå har flere bioteknologiselskaper enn USA, er de fleste små og ikke så godt etablert som sine konkurrenter. Offentlig-private forskningstiltak på EU-plan vil lette denne utviklingen. EUs forskning vil også bidra til å utvikle nye normer og standarder for etablering av en hensiktsmessig lovgivningsramme for ny medisinsk teknologi (f.eks. regenerativ medisin). Europas ledende stilling i verden innen forskning og nyskaping på området alternative forsøksstrategier, særlig metoder uten bruk av dyr, bør sikres.

De tiltakene som vil bli støttet, herunder forskning som er viktig med tanke på politiske krav, er oppført nedenfor. Der det er relevant vil det bli gitt støtte til langsiktige forskningsprogrammer, herunder slike som er opprettet av europeiske teknologiplattformen, som f.eks. dagsordenen for innovativ medisin. Ytterligere tiltak kan gis støtte for å imøtekomme nye politiske behov, f.eks. på områdene helsepolitikk og helse og sikkerhet på arbeidsplassen.

De strategiske spørsmålene om barns helse og pediatriske sykdommer samt den aldrende befolkningens helse vil bli viet særlig oppmerksomhet og må eventuelt behandles under alle tiltak innenfor dette temaet.

Etiske, rettslige og sosioøkonomiske spørsmål vil bli behandlet under hvert av de følgende tiltakene:

Tiltak

- Bioteknologi, generiske verktøy og medisinsk teknologi for menneskers helse
  - Høykapasitetsforskning: tilrettelegge for grunnforskning innen genomikk (geno-

misk og postgenomisk) og biomedisin gjennom økt produksjon, standardisering, innsamling og analysering av data.

- Påvisning, diagnose og overvåking: legge vekt på ikke-invasive eller minst mulig invasive metoder og teknologier, som f.eks. forebyggende verktøy for regenerativ medisin (f.eks. molekylær bildebehandling og diagnose).
- Planlegging av terapiers egnethet, sikkerhet og effektivitet: utvikle og validere biologiske markører, in vivo- og in vitro-metoder og modeller, herunder simulering, farmakogenomikk, terapeutiske metoder for frigivelse av legemidler og alternativer til dyreforsøk.
- Nyskapende terapeutiske metoder og inngrep: forske på, konsolidere og sikre ytterligere utvikling innenfor avansert terapi og teknologi med mulig anvendelse på mange sykdommer og forstyrrelser, som f.eks. nye terapeutiske verktøy for regenerativ medisin.
- Omsette forskningsresultater til gagn for menneskers helse
  - Sammenstilling av biologiske data og prosesser — datainnsamling i stor skala, systembiologi (herunder modellering av komplekse systemer): produsere og analysere store mengder av data for bedre å forstå de kompliserte nettene som styrer de tusenvis av gener og genprodukter som kontrollerer viktige biologiske prosesser i alle relevante organismer og på alle organisasjonsnivåer.
  - Forskning på hjernesykdommer og beslektede sykdommer, menneskers utvikling og aldring: utforske prosessen knyttet til sunn aldring og vekselvirkningene mellom gene, miljøet og hjernens virksomhet både under normale vilkår og i forbindelse med hjernesykdommer og beslektede sykdommer knyttet til alder (f.eks. demens).
  - Translasjonsforskning om infeksjonssykdommer: bekjempe legemiddelresistens, de globale truslene fra HIV/AIDS, malaria og tuberkulose samt hepatitt og eventuelle nye og på nytt fremvoksende epidemier (f.eks. SARS og sterkt sykdomsfremkallende influensa).
  - Translasjonsforskning om større sykdommer — kreft, hjerte- og karsykdommer, sukkersyke/fedme, sjeldne sykdommer, andre kroniske sykdommer, blant annet leddbetennelse, revmatiske lidelser og muskel-/skjelettlidelser og sykdommer i

åndedrettsorganene, herunder slike som er forårsaket av allergi: utvikle pasientrettede strategier fra forebygging til diagnose med særlig vekt på behandling, herunder klinisk forskning og bruk av virksomme stoffer. Det vil bli tatt hensyn til ulike sider ved lindrende medisin.

- Gjøre tilbudet av helsetjenester for europeiske borgere best mulig
  - Omsette kliniske resultater i klinisk praksis: skape et kunnskapsgrunnlag for å treffe kliniske beslutninger og for å finne løsninger på problemer knyttet til det å omsette resultater fra klinisk forskning i klinisk praksis, særlig spørsmål knyttet til pasientsikkerhet og bedre bruk av legemidler (herunder visse sider ved legemiddelovervåking og vitenskapelig utprøvde utfyllende og alternative legemidler), samt særlige problemer knyttet til barn, kvinner og eldre.
  - Helseystemenes kvalitet, effektivitet og solidaritet, herunder helseystemer under omstilling og hjemmehjelpsstrategier: omsette effektive behandlingsmetoder i ledelsesbeslutninger, vurdere kostnader, effektivitet og fordeler ved alternative behandlingsmetoder, blant annet med tanke på pasientsikkerhet, fastsette behov og vilkår for en passende størrelse på bruken av menneskelige ressurser, analysere de faktorer som påvirker mulighetene for lik tilgang til helsetjenester av høy kvalitet (også for vanskeligstilte grupper), herunder ta hensyn til befolkningsendringer (f.eks. aldring, bevegelse og migrasjon og endringer i arbeidsmarkedet).
  - Økt sykdomsforebygging og bedre bruk av legemidler: utvikle folkehelseiltak med vekt på et større antall viktige helsefaktorer (som f.eks. stress, kosthold, livsstil eller miljøfaktorer og deres innvirkning på bruken av legemidler); kartlegge vellykkede tiltak innenfor ulike typer av helsetjenester for å bedre måten legemidler forskrives på og pasientenes bruk av legemidlene (herunder forhold knyttet til legemiddelovervåking og samspillet mellom legemidler).
  - Hensiktsmessig bruk av ny helseterapi og -teknologi: vurdere og overvåke sikkerheten og effektiviteten over lang tid ved utstrakt bruk av ny medisinsk teknologi (herunder utstyr) og avansert terapi, for å sikre vern av og andre fordeler for folkehelsen.

2. Næringsmidler, landbruk og fiskeri, og bioteknologi

Mål

Å bygge opp en europeisk kunnskapsbasert bioøkonomi¹⁶ ved å bringe sammen vitenskap, industri og andre berørte parter, utnytte nye og fremvoksende forskningsmuligheter med vekt på sosiale, miljømessige og økonomiske utfordringer: det økende behovet for sikre og sunne næringsmidler av høy kvalitet og for bærekraftig bruk og produksjon av fornybare bioressurser; den økende risikoen for epizootiske og zoonotiske sykdommer og sykdommer knyttet til næringsmidler; trusler mot en bærekraftig og sikker landbruks-, akvakultur- og fiskeriproduksjon, og den økende etterspørselen etter næringsmidler av høy kvalitet, samtidig som det tas hensyn til dyrs velferd og virkningene på land- og kystdistriktene samt til forbrukernes særlige kostbehov.

Begrunnelse

Nyskaping og ny kunnskap innenfor bærekraftig forvaltning, produksjon og bruk av biologiske ressurser (mikroorganismer, planter, dyr) vil legge grunnlaget for nye, bærekraftige, sikre, miljøeffektive og konkurransedyktige produkter innenfor landbruk, fiskeri, fôr, næringsmidler, helse, skogbruk og beslektede sektorer. I tråd med den europeiske strategien for biovitenskap og bioteknologi¹⁷ vil dette bidra til å øke konkurranseevnen til europeiske selskaper på områdene landbruk og bioteknologi, frø og næringsmidler, særlig små og mellomstore bedrifter, og samtidig bedre den sosiale velferden.

Forskning på områdene sikkerhet i næringsmiddel- og fôrkjeder, kostholdssykdommer, valg av næringsmidler og virkningen av næringsmidler og ernæring på helsen vil bidra til å bekjempe kostholdssykdommer (f.eks. fedme og allergi) og infeksjonssykdommer (f.eks. overførbare spongiform encefalopati, aviær influensa), og samtidig være et viktig bidrag til å gjennomføre eksisterende og utforme nye fremtidige strategier og forskrifter på områdene folkehelse, dyre- og plante-helse og forbrukervern.

Europeisk industri på disse områdene kjenne-tegnes av stort mangfold og hovedsakelig små

¹⁶ Termen «bioøkonomi» omfatter alle bransjer og økonomiske sektorer som produserer, forvalter og på annen måte utnytter biologiske ressurser og tilhørende tjenester, leverandør- eller forbrukerindustrien, som f.eks. landbruk, næringsmidler, fiskeri, skogbruk, osv.

¹⁷ «Biovitenskap og bioteknologi — en strategi for Europa» — KOM(2002) 27.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

foretak, og selv om dette utgjør både en styrke og en mulighet for Unionen, fører det til en usammenhengende tilnærming til de samme problemene. Problemene løses best gjennom økt samarbeid og deling av sakkunnskap, f.eks. i forbindelse med nye metoder, teknologier, prosesser og standarder som følge av endringer i Fellesskapets regelverk.

Flere europeiske teknologiplattformen bidrar ved å fastsette felles forskningsprioriteringer på områder som f.eks. plantegenomikk og bioteknologi, skogbruk og trebasert industri, dyrehelse på verdensplan, oppdrett av landbruksdyr, næringsmiddelbioteknologi og industriell bioteknologi. Forskningen som utføres vil gi det kunnskapsgrunnlaget som er nødvendig for å støtte den felles landbrukspolitikken og den europeiske skogbruksstrategien; landbruks- og handelsspørsmål; sikkerhetsaspekter ved genmodifiserte organismer («GMO-er»); regler for næringsmiddeltrygghet; fellesskapsstandarder for dyrehelse, bekjempelse av dyresykdommer og dyrs velferd; og reformen av den felles fiskeripolitikk med sikte på å oppnå bærekraftig utvikling innen fiskeri og akvakultur og sikkerhet for fisk- og skaldyrprodukter¹⁸. Av sosiale hensyn åpnes det også for å imøtekomme behovet for nye strategier på en smidig måte, særlig med hensyn til nye risikoer og sosiale eller økonomiske tendenser og behov.

Tiltak

– Bærekraftig produksjon og forvaltning av biologiske ressurser fra land-, skog- og vannmiljøer: muliggjøre forskning på teknologiområder som f.eks. genomikk, proteomikk, metabolomikk, systembiologi, bioinformatikk og konvergerende teknologi for mikroorganismer, planter og dyr, herunder forskning om utnytting og bærekraftig bruk av deres biologiske mangfold.

For landbaserte biologiske ressurser vil forskningen dreie seg om: jordas fruktbarhet, bedre avlinger og produksjonssystemer i alt sitt mangfold, herunder økologisk landbruk, programmer for kvalitetsproduksjon og overvåking og vurdering av GMO-ers virkning på mennesker og miljø; plantehelse, bærekraftig, konkurransedyktig og flerfunksjonelt landbruk og skogbruk; utvikling av landdistriktene; dyrs helse og velferd, oppdrett og produksjon; infeksjonssykdommer hos dyr, herunder epidemiologiske undersøkelser, zoonose og deres syk-

domsfremkallende mekanismer, og sykdommer knyttet til fôr; andre trusler mot en bærekraftig og sikker næringsmiddelproduksjon, herunder klimaendringer, sikker disponering av avfall fra dyr.

Med hensyn til biologiske ressurser fra vannmiljøer vil forskningen støtte bærekraftig utvikling og konkurranseevne i fiskerierne, skaffe vitenskapelig og teknisk grunnlag for fiskeriforvaltning og støtte bærekraftig utvikling av akvakultur, herunder oppdrett og velferd.

Utvikling av nødvendig verktøy (herunder IKT-verktøy) som sakkyndige og andre aktører trenger på områder som f.eks. landbruk, fiskeri og akvakultur, og utvikling av landdistriktene (metoder for landskapsvern, utnytting av jorda, osv.); sosioøkonomiske og etiske sider ved produksjonen.

- «Fra bord til jord» — næringsmidler (herunder fisk og skaldyr), helse og velfære: Forbrukermessige, samfunnsmessige, kulturelle, industrielle og helsemessige sider ved næringsmidler og fôr, herunder atferdsvitenskap og kognitiv vitenskap; ernæring, sykdommer og lidelser knyttet til kosthold, herunder fedme og allergi hos barn og voksne; ernæring i forbindelse med sykdomsforebygging (herunder økt kunnskap om næringsmidlers helsebringende bestanddeler og egenskaper); nyskapende teknologi for bearbeiding av næringsmidler og fôr (herunder emballasje og teknologi fra andre områder enn næringsmidler); bedre kvalitet og sikkerhet, både kjemisk og biologisk, for næringsmidler, drikkevarer og fôr; bedre metoder for kontroll av næringsmiddeltrygghet; integritet i (og kontroll av) næringsmiddelkjeden; hvordan næringsmiddel- og fôrkjeden påvirker og påvirkes fysisk og biologisk av miljøet; hvordan næringsmiddelkjeden påvirkes av og står imot globale endringer; begrepet «hele næringsmiddelkjeden» (herunder fisk og skaldyr og andre råstoffer og bestanddeler i næringsmidler); sporbarhet og videreutvikling; næringsmidlers ekthet; utvikling av nye ingredienser og produkter.
- Biovitenskap, bioteknologi og biokjemi for bærekraftige varer som ikke er næringsmidler, og for bærekraftig behandling av disse: bedre avlinger og skogressurser, råvarer, havprodukter og biomasse (herunder havressurser) til energi, miljø og varer med en høy tilleggsverdi som f.eks. materialer og kjemikalier (herunder biologiske ressurser til bruk i den farmasøytiske industrien og i legemidler), herunder nye driftssystemer, biologiske prosesser og meto-

¹⁸ Tilleggsforskning med hensyn til bærekraftig forvaltning og bevaring av naturressurser tas opp under temaet «Miljø (herunder klimaendringer)».

- der for biologisk raffinering; biokatalyse; nye og forbedrede mikroorganismer og enzymer;
- skogbruksprodukter og -prosesser og trebaserte produkter og prosesser;
- biologisk miljøsanering og renere biologiske prosesser, utnyttning av landbruksindustriavfall og biprodukter.

3. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)

Mål

Å bedre den europeiske industriens konkurransevne og gjøre Europa i stand til å beherske og utforme den fremtidige utviklingen innen IKT, slik at det europeiske samfunnets og den europeiske økonomiens krav blir oppfylt. IKT utgjør selve kjernen i et kunnskapssamfunn. Tiltakene vil styrke Europas vitenskapelige og teknologiske grunnlag og sikre Europas lederstilling i verden innen IKT, bidra til å drive frem og oppmuntre til nyskaping og kreativitet i forbindelse med produkter, tjenester og prosesser gjennom bruk av IKT og sikre at utvikling på IKT-området raskt omgjøres til fordeler for Europas borgere, næringsliv, industri og myndigheter. Disse tiltakene vil også bidra til å minske den digitale kløften og sosial utstøting.

Begrunnelse

IKT er avgjørende for Europas fremtid og bidrar til å styrke gjennomføringen av Lisboa-strategien. IKT virker som en katalysator på tre sentrale områder: produktivitet og nyskaping, modernisering av offentlige tjenester og fremskritt innen vitenskap og teknologi. Halvparten av produktivitetsgevinstene i våre økonomier skyldes IKTs virkning på produkter, tjenester og forretningsprosesser. IKT er den viktigste faktoren når det gjelder å fremme nyskaping og kreativitet og å håndtere endringer i verdikjeder på tvers av bransjer og tjenestesektorer.

IKT spiller en avgjørende rolle for å møte den økte etterspørselen etter helsetjenester og sosiale tjenester, særlig for mennesker med særlige behov, herunder en aldrende befolkning, for å modernisere områder av offentlig interesse, som f.eks. utdanning, kulturarv, sikkerhet, energi, transport og miljø, og for å fremme tilgjengelighet og åpenhet i forbindelse med offentlig forvaltning og politiske utviklingsprosesser. IKT spiller en viktig rolle med hensyn til forvaltning og kommunikasjon i forbindelse med forskning og utvikling og bidrar til fremskritt på andre områder av vitenskap og teknologi ved å endre måten forskere driver forskning, samarbeider og utvikler nye ideer på .

De økende økonomiske og samfunnsmessige behovene, den fortsatte integrasjonen av IKT i alle deler av samfunnet, behovet for å utvide teknologiens grenser samt å utvikle nyskapende IKT-baserte produkter og tjenester av høy kvalitet, fører til at forskningen stilles overfor stadig nye oppgaver. Dersom teknologien skal bli mer brukervennlig og oppfylle organisasjonsmessige behov, må teknologiens kompleksitet skjules og funksjonene vises bare ved behov; teknologien må bli funksjonell, svært enkel å bruke, tilgjengelig og kunne fås til en rimelig pris; det må tilbys nye IKT-baserte anvendelser, løsninger og tjenester som er brukervennlige og pålitelige, og som kan tilpasses brukernes bakgrunn og behov. Drevet av kravet om mer ytelse til lavere pris deltar IKT-forskere i et verdensomspennende kappløp der det satses på miniatyrisering, kontroll med sammensmeltingen av databehandling, kommunikasjonsteknologi og medieteknologi, herunder ytterligere samvirkeevne mellom systemer og sammensmelting med andre relevante vitenskaper og fagområder, samt utvikling av systemer som er i stand til å lære og utvikle seg.

Av denne mangeartede innsatsen vokser det frem en ny teknologibølge. IKT-forskningen vil også dra nytte av bidrag fra en rekke vitenskapelige og teknologiske fagområder, herunder bioteknikk og biovitenskap, kjemi, psykologi, pedagogikk, kognitiv vitenskap og samfunnsvitenskap samt humanistiske fag.

IKT er en av de mest forskningsintensive sektorene. IKT-forskning, både offentlig og privat, utgjør en tredel av alle større økonomiers samlede forskningsinnsats. Selv om Europa allerede har en lederrolle, industrielt og teknologisk, på sentrale områder innen IKT, sakker vi akterut i forhold til våre største konkurrenter med hensyn til investeringer i IKT-forskning. Bare ved en fornyet og sterkere felles innsats på europeisk plan vil vi være i stand til på en best mulig måte å utnytte de mulighetene som fremskritt innen IKT kan gi. IKT-forskning som skjer på grunnlag av en utviklingsmodell basert på «åpen kildekode», er i ferd med å bevise sin nytteverdi som en kilde til nyskaping og sterkere samarbeid. Resultatene fra IKT-forskningen kan brukes på ulike måter og føre til ulike forretningsmodeller.

IKT-forskningen vil, innenfor rammen av en omfattende og helhetlig strategi, bli satt i nøye sammenheng med politiske tiltak for utnyttning av IKT og med lovgivningsmessige tiltak. Prioriteringene er fastsatt på grunnlag av omfattende samråd der en rekke europeiske teknologiplattformer og næringslivsinitiativer har bidratt på områder som

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

f.eks. nanoelektronikk, mikrosystemer, innebygde systemer, mobile og trådløse kommunikasjonstjenester, elektroniske medier, fotonikk, robotikk og programvare, tjenester og gridteknikk, herunder gratis og fri programvare basert på åpen kildekode. Spørsmål knyttet til en bærekraftig utvikling vil også bli vurdert, særlig på området elektronikk.

Tiltak

Forskningens rolle med hensyn til fremtidig og fremvoksende teknologi er særlig viktig i forbindelse med dette temaet, som går ut på å støtte grensesprengende forskning innenfor sentral informasjons- og kommunikasjonsteknologi og kombinasjonen av denne med andre relevante områder og fagområder; å fremme nye ideer og gjennomgripende nye anvendelser og å utforske nye muligheter for kjøreplaner for IKT-forskning, herunder utforskning av kvantevirkninger, systemintegrasjon og intelligente systemer.

– Nøkkelområder innenfor IKT:

- Nanoelektronikk, fotonikk og integrerte mikro-/nanosystemer: å flytte grensene for miniatyrisering, integrasjon, variasjon, lagring og tetthet; å øke yteevnen og mulighetene til å produsere til lavere kostnader; å lette innarbeidingen av IKT i en rekke applikasjoner; grensesnitt; grunnforskning som krever at nye konsepter utforskes.
- Allment utbredte kommunikasjonsnett med ubegrenset kapasitet: allmenn tilgang via heterogene nett — fastnett, mobilnett, trådløse nett og kringkastingsnett med lokal, regional eller verdensomspennende rekkevidde — som muliggjør ubegrenset overføring av stadig økende mengder data og tjenester overalt og til enhver tid.
- Innebygde systemer, databehandling og kontroll: kraftige, sikre og distribuerte, pålitelige og effektive databehandlings-, lagrings- og kommunikasjonssystemer og –produkter som er innebygd i gjenstander og fysisk infrastruktur, og som kan føle, styre og tilpasse seg sine omgivelser; samvirkningsevne mellom diskrete og kontinuerlige systemer.
- Programvare, gridteknikk, sikkerhet og pålitelighet: dynamiske, tilpasningsdyktige, pålitelige og utprøvde programvarer og tjenester, plattformer for programvare og tjenester; sammensatte systemer og ny databehandlingsarkitektur, herunder å stille dette til rådighet som en offentlig tjeneste.

- Kunnskapssystemer, kognitive systemer og læringssystemer: semantiske systemer; fastholde og utnytte kunnskap som er innebygd i nett- og multimedieinnhold; kunstige systemer inspirert av biologiske systemer som oppfatter, forstår, lærer, utvikler seg og handler selvstendig; læring ved hjelp av brukervennlige maskiner og gjennom mennesker på grunnlag av en bedre forståelse av menneskers oppfatningsevne.
- Simulering, visualisering, interaksjon og blandede virkeligheter: verktøy for nyskapende formgivning og kreativitet når det gjelder produkter, tjenester og digitale medier, og for naturlig interaksjon og kommunikasjon som er språktilpasset og rik på sammenheng.
- Nye perspektiver for IKT som bygger på andre fagområder innenfor vitenskap og teknologi, herunder matematikk og fysikk, bioteknologi, material- og biovitenskap, for å miniatyrisere IKT-utstyr til størrelser som er forenlige med og kan inngå i en vekselvirkning med levende organismer, for å gjøre systemteknikk og informasjonsbehandling mer effektive og brukervennlige og for å modellere og simulere den levende verden.
- Integrasjon av teknologi:
  - På det personlige plan: utstyr for personkommunikasjon og databehandling, tilbehør, datautstyr integrert i klær, implantater; disses grensesnitt og sammenkopling med tjenester og ressurser.
  - I hjemmet: kommunikasjon, overvåking, kontroll, bistand; ubegrenset samvirkningsevne og bruk av alt utstyr; interaktivt digitalt innhold og interaktive digitale tjenester.
  - Robotsystemer: avanserte selvstyrende systemer; erkjennelse, kontroll, handleevne, naturlig samspill og samarbeid; miniatyrisering, menneskelignende teknologi.
  - Intelligent infrastruktur: verktøy som gjør infrastruktur som er av avgjørende betydning i hverdagen mer effektiv og brukervennlig, lettere å tilpasse og vedlikeholde, mer slitesterk og mindre følsom for feil.
- Forskning om anvendelser:
  - IKT for å møte samfunnets utfordringer: nye systemer, nye materialer, strukturer, teknologier og tjenester av samfunnsmessig interesse som gir økt kvalitet, effektivitet, tilgang og integrasjon i samfunnet, herunder tilgjengelighet for funksjonshemmede; brukervennlige anvendelser,

- integrasjon av ny teknologi og nye initiativer som f.eks. intelligente omgivelser:
- På helseområdet, bedre sykdomsforebygging og helsetjenester, tidlig diagnose, behandling og personlig tilpassning; uavhengighet, sikkerhet, overvåking og bevegelighet for pasientene; mulighet til helseinformasjon for å oppdage og forvalte nye kunnskap.
  - Å bedre integrasjon og deltagelse på like vilkår og unngå digitale kløfter; tekniske hjelpemidler for eldre og funksjonshemmede; formgivning for alle.
  - Bevegelighet: intelligente IKT-baserte transportsystemer og kjøretøyer og intelligente tjenesteløsninger for turisme som gjør det mulig for mennesker og varer å bli transportert på en trygg, miljøvennlig, behagelig og effektiv måte.
  - Til gagn for miljøet, risikohåndtering og bærekraftig utvikling, å forebygge eller minske sårbarheten og begrense følgene av naturkatastrofer, industriulykker og menneskers virksomhet i forbindelse med økonomisk utvikling.
  - For offentlige myndigheter på alle nivåer: effektivitet, åpenhet og ansvarlighet, for en offentlig forvaltning i verdensklasse og forbindelser med borgere og næringsliv, til støtte for demokratiet og slik at alle får tilgang til opplysninger.
  - IKT for å fremme innhold, kreativitet og personlig utvikling:
    - Nye tenkemåter med hensyn til medier og nye former for innhold, herunder underholdning; utvikling av og tilgang til interaktivt digitalt innhold; rikere opplevelser for brukerne; kostnadseffektiv levering av innhold; forvaltning av digitale rettigheter; hybridmedier.
    - Teknologistøttet læring; smidige læringsformer som er tilpasset sammenhengen; aktiv læring.
    - IKT-baserte systemer som skal lette tilgang til og bruk over tid av digitale kulturelle og vitenskapelige ressurser og verdier, i et flerspråklig/flerkulturelt miljø, også med hensyn til kulturarven.
  - IKT til støtte for næringsliv og industri:
    - Nye former for dynamiske samvirkende forretningsprosesser i nettverk, digitale økosystemer, blant annet for å styrke små og mellomstore organisasjoner og

sammenslutninger; best mulig arbeidsorganisering og arbeidsmiljøer kjennetegnet ved samarbeid som f.eks. kunnskapsdeling og interaktive tjenester (f.eks. turisme).

- Produksjon, herunder tradisjonell industri: rask og tilpassningsdyktig utforming, produksjon og levering av svært kundetilpassede varer; digital og virtuell produksjon; verktøy for modellering, simulering, optimering og presentasjon; miniaturiserte og integrerte IKT-produkter.
- Tillitsskapende IKT: identitetsforvaltning; autentisering og godkjenning; teknologi for å bedre personvernet; forvaltning av rettigheter og eiendeler; vern mot Internett-trusler, samordnet med andre temaer, særlig temaet «Sikkerhet».

4. Nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og ny produksjonsteknologi

Mål

Å bedre den europeiske industriens konkurransevne og utvikle kunnskap for sikre at den omdannes fra en ressursintensiv til en kunnskapsintensiv industri, ved å endre kunnskapen gradvis og bruke avgjørende kunnskap til nye anvendelser i grensområdet mellom forskjellige teknologier og fagområder. Dette vil være til gagn for både ny høyteknologiindustri og for mer tradisjonell kunnskapsindustri med høy verdiskapning, idet det særlig blir lagt vekt på en egnet spredning av FTU-resultater til SMB-er. Disse tiltakene gjelder i første rekke grunnleggende teknologi som påvirker alle industri sektorer og mange andre temaer i det sjuende rammeprogram.

Begrunnelse

De stadig større vanskelighetene som mange bransjer innenfor industrien møter, ser ikke lenger ut til å være begrenset til tradisjonelle arbeidskraftintensive sektorer, men begynner å merkes i mellomsektorene, der europeisk industri tradisjonelt sett har hatt sin store styrke, og også i noen høyteknologisektorer. Et sterkt industrigrunnlag må bevares ved å styrke kunnskapsinnholdet i eksisterende industri samt skape en sterk kunnskapsbasert, kunnskapsintensiv industri i Europa, der det legges vekt på utnytting av grunnforskning for industrielle anvendelser. Dette vil også innebære at eksisterende SMB-er moderniseres og at nye kunnskapsdrevne SMB-er opprettes og vokser som resultat av spredningen av kunnskap og sakkunnskap gjennom samarbeidsprogrammer.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

Industriens konkurranseevne i fremtiden vil i stor grad avhenge av nanoteknologi og dens anvendelser. Den FTU innenfor nanovitenskap og nanoteknologi som er påbegynt på mange områder, kan fremskynde omdanningen av europeisk industri. EU har en anerkjent lederstilling på områder som nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og produksjonsteknologi, som må styrkes for å sikre og bedre EUs stilling i en stadig mer konkurransepreget verden.

Materialer med nye egenskaper er en forutsetning for den europeiske industris fremtidige konkurranseevne og grunnlaget for tekniske fremskritt på mange områder.

Det er mulig å fastsette viktige prioriteringer for industrien og innarbeide dem i anvendelser i ulike sektorer gjennom tiltak som europeiske teknologiplattformer på områder som nanoelektronikk, produksjon, kraftproduksjon, stål, kjemi, energi, transportindustri, bygg og anlegg, sikkerhet på arbeidsplassen, tekstiler, keramikk, treindustri og nanomedisin. Dette vil bidra til at det blir fastsatt felles prioriteringer og mål for forskningen. I tillegg vil en smidig reaksjon på nye politiske behov som oppstår i det sjuende rammeprogramets løpetid, også bety at relevante spørsmål om politikk, regelverk, standardisering og virkninger vil bli behandlet.

Tiltak

- Nanovitenskap, nanoteknologi
  - Utvikling av ny kunnskap om fenomener som er avhengige av grensesnitt og størrelse; kontroll på nanonivå av materialegenskaper for nye anvendelser; integrasjon av teknologi på nanonivå, herunder overvåking og bruk av sensorer; selvsamlende egenskaper; nanomotorer; nanomaskiner og nanosystemer; metoder og verktøy for bestemmelse og håndtering i nanomålestokk; nanoteknologi og høypresisjonsteknologi i kjemien for produksjon av grunnmaterialer og hovedbestanddeler; undersøkelse og produksjon av bestanddeler med nanometerpresisjon; innvirkning på menneskers sikkerhet, helse og på miljøet; metrologi, overvåking og bruk av sensorer, nomenklatur og standarder; utforskning av nye konsepter og metoder i forbindelse med anvendelser i forskjellige sektorer, herunder integrasjon av og tilnærming mellom fremvoksende teknologier. Innenfor rammen av tiltakene vil det også bli undersøkt hvilken innvirkning nanoteknologien

har på samfunnet og nanovitenskapens og nanoteknologiens betydning for løsning av samfunnsproblemer.

- Materialer
  - Utvikling av ny kunnskap om overflater og materialer med høy ytelse til nye produkter og prosesser samt reparasjoner av disse; kunnskapsbaserte materialer med skreddersydde egenskaper og forutsigbar ytelse; mer pålitelig utforming og simulering; data-modellering; større kompleksitet; forenlighet med miljøet; integrasjon av nano-, mikro- og makrofunksjoner innenfor kjemisk teknologi og materialbearbeiding; nye nanomaterialer, herunder nanokomposittmaterialer, biomaterialer og hybridmaterialer, herunder utforming og kontroll av deres bearbeiding, egenskaper og ytelse.
- Ny produksjon
  - Skape vilkår og kapasitet for en bærekraftig, kunnskapsintensiv produksjon, herunder utarbeiding, utvikling og validering av nye tenkemåter som oppfyller fremvoksende industrielle behov og fremmer moderniseringen av det europeiske industrigrunnlaget; utvikling av allment produksjonsverktøy for en tilpasningsdyktig, kunnskapsbasert produksjon i nett; utvikling av nye tekniske konsepter som utnytter tilnærmingen mellom teknologier (f.eks. nano-, mikro-, bio-, geo- og informasjonsteknologi samt optisk og kognitiv teknologi og tilknyttede tekniske krav) til neste generasjon nye eller fornyede produkter og tjenester med høy tilleggsverdi samt tilpasning til nye behov; innføring av produksjonsteknologi med høy kapasitet.
  - Integrasjon av teknologi til industrielle formål
    - Integrasjon av ny kunnskap, nano- og mikroteknologi, materialer og produksjon i anvendelser innenfor og på tvers av sektorer, på områder som helse, næringsmidler, bygg og anlegg, transport, energi, informasjon og kommunikasjon, kjemi, miljø, tekstiler og klær, fottøy, trebasert industri, stål samt maskinindustri.

5. Energi

Mål

Å tilpasse dagens energisystem slik at det blir mer bærekraftig, mindre avhengig av importert brensel og bygger på flere forskjellige energikilder, særlig fornybare energikilder, energibærere og ikke-forurensende energikilder; øke energieffekti-

viteten, blant annet ved å rasjonalisere bruk og lagring av energi; møte de presserende utfordringene med hensyn til forsyningssikkerhet og klimaendringer, samtidig som den europeiske industriens konkurransevne økes.

Begrunnelse

Energisystemene står overfor store utfordringer. Det er et tvingende behov for å fastsette og utvikle egnede løsninger i tide på grunn av den alarmende utviklingen i verdens energietterspørsel, de begrensede konvensjonelle olje- og gassreservene, behovet for kraftig å begrense utslippene av klimagasser for å dempe de ødeleggende følgene av klimaendringene, de skadelige svingningene i oljeprisene (særlig i transportsektoren som er sterkt avhengig av olje) og ustabile geopolitiske forhold i leverandørregionene. Energiforskning er et viktig bidrag for å sikre overkommelige energikostnader for borgerne og industrien. Forskning og demonstrasjon er nødvendig for å utvikle de mest miljøvennlige og kostnadseffektive teknologiene og tiltakene som setter EU i stand til å nå sine mål innenfor rammen av Kyoto-protokollen og videre fremover samt å oppfylle sine energipolitiske forpliktelser i henhold til grønboken av 2000 om sikker energiforsyning¹⁹, grønboken av 2005 om energieffektivitet²⁰ og grønboken av 2006 om en europeisk strategi for bærekraftig, konkurransedyktig og sikker energiforsyning²¹.

Europa er ledende i verden på forskjellige teknologiområder innenfor energiproduksjon og energieffektivitet. Europa er et foregangsområde når det gjelder moderne teknologi for fornybar energi, som f.eks. solenergi, bio- og vindenergi. EU er også en konkurrent på verdensplan når det gjelder kraftproduksjons- og distribusjonsteknologi og har stor forskningskapasitet innenfor fanging og binding av karbondioksid. Denne ledende stillingen er imidlertid nå utsatt for sterk konkurranse (særlig fra USA og Japan). Europa må derfor opprettholde og utvikle sin ledende stilling, noe som krever en betydelig innsats og internasjonalt samarbeid.

En dyptgripende omdanning av energisystemet til et pålitelig, konkurransedyktig og bærekraftig energisystem med lavere eller ingen CO₂-utslipp, krever ny teknologi og nye materialer som er forbundet med for stor risiko og for usikker fortjeneste til at private foretak alene skal foreta alle investeringene som er nødvendige for forskning,

utvikling, demonstrasjon og gjennomføring. Offentlig støtte bør derfor spille en avgjørende rolle når det gjelder å skaffe til veie private investeringer, og den europeiske innsatsen og de europeiske ressursene bør kombineres på en mer sammenhengende og effektiv måte for å kunne ta opp konkurransen med økonomier som løpende foretar betydelige investeringer i lignende teknologi. Europeiske teknologiplattformer spiller en viktig rolle i denne sammenhengen ved å ta i bruk den nødvendige forskningsinnsats på en samordnet måte. Tiltakene som skal bidra til å nå dette målet, er beskrevet nedenfor. Å øke effektiviteten i hele energisystemet, fra kilde til bruker, er vesentlig og ligger til grunn for hele temaet Energi. I betraktning av at fornybare energikilder og effektiv sluttbruk av energi er viktige bidrag til fremtidige bærekraftige energisystemer, vil de utgjøre størstedelen av dette temaet. Det vil bli lagt særlig vekt på å stimulere forskning, utvikling og demonstrasjon og fremme oppbygging av kapasitet på dette området. I denne sammenhengen vil synergi med den delen av rammeprogrammet for konkurransevne og nyskaping som gjelder intelligent energi for Europa, bli utnyttet fullt ut. Potensialet for fremtidige initiativer i stor målestokk med finansiering fra forskjellige kilder (f.eks. de felles teknologiinitiativene) vil også bli undersøkt.

Dette omfatter et særlig tiltak som gjelder kunnskapsgrunnlaget for energipolitiske beslutninger, som også kan være til støtte når det oppstår nye politiske behov, f.eks. i forbindelse med den europeiske energipolitikkenes rolle i utviklingen av internasjonale tiltak mot klimaendringer og svingninger eller svikt i energiforsyning og energipriser.

Tiltak

– Hydrogen og brenselceller

Integrerte tiltak for å utvikle et solid teknologisk grunnlag for konkurransedyktig brenselcelle- og hydrogenindustri i EU til stasjonære og bærbare anvendelser samt transport. Den europeiske teknologiplattformen for hydrogen og brenselceller bidrar til dette tiltaket ved å komme med forslag til en integrert strategi for forskning og gjennomføring.

– Produksjon av fornybar elektrisk kraft

Teknologi for å øke virkningsgraden, kostnadseffektiviteten og påliteligheten slik at kostnadene for produksjon av elektrisk kraft fra lokale fornybare energikilder, herunder avfall, og utvikling og demonstrasjon av teknologi som passer til forskjellige regionale forhold, minskes.

¹⁹ KOM(2000) 0769.

²⁰ KOM(2005) 0769.

²¹ KOM(2006) 0105.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- Produksjon av fornybart brensel
Integrerte systemer for brenselproduksjon og omdanningsteknologi: å utvikle og senke kostnaden per enhet for fast, flytende og gassformig brensel (herunder hydrogen) som er produsert med fornybare energikilder, herunder biomasse og avfall, med sikte på kostnadseffektiv produksjon, lagring, distribusjon og bruk av karbonnøytralt brensel, særlig biobrensel til transport og produksjon av elektrisk kraft.
- Fornybare energikilder til oppvarming og kjøling
Forskning om, utvikling og demonstrasjon av teknologi og utstyr, herunder lagringsteknologi, for å øke effektiviteten og senke kostnadene for aktiv og passiv oppvarming og kjøling med fornybare energikilder, samtidig som det sikres at de brukes under forskjellige regionale forhold dersom det kan påvises et tilstrekkelig potensial for dette.
- Teknologi for fangst og lagring av CO₂ for produksjon av elektrisk kraft uten utslipp.
Forskning om, utvikling og demonstrasjon av teknologi for kraftig å minske miljøvirkningene av bruken av fossilt brensel med sikte på høyeffektive og kostnadseffektive kraft- og/eller varmekraftverk nesten uten utslipp, på grunnlag av teknologi for fangst og lagring av CO₂, særlig underjordisk lagring.
- Ren kullteknologi
Forskning om, utvikling og demonstrasjon av teknologi for betydelig å bedre kraftverkene effektivitet, pålitelighet og kostnadsnivå ved utvikling og demonstrasjon av ren teknologi for omdanning av kull og annet fast brensel, herunder kjemiske prosesser, som også produserer sekundære energibærere (herunder hydrogen) og flytende eller gassaktig brensel. Tiltakene vil når det er relevant bli knyttet til teknologi for fanging og lagring av CO₂ eller samtidig bruk av biomasse.
- Intelligente energinett
Forskning om, utvikling og demonstrasjon av hvordan effektiviteten, sikkerheten, påliteligheten og kvaliteten til europeiske systemer og nett for elektrisk kraft og gass kan økes, særlig innenfor rammen av et mer integrert europeisk energimarked, f.eks. ved å omdanne de nåværende elektrisitetsnettene til et interaktivt (kunder/operatører) tjenestenett, utvikle muligheter for energilagring og fjerne hindringer for gjennomføring i stor målestokk og effektiv integrasjon av distribuerte og fornybare energikilder.

- Energieffektivitet og -sparing
Forskning om, utvikling og demonstrasjon av nye konsepter, best mulig utnyttning av gjennomprøvede ideer og teknologier for å øke energieffektiviteten og minske slutt- og primænergiforbruket for bygninger (herunder belysning), transport, tjenester og industri gjennom deres livssyklus. Dette omfatter integrasjon av strategier og teknologi for energieffektivitet (herunder kraftvarmeproduksjon og kombinert produksjon av forskjellige energiformer), bruk av teknologi for ny og fornybar energi og tiltak og ordninger for styring av energietterspørselen samt demonstrasjon av bygninger med ubetydelig innvirkning på klimaet.
- Kunnskapsgrunnlag for energipolitiske beslutninger
Utvikling av verktøy, metoder og modeller for å vurdere de viktigste økonomiske og sosiale spørsmålene knyttet til energiteknologi og for å fastsette mål som kan angis i målbare størrelser samt scenarier på mellomlang og lang sikt (herunder vitenskapelig støtte til utforming av politikk).

6. Miljø (herunder klimaendringer)

Mål

Bærekraftig forvaltning av miljøet og dets ressurser gjennom økt kunnskap om samspillet mellom klima, biosfære, økosystemer og menneskelig virksomhet, og utvikling av ny teknologi, nye verktøy og tjenester for å håndtere globale miljøspørsmål på en integrert måte. Det skal legges vekt på prognoser for endringer av klimaet samt øko-, jord- og havsystemer, på verktøy og teknologi for overvåking, forebygging, begrensnings og tilpasning av miljøbelastninger og -risikoer, herunder helserisikoer, og på verktøy og teknologi for en bærekraftig utvikling av det naturlige og menneskeskapede miljø.

Begrunnelse

Miljøproblemer går på tvers av landegrensener og krever en samordnet tilnæringsmåte på felleseuropeisk plan og ofte på verdensplan. Jordens naturressurser og det menneskeskapede miljø er under sterkt press fra befolkningsvekst, urbanisering, bygging, den stadige vekst i sektorene landbruk, akvakultur, fiskeri, transport og energi, samt klimaendringer og oppvarming lokalt, regionalt og på verdensplan. Europa må innlede et nytt og bærekraftig forhold til miljøet, samtidig som konkurranseevnen bedres og industrien styrkes. Med tanke på miljøforskningens betydning, omfang og kom-

pleksitet er det nødvendig med samarbeid i hele EU for å oppnå kritisk masse. Dette vil fremme felles planlegging, bruk av sammenkoblede og samvirkende databaser samt utvikling av sammenhengende og omfattende systemer for observasjon og forhåndsberegning. Forskningen bør fokusere på behovet for datahåndtering og informasjonstjenester, og problemer i forbindelse med overføring, integrasjon og kartlegging av data.

Det kreves forskning på EU-plan for å gjennomføre internasjonale forpliktelser, som f.eks. FNs rammekonvensjon om klimaendring (UNFCCC) og Kyoto-protokollen, FN-konvensjonen om biologisk mangfold, FN-konvensjonen for bekjempelse av forurensning, Stockholm-konvensjonen om persistente organiske miljøgifter, målene fra verdensoppmøtet om bærekraftig utvikling i 2002, herunder EUs vanninitiativ, og bidrag til FNs klimapanel og initiativet for jordobservasjon.

Dessuten er det et betydelig behov for forskning i forbindelse med nåværende og kommende EU-politikk, gjennomføringen av den sjettede handlingsplan for miljøet og tilknyttede temastrategier (f.eks. EUs havmiljøstrategi), handlingsplanene, programmene og direktivene om miljøteknologi og miljø og helse, rammedirektivet for vann og Natura 2000.

EU må styrke sin stilling på verdensmarkedet for miljøteknologi. Slik teknologi bidrar til bærekraftig forbruk og produksjon som i sin tur bidrar til å skape bærekraftig vekst ved å levere miljøeffektive løsninger på miljøproblemer av ulikt omfang, og verne vår kultur- og naturarv. Miljøkrav oppmuntrer til nyskaping og kan føre til forretningsmuligheter og bedre konkurransevne, samtidig som kommende generasjoner sikres en mer bærekraftig fremtid. De europeiske teknologi-plattformer for vannforsyning og rensing og for bærekraftig kjemi bekrefter behovet for handling på EU-plan, og det skal tas hensyn til deres forskningsprogrammer i forbindelse med tiltakene nedenfor. Andre plattformer (f.eks. for byggesektoren og for skogbruk) tar delvis opp miljøteknologispørsmål og tas derfor også i betraktning. Sosioøkonomiske spørsmål har særlig sterk innvirkning på utviklingen av miljøteknologi samt på markedsføring og etterfølgende anvendelse av teknologien, f.eks. når det gjelder forvaltningen av vannressurser. I forbindelse med tiltakene må det tas hensyn til sosioøkonomiske aspekter ved politikken og den teknologiske utvikling, når det er relevant for emnet.

En rekke tiltak er oppført nedenfor²², og mange av disse er direkte relevante for de politiske behov. Det kan imidlertid gis tilleggsstøtte til nye politiske

behov som oppstår, f.eks. i forbindelse med konsekvensanalyser for bærekraft, oppfølging av tiltakene i etterkant av Kyoto-protokollen på området klimaendringer, og ny miljøpolitikk f.eks. i forbindelse med den europeiske jordstrategi og politikk, standarder og regler på sjøfartsområdet.

Tiltak

- Klimaendringer, forurensning og risikoer
  - Belastninger på miljøet og klimaet: klimaets og jord- og havsystemenes virkemåte, herunder polarområdene; tilpasnings- og begrensningstiltak; luft-, jord- og vannforurensning; endringer i atmosfærens sammensetning og vannets kretsløp; globalt og regionalt samspill mellom klima og atmosfære, jordoverflate, is og hav; virkninger på det biologiske mangfold og økosystemer, herunder innvirkning på det stigende havnivået i kystområder og virkninger i særlig sårbare områder.
  - Miljø og helse: samspill mellom miljøpåvirkende faktorer og menneskers helse, herunder kartlegging av kilder, forskning om biologisk overvåking for helse knyttet til miljø, inneluftkvalitet og sammenheng med innemiljø, bymiljø, utslipp fra biler og virkninger av det, samt nye risikofaktorer; integrerte metoder for risikovurdering av farlige stoffer, herunder alternativer til dyreforsøk; mengdebestemmelse og nytte- og kostnadsanalyse av miljøbetingede helserisikoer og indikatorer for forebyggingsstrategier.
  - Naturlige risikoer: bedre varsling og integrerte fare-, sårbarhets- og risikovurderinger av katastrofer i forbindelse med geologiske katastrofer (f.eks. jordskjelv, vulkanutbrudd og tsunamier) og klimakatastrofer (f.eks. stormer, tørke, flom, skogbranner, jordras, snøras og andre ekstreme hendelser) og følgene av dem; utvikling av systemer for tidlig varsling og bedre strategier for forebygging, begrensning og håndtering, også som ledd i en strategi som dekker flere risikoer.
- Bærekraftig ressursforvaltning
  - Bevaring og bærekraftig forvaltning av naturressurser og menneskeskapte ressurser samt biologisk mangfold: økosystemer; forvaltning av vannressurser; avfallshåndte-

²² Tilleggsforskning med hensyn til produksjon og bruk av biologiske ressurser tas opp under temaet «Næringsmidler, landbruk og fiskeri og bioteknologi».

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- ring og -forebygging; vern og forvaltning av det biologiske mangfold, herunder kontroll av invasive fremmede arter, vern av jord, havbunn, laguner og kystområder, tiltak mot ørkenspredning og jordforringelse, bevaring av landskapet; bærekraftig bruk og forvaltning av skoger; bærekraftig forvaltning og planlegging av bymiljøer, herunder post-industrialiserte områder; datahåndtering og informasjonstjenester; vurdering og fremsyn i tilknytning til naturlige prosesser.
- Forvaltning av havmiljø: virkningen av menneskers virksomhet på havmiljøet og dets ressurser; forurensning og eutrofiering i regionale hav og kystområder; dypvannsøkosystemer; vurdering av utviklingen i det biologiske mangfold i havet, av prosesser i økosystemer og av havstrømmer; geologi på havbunnen; utvikling av strategier, konsepter og verktøy for en bærekraftig bruk av havet og dets ressurser.
  - Miljøteknologi
    - Miljøteknologi for observasjon, simulering, forebygging, begrensning, tilpasning, sanering og gjenoppretting av det naturlige og det menneskeskapte miljøet, på områdene vann, klima, luft, havmiljø, miljøet i byer og landdistrikter, jord, avfallsbehandling, resirkulering, ikke-forurensende produksjonsprosesser og bærekraftige produkter, kjemikaliesikkerhet.
    - Vern, bevaring og fremheving av kulturarven, herunder menneskers livsmiljø: bedre skadevurdering i kulturarvspørsmål; utvikling av nyskapende bevaringsstrategier; bedre integrasjon av kulturarven i bymiljøet.
    - Vurdering, kontroll og prøving av teknologi: metoder og verktøy for vurdering av prosessers, teknologiers og produkters miljørisiko og livssyklus, herunder alternative prøvingsstrategier og særlig metoder for prøving av industrikjemikalier uten bruk av forsøksdyr; støtte til bærekraftig kjemi, trebasert teknologi, plattformer for vannforsyning og rensing²³;
    - Vitenskapelige og teknologiske sider ved et fremtidig europeisk program for kontroll og prøving av miljøteknologi, som tillegg til tredjestaters vurderingsverktøy.
  - Verktøy for jordobservasjon og -vurdering

- Jord- og havobservasjonssystemer og metoder for overvåking av miljøet og bærekraftig utvikling: bidra til utvikling og integrasjon av observasjonssystemer for spørsmål i tilknytning til miljø og bærekraftig utvikling innenfor rammen av GEOSS (som GMES utfyller); systemers samvirkingsevne og best mulig informasjon for å kunne forstå, modellere og forutsi miljøfenomener, og for å kunne vurdere, kartlegge og forvalte naturressurser.
- Metoder for forhåndsberegning og vurderingsverktøy for bærekraftig utvikling som tar hensyn til ulike observasjonsnivåer: modellering av forbindelser mellom økonomi, miljø og samfunn, herunder markedsbaserte verktøy, ytre faktorer, terskelverdier og utvikling av kunnskapsgrunnlaget og metoder for konsekvensanalyser for bærekraft på nøkkelområder, som f.eks. arealbruk og havspørsmål; byutvikling, sosial og økonomisk uro som følge av klimaendringer.

7. Transport (herunder luftfart)

Mål

Å utnytte teknologiske og driftsmessige fremskritt og europeisk transportpolitikk for å utvikle integrerte, sikrere, mer miljøvennlige og mer intelligente felleseuropeiske transportsystemer, til nytte for alle borgere, samfunnet og klimapolitikken, samtidig som det tas hensyn til miljøet og naturressursene; sikring og videreutvikling av den konkurranseevne som den europeiske industrien har oppnådd på det globale markedet.

Begrunnelse

Transport er en av Europas sterke sider: lufttransportsektoren står for 2,6 % av EUs BNP (med 3,1 millioner arbeidsplasser) og overflatetransportsektoren for 11 % av EUs BNP (med omkring 16 millioner arbeidsplasser). Transport forårsaker imidlertid 25 % av EUs samlede CO₂-utslipp, og det er derfor tvingende nødvendig å gjøre systemet mer miljøvennlig for å sikre mer bærekraftige transportmønstre som er mer i samsvar med vekstratene, slik det fremgår av hvitboken «Europeisk transportpolitikk frem mot 2010 – tid for valg»²⁴.

EUs utvidelse (som øker arealet med 25 % og befolkningen med 20 %) og økonomiske utvikling medfører nye utfordringer når det gjelder effektiv transport av mennesker og varer på en kostnadseffektiv og bærekraftig måte. Transport har også

²³ Det skal tas hensyn til relevante europeiske teknologiplattformers forskningsprogram i forbindelse med de ulike tiltakene.

²⁴ KOM(2001) 370.

direkte betydning for andre store politikkområder, som f.eks. handel, konkurranse, sysselsetting, miljø, utjevning, energi, sikkerhet og det indre marked.

FTU-investeringer innenfor transportindustrien i EU er en forutsetning for å sikre et teknologisk konkurransefortrinn på globale markeder²⁵. Tiltak på europeisk plan vil også stimulere omstruktureringen av industrien, herunder integrasjon av omsetningskjeden og særlig små og mellomstore bedrifter.

De europeiske teknologiplattformenes forskningsprogrammer²⁶ bekrefter behovet for et nytt perspektiv for transportsystemer som tar hensyn til samspillet mellom kjøretøyer eller fartøyer, transportnett eller infrastruktur og bruken av transporttjenester, som bare kan utvikles på europeisk plan. FTU-kostnadene stiger betraktelig på alle disse områdene, og samarbeid på EU-plan er en forutsetning for å skape en kritisk masse av ulike FTU-aktører for å takle de vidtrekkende og tverrfaglige utfordringene på en kostnadseffektiv måte, og møte de politiske, teknologiske og sosioøkonomiske utfordringene knyttet til spørsmål som f.eks. fremtidens «rene og sikre kjøretøyer», samtrafikkveie og intermodalitet med særlig henvisning til transport på vannveier og jernbane, priser, sikkerhet, kapasitet, trygghet og miljøvirkninger i en utvidet union. Utvikling av teknologi til støtte for Galileo-systemet og dets anvendelser er også en forutsetning for å gjennomføre den europeiske politikken.

Temaene og tiltakene oppført nedenfor har stor betydning for industrien, og de politiske beslutningstakernes behov vil også bli behandlet på en integrert måte som omfatter transportpolitikken økonomiske, sosiale og miljømessige sider. I tillegg skal det gis støtte til å oppfylle eksisterende og nye politiske behov, f.eks. i forbindelse med sjøfartspolitikken utvikling eller gjennomføringen av Det felles europeiske luftrom.

Tiltak

- Luftfart og lufttransport
  - Mer miljøvennlig lufttransport: reduksjon av utslipp, herunder klimagasser, og støy-

plager gjennom utvikling av motorer og alternative drivstoffer, strukturer og ny konstruksjon av luftfartøyer, herunder rotorfly (bl.a. helikopter og tiltrotor), lufthavnvirksomhet og styring av lufttrafikken.

- Økt tidseffektivitet: effektivisering av driftsplaner med fokus på nyskapende systemer for styring av lufttrafikken i tråd med en effektiv gjennomføring av politikken for et felles luftrom, der luft-, bakke- og romkomponenter, herunder trafikkflyt og større flyrekkevidde, integreres.
- Kundetilfredshet og -trygghet: bedre komfort for passasjerer, nyskapende tjenester om bord og mer effektiv håndtering av passasjerer, forbedring av alle sikkerhetsaspekter ved lufttransport; større utvalg av luftfartøyer, fra luftfartøyer med bredt skrog (wide body-fly) til mindre luftfartøyer, som passer til ulike anvendelser (herunder regionale anvendelser).
- Økt kostnadseffektivitet: reduserte kostnader i forbindelse med produktutvikling, produksjon og drift, med hovedvekt på nyskapende og vedlikeholdsfrie luftfartøyer som ikke krever reparasjoner og overhaling, økt bruk av automatisering og simulering.
- Beskyttelse av luftfartøyer og passasjerer: bedre beskyttelsestiltak for reisende, besetning, luftfartøy og lufttransportsystem, som f.eks. bedre metoder for databehandling og identifikasjon, beskyttelse av luftfartøyet mot angrep, bedre utforming av luftfartøyet med tanke på sikkerhet.
- Banebrytende forskning med sikte på fremtidens lufttransport: løsninger på luftfartens mer langsiktige utfordringer ved hjelp av mer radikale, miljøeffektive, tilgjengelige og nyskapende teknologikombinasjoner, som kan føre til betydelige fremskritt innen lufttransport.
- Bærekraftig overflatetransport (jernbane, vei og vannvei)
  - Mer miljøvennlig overflatetransport: reduksjon av miljøforurensning, herunder klimagasser, og støyplager; reduksjon av transportens innvirkning på klimaendringene ved å redusere utslippene ved hjelp av teknologiske og sosioøkonomiske midler, samt opplæring av brukere; utvikling av rene og effektive motorer og andre fremdriftssystemer, herunder hybridteknologi og bruk av alternative drivstoffer til transport, som f.eks. hydrogen og brenselceller, samtidig som det tas hensyn til kostnadseffektivitet.

²⁵ Den europeiske luftfartsindustrien investerer 14 % av sin omsetning i forskning, den europeiske bilindustrien nesten 5 %; og konkurransefortrinnet til skipsbyggingsindustrien i EU bygger helt og holdent på FTU.

²⁶ ACARE: Advisory Council for Aeronautics Research in Europe. ACARE ble opprettet i 2001 og er det første praktiske eksempelet på en teknologiplattform; ERRAC: European Rail Research Advisory Council; ERTRAC: European Road Transport Research Advisory Council; teknologiplattformen WATERBORNE.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

fektivitet og energieffektivitet; strategier for kasserte kjøretøyer og fartøyer.

- Oppmuntre til og øke overgang til andre transportmåter og fjerne trafikorker i transportkorridorer: utvikling av nett, infrastruktur og systemer for regional og nasjonal transport og logistikk i Europa som er bærekraftige, nyskapende, intermodale og samvirkende; internalisering av kostnader; informasjonsutveksling mellom kjøretøyer/fartøyer og transportinfrastruktur; bedre infrastrukturkapasiteten så mye som mulig; strategier for overgang til andre transportmåter for å fremme energieffektive transportmåter.
- Sikre bærekraftig bevegelighet i byområder for alle borgere, herunder vanskeligstilte: nyskapende organiseringsmetoder, herunder rene og sikre kjøretøyer og transportmidler som forurenser mindre, nye offentlige transportsystemer av høy kvalitet og rasjonalisering av privat transport, kommunikasjonsinfrastruktur, integrert byplanlegging og transport der det tas hensyn til forholdet til vekst og sysselsetting.
- Økt sikkerhet og trygghet: som en del av transportsystemet, for førere, passasjerer, besetning, syklist og fotgjengere samt for frakt, i konstruksjon og drift av kjøretøyer, fartøyer, infrastruktur og i transportsystemet som helhet.
- Økt konkurranseevne: bedre konstruksjonsprosesser; utvikling av avansert teknologi for fremdrift og for kjøretøyer og fartøyer; nyskapende og kostnadseffektive produksjonssystemer og metoder for konstruksjon og vedlikehold av infrastruktur; integrasjonsfremmende strukturer.
- Støtte til europeiske verdensomspennende satellittnavigasjonssystemer (Galileo og EGNOS): nøyaktige navigasjons- og tidsmålingstjenester til bruk på en rekke områder; effektiv bruk av satellittnavigasjon og støtte til definisjon av andre generasjons teknologi og anvendelser.

8. Sosioøkonomiske vitenskaper og humanistiske fag

Mål

Å oppnå en dyptgående felles forståelse av de sammensatte og innbyrdes forbundne sosioøkonomiske utfordringene som Europa står overfor, som f.eks. vekst, sysselsetting og konkurranseevne, sosial uljevning, sosiale, kulturelle og utdannings-

messige utfordringer i et utvidet EU og bærekraftig utvikling, miljøutfordringer, demografiske endringer, migrasjon og integrasjon, livskvalitet og gjensidig avhengighet på verdensplan, særlig med sikte på å skape et bedre kunnskapsgrunnlag for politikken på de berørte områdene.

Begrunnelse

Forskningsgrunnlaget i sosioøkonomiske og sosiokulturelle vitenskaper og humanistiske fag i Europa er solid og av høy kvalitet. De mange ulike tilnæringsmåtene i EU på det økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle området utgjør et svært fruktbart grunnlag for forskning på disse områdene på EU-plan. Det forskningssamarbeidet som tar for seg europeiske sosioøkonomiske og sosiokulturelle spørsmål på de nevnte områdene, har en høy europeisk tilleggsverdi. For det første har de berørte temaene og utfordringene høy prioritet på europeisk plan, og de tas opp i fellesskapspolitikken. For det andre utgjør sammenlignende forskning innenfor EU eller i andre land et svært effektivt redskap, som dessuten medfører viktige læringsmuligheter på tvers av land og regioner.

For det tredje har forskning på EU-plan særlige fordeler ved at en europeisk datainnsamling kan utvikles og flere perspektiver kan anvendes, noe som er nødvendig for å forstå sammensatte problemer. Avslutningsvis vil utviklingen av et ekte europeisk sosioøkonomisk kunnskapsgrunnlag i forbindelse med disse viktige utfordringene bidra på en avgjørende måte til å fremme en felles forståelse av dem i hele Den europeiske union, og fremfor alt blant Unionens borgere.

Tiltakene som skal støttes, er oppført nedenfor og forventes å bidra vesentlig til en bedre utforming, gjennomføring, virkning og vurdering av politikken og fastsettelse av lovgivningsmessige tiltak på en lang rekke områder, som f.eks. økonomisk politikk, sosialpolitikk, kulturpolitikk, utdanning og opplæring, likestilling, foretak, internasjonal handel, forbrukerpolitikk, forbindelser med tredjestater, vitenskap og teknologi, strategier for offisiell statistikk samt opprettelsen av et område med frihet, sikkerhet og rettferdighet. Dessuten vil det bli mulighet for å møte nye sosioøkonomiske utfordringer og å utføre forskning i forbindelse med nye eller uforutsette politiske behov. Også sosiale plattformer kan brukes for å diskutere fremtidige forskningsprogrammer.

Tiltak

- Vekst, sysselsetting og konkurranseevne i et kunnskapssamfunn: utvikling og integrasjon av

- forskning om spørsmål som berører vekst, sosioøkonomisk stabilitet, sysselsetting og konkurransevne, og som omfatter emner som f.eks. nyskaping, utdanning, herunder livslang læring og betydning av vitenskapelig og annen kunnskap på verdensplan, samt immaterielle goder, ungdom og ungdomspolitik, tilpasning av arbeidsmarkedspolitik og nasjonale institusjonelle sammenhenger.
- Forening av økonomiske, sosiale og miljømessige mål i et europeisk perspektiv: ved å behandle de to sentrale og innbyrdes nært forbundne spørsmålene om de europeiske sosioøkonomiske modellenes løpende utvikling og økonomisk og regional samhörighet i et utvidet EU, samtidig som det tas hensyn til en bærekraftig utvikling og vern av miljøet, bærekraftig byplanlegging, samspillet mellom miljø, energi og samfunn, byers og storbyregioners rolle, samt den sosioøkonomiske virkningen av europeisk politikk og Fellesskapets regelverk.
  - Viktige tendenser i samfunnet og følgene av dem: som f.eks. demografiske endringer, herunder den aldrende befolkning og dens innvirkning på pensjonsordningene, migrasjon og integrasjon, analyse av de demografiske endringenes følger for byplanleggingen; livsstil, arbeid, familier, forening av yrkes- og familieliv, kjønnspolitiske spørsmål, funksjonshemninger, helse og livskvalitet; økonomisk forbrukervern; ulikheter; kriminalitet; foretakenes rolle i samfunnet og befolkningsmessig mangfold, etnisitet, religiøs mangfold, samspill mellom kulturer, flerkulturelle spørsmål og spørsmål knyttet til vern av grunnleggende rettigheter og kampen mot enhver form for forskjellsbehandling.
  - Europa i verden: forståelse av hvordan samspill, tverrkulturelle forbindelser og gjensidig avhengighet mellom verdens regioner, herunder utviklingsland, er i forandring, og følgene av dette; håndtering av nye trusler og risikoer uten at det går på bekostning av menneskerettigheter, frihet og fredsarbeid.
  - Borgeren i Den europeiske union: i forbindelse med den fremtidige utviklingen av det utvidede EU behandles spørsmål om hvordan man gir den europeiske befolkningen en følelse av demokratisk «eierskap» og aktiv deltaking; effektiv og demokratisk styring på alle nivåer, herunder økonomisk og rettslig styring og det sivile samfunnets rolle samt nyskapende styringsprosesser som kan fremme borgernes deltaking og samarbeidet mellom offentlige og private aktører; forskning for å utvikle en felles

forståelse og respekt for det europeiske mangfoldet og fellestrekk når det gjelder kultur, religion, kulturarv, institusjoner og rettsordener, historie, språk og verdier som grunnsteiner i vår europeiske flerkulturelle identitet og arv.

- Sosioøkonomiske og vitenskapelige indikatorer: bruken av dem i forbindelse med utforming, gjennomføring og overvåking av politikken, forbedring av eksisterende indikatorer, metoder for å analysere dem og utvikling av nye for dette formål og for vurdering av forskningsprogrammer, herunder indikatorer som bygger på offisiell statistikk.
- fremtidsrettede tiltak som gjelder større vitenskapelige og teknologiske spørsmål og sosioøkonomiske sider ved dem, som f.eks. demografiske tendenser og globaliseringen av kunnskap, spredning av kunnskap og utvikling av forskningssystemer, samt fremtidig utvikling innenfor og på tvers av større forskningsområder og vitenskapelige fagområder.

9. Rommet

Mål

Å støtte et europeisk romprogram med fokus på anvendelser som f.eks. GMES (global overvåking av miljø og sikkerhet) til nytte for borgere og den europeiske romindustriens konkurransevne. Dette vil bidra til utviklingen av en europeisk rompolitikk og utfylle den innsatsen som gjøres av medlemsstatene og andre viktige aktører, herunder Den europeiske romorganisasjon (ESA).

Begrunnelse

På dette området kan Fellesskapet bidra til å forbedre fastsettelsen av felles mål basert på brukerkrav og politiske mål; samordne tiltak for å unngå dobbeltarbeid og oppnå størst mulig samvirkingsevne; forbedre kostnadseffektiviteten og fastsettelsen av standarder. Offentlige myndigheter og beslutningstakere er viktige potensielle brukere, og den europeiske industrien vil også dra nytte av en godt definert europeisk rompolitikk som gjennomføres ved hjelp av et europeisk romprogram, delvis støttet av de foreslåtte tiltak for forskning og teknologisk utvikling. Det er også behov for tiltak på europeisk plan for å støtte Fellesskapets politiske mål, f.eks. på områdene landbruk, skogbruk, fiskeri, miljø, helse, telekommunikasjon, sikkerhet og transport samt for å sikre at Europa er en respektert partner i regionalt og internasjonalt samarbeid.

I de siste 40 årene har en teknologisk kompetanse på høyeste nivå blitt oppbygd i Europa, både

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

nasjonalt og gjennom ESA. Det kreves ny forskning og teknologi for å opprettholde en konkurransedyktig industri (herunder produsenter, tjenesteleverandører og markedsdeltakere). Romanvendelser er til stor nytte for borgerne gjennom teknologiske bieffekter, og er uunnværlige i et høyteknologisk samfunn.

Med særlig vekt på bruken av eksisterende ressurser i Europa har tiltakene oppført nedenfor følgende formål: effektiv utnytting av romressurser (i samordning med ressurser in situ, herunder luftbårne ressurser) til gjennomføring av anvendelser som GMES, og deres bidrag til rettshåndheving innenfor rammen av fellesskapspolitikken; utforskning av rommet, med muligheter for internasjonalt samarbeid og store teknologiske gjennombrudd samt kostnadseffektive romferder; utnytting og utforskning av rommet med støtte av tiltak som sikrer Den europeiske unions strategiske rolle. Disse tiltakene skal utfylles med andre tiltak i henhold til rammeprogrammet for konkurranseevne og nyskaping samt utdannings- og opplæringsprogrammet. Den politiske nytten av tiltakene nedenfor vil også bli størst mulig, bl.a. gjennom ytterligere støtte til eventuelle nye nødvendige politiske tiltak, f.eks. rombaserte løsninger til støtte for utviklingsland og bruk av verktøy og metoder for observasjon av rommet for å støtte utviklingen av Fellesskapets politikk.

Tiltak

- Rombaserte anvendelser i det europeiske samfunns tjeneste
  - GMES: utvikling av satellittbaserte systemer og in situ-systemer for overvåking og tidlig varsling, bl.a. for borgernes sikkerhet, og teknikker i forbindelse med miljøforvaltning og sikkerhet (herunder håndtering av naturkatastrofer) og integrasjon av disse med komponenter på bakken, om bord på skip eller i luftfartøyer; støtte til integrasjon, harmonisering, bruk og levering av data (både satellittbaserte og in situ, herunder fra bakken, fra skip og fra luftfartøyer) og tjenester for GMES.
  - Nyskapende satellittkommunikasjonstjenester, ubrutt integrert i de verdensomspennende nettene for elektronisk kommunikasjon, for borgere og foretak innen ulike anvendelsesområder som omfatter sivil beredskap, e-forvaltning, telemedisin, fjernundervisning, lete- og redningsaksjoner, turisme og fritid, personlig navigering, flåtesty-

ring, landbruk og skogbruk, meteorologi og vanlige brukere.

- Utvikling av teknologi og systemer for overvåking som skal redusere sårbarheten til rombaserte tjenester, og bidra til overvåking av rommet.
- Anvendelse av rombaserte systemer for forebygging og håndtering av risikoer og alle former for nødssituasjoner, noe som skal fremme konvergens med systemer som ikke er rombaserte.
- Utforskning av rommet
  - Støtte forskning og utvikling samt skape størst mulig vitenskapelig tilleggsverdi gjennom synergi med initiativer fra ESA eller nasjonale romorganisasjoner i forbindelse med utforskning av rommet; lette tilgangen til vitenskapelige data.
  - Støtte til å samordne arbeidet med å utvikle rombaserte teleskoper og detektorer, og til dataanalyse i romforskningen.
- FTU for å styrke romgrunnlaget
  - Romforskning og -utvikling for langsiktige behov, herunder romtransport; forskningsvirksomhet for å øke den europeiske romteknologisektorens konkurranseevne og kostnadseffektivitet.
  - Romvitenskap, herunder biomedisin, biovitenskap og fysikk i rommet.

10. Sikkerhet

Mål

Å utvikle teknologi og kunnskap for å bygge opp den nødvendige kapasitet for å kunne garantere borgernes sikkerhet i forbindelse med trusler som f.eks. terrorisme, naturkatastrofer og kriminalitet, samtidig som grunnleggende menneskerettigheter, herunder personvernet, overholdes; å sikre best mulig og samordnet bruk av tilgjengelig teknologi til fordel for den sivile sikkerhet i Europa, å stimulere samarbeidet mellom leverandører og brukere av sivile sikkerhetsløsninger, ved forbedring av den europeiske sikkerhetsindustriens konkurranseevne og ved oppgaverrettede forskningsresultater for å redusere sikkerhetsmangler.

Begrunnelse

Sikkerhet i Europa er en forutsetning for velstand og frihet. EUs sikkerhetsstrategi: «Et sikkert Europa i en bedre verden», som er vedtatt av Det europeiske råd, tar opp behovet for en overgripende sikkerhetsstrategi som omfatter sikkerhetstiltak både på det sivile området og på forsvarsområdet.

Forskningen knyttet til sikkerhet utgjør et viktig grunnlag for å oppnå et høyt sikkerhetsnivå på området frihet, sikkerhet og rettferdighet. Denne forskningen vil også bidra til utviklingen av teknologi og kompetanse som støtter øvrig fellesskapspolitikk på områder som f.eks. transport, sivil beredskap, energi, miljø og helse. Sikkerhetsforskning krever særlige gjennomføringsregler for å ta hensyn til dens særlige karakter.

Den nåværende forskningen knyttet til sikkerhet i Europa lider under oppsplitting av innsatsen, mangel på kritisk masse når det gjelder omfang og rekkevidde, og mangel på forbindelser og samvirkingsevne. Europa må sørge for at innsatsen blir mer enhetlig ved å utarbeide effektive institusjonelle løsninger og ved å oppfordre de ulike nasjonale og internasjonale aktørene til samarbeid og samordning for å unngå dobbeltarbeid og for å oppnå eventuelle synergivirkninger. Sikkerhetsforskning på fellesskapsplan vil fortsatt foregå bare på det sivile området og dreie seg om tiltak med klar nasjonal tilleggsverdi. Forskning om sivil sikkerhet innenfor rammen av det sjuende rammeprogrammet vil derfor styrke den europeiske sikkerhetsindustriens konkurransevne. Ettersom det finnes områder med doble bruksområder, vil det være behov for nær samordning med Det europeiske forsvarsbyrå for å sikre komplementaritet.

I sikkerhetsforskningen legges det vekt på den europeiske kapasiteten innenfor overvåking, informasjonsspredning og kunnskap om trusler og hendelser, samt systemer for bedre vurdering av og kontroll med situasjoner gjennom bedre bruk av vanlige IKT-systemer ved ulike operasjoner.

De særlige kravene til fortrolighet på dette området vil bli håndhevet, men innsyn i forskningsresultater vil ikke bli begrenset mer enn nødvendig. Dessuten vil de områdene der forskningsresultater kan offentliggjøres, bli identifisert.

Tiltakene oppført nedenfor, som ikke er knyttet til forsvar, skal utfylle og integrere den teknologi- og systemrettede forskningen som er relevant for den sivile sikkerheten, og som utføres innenfor rammen av andre temaer. Tiltakene kommer til å være oppgaverrettede og utvikle den teknologi og kapasitet som kreves i forbindelse med de enkelte sikkerhetsoppgavene. De er smidig utformet for å kunne tilpasses hittil ukjente fremtidige sikkerhetstrusler og tilknyttede politiske behov som kan oppstå, og ved å stimulere utveksling og utbredelse av eksisterende teknologi i sektoren sivil sikkerhet vil den europeiske sikkerhetsforskningen også stimulere utviklingen av flerbruksteknologi med størst mulig bruksområde.

Tiltak

- Sikkerhet for borgere: utvikling av teknologiløsninger for sivil beredskap, herunder biosikkerhet og vern mot risikoer i forbindelse med kriminalitet og terrorisme.
- Sikkerhet i infrastruktur og offentlige tjenester: analyse og sikring av nåværende og fremtidig offentlig og privat infrastruktur som er kritisk og/eller i nettverk (f.eks. innen transport, energi, IKT), systemer og tjenester (herunder finansielle og administrative tjenester).
- Intelligent overvåking og grensesikkerhet: med fokus på teknologi og kapasitet for å øke effektivitet og yteevne i alle systemer, utstyr, verktøy og prosesser, samt metoder for hurtig identifikasjon som kreves for å bedre sikkerheten ved Europas lande- og kystgrenser, herunder grensekontroll og overvåking.
- Gjenoppretting av sikkerhet og trygghet ved kriser: med fokus på teknologi som gir oversikt over og støtte til ulike tiltak for håndtering av nødssituasjoner (som f.eks. sivil beredskap, humanitære oppgaver og redningstjenester), og på spørsmål som f.eks. forberedelse, samordning og kommunikasjon på tvers av organisasjoner, distribuert arkitektur og menneskelige faktorer.

De fire ovennevnte områdene støttes av de følgende, mer overgripende, temaene:

- Sikkerhetssystemenes integrasjon, sammenkopling og samvirkingsevne: Opplysninger, informasjonssinnsamling og sivil sikkerhet, med fokus på teknologi som forbedrer samvirkingsevnen til systemer, utstyr, tjenester og prosesser, herunder infrastruktur for informasjon om håndheving av loven, brannsløkking, sivilforsvar og medisinske spørsmål, og på opplysningenes pålitelighet, organisering, fortrolighet og integritet, samt sporbarhet av alle transaksjoner og all behandling.
- Sikkerhet og samfunn: oppgaverettet forskning med fokus på sosioøkonomiske analyser, utarbeiding av scenarier og tiltak i forbindelse med kulturelle, sosiale, politiske og økonomiske sikkerhetsdimensjoner, kommunikasjon med samfunnet, betydningen av menneskelige verdier og utforming av politikk, terrorismens psykologi og sosiale miljø, borgernes oppfatning av sikkerhet, etikk, personvern, samfunnsmessig fremsyn og systematisk risikoanalyse. Forskningen vil også omfatte teknologi som gir bedre personvern og vern av frihet, og ta opp

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

sårbarhet og nye trusler samt håndtering og vurdering av eventuelle følger.

- Samordning og strukturering av sikkerhetsforskning: samordning av den europeiske og internasjonale innsatsen på sikkerhetsforskningsområdet og utvikling av synergivirkninger mellom forskning om sivil beredskap, sikkerhet og forsvar, forbedring av rettssituasjonen og oppmuntring til best mulig bruk av eksisterende infrastruktur.

II. Ideer

Mål

Dette programmet skal forbedre den europeiske grensesprengende forskningens dynamikk, kreativitet og fremragende kvalitet. Dette skal gjøres ved å støtte «forskerdrevne» forskningsprosjekter som gjennomføres på alle områder av enkeltstående grupper som konkurrerer på europeisk plan. Prosjektene skal finansieres på grunnlag av forslag som legges frem av forskere både i privat og offentlig sektor om emner de selv velger, og som vurderes med fremragende kvalitet som eneste kriterium gjennom fagfellelvurdering. Videreformidling av forskningsresultater er en viktig side ved dette programmet.

Begrunnelse

Forskerdrevet grensesprengende forskning innenfor rammen av virksomhet som vanligvis betraktes som «grunnforskning», er en viktig drivkraft for velstand og sosiale fremskritt ettersom den skaper nye muligheter for vitenskapelige og teknologiske fremskritt og bidrar til å produsere ny kunnskap som fører til fremtidige anvendelser og markeder.

Tross mange resultater og et høyt ytelsesnivå på en lang rekke områder, utnytter ikke Europa sitt forskningspotensial og sine ressurser fullt ut, og det er et akutt behov for større kapasitet til å utvikle kunnskap og omdanne denne kunnskapen til økonomisk og sosial verdi og vekst.

En konkurransedyktig finansieringsstruktur på europeisk plan (i tillegg til, og ikke i stedet for, nasjonal finansiering) for grensesprengende forskning utført av enkeltstående nasjonale eller tverrnasjonale grupper, er et hovedelement i det europeiske forskningsområdet som utfyller andre fellesskapstiltak og nasjonale tiltak. Den vil bidra til å gjøre Europa mer dynamisk og attraktivt for de beste forskerne fra både europeiske stater og tredjestater, og for industriinvesteringer.

Tiltak

Dette tiltaket er rettet mot de mest lovende og produktive forskningsområdene og de beste mulighetene for vitenskapelige og teknologiske fremskritt, i og på tvers av fagområder, herunder ingeniørvirksomhet, samfunnsvitenskap og humanistiske fag. Det vil bli gjennomført uavhengig av tematiske retningslinjer i de andre deler av det sjuende rammeprogrammet, og den nye generasjonen forskere og nye grupper så vel som etablerte forskerlag vil bli viet oppmerksomhet.

Fellesskapstiltak innenfor grensesprengende forskning vil bli gjennomført av et europeisk forskningsråd (ERC), som består av et uavhengig vitenskapsråd med støtte fra en særskilt struktur for gjennomføring som er enkel og kostnadseffektiv. Forvaltningen av ERC vil bli ivaretatt av personale som ansettes særskilt for dette formål, herunder tjenestemenn fra EU-institusjoner, og skal bare omfatte de faktiske administrative behov for å sikre den stabilitet og kontinuitet som kreves for en effektiv forvaltning.

Vitenskapsrådet skal bestå av representanter fra det europeiske vitenskapsmiljøet, noe som sikrer et mangfold av forskningsområder på høyeste nivå, som skal handle i egenskap av privatpersoner, uavhengig av politiske eller andre interesser. Medlemmene skal utnevnes av Kommisjonen etter en uavhengig og åpen utnevningssprosedyre som er avtalt med vitenskapsrådet og som omfatter samråd med vitenskapsmiljøet og en rapport til Europaparlamentet og Rådet. De utnevnes for et tidsrom på fire år, som kan forlenges én gang, på grunnlag av en rotasjonsordning som sikrer kontinuitet i vitenskapsrådets arbeid.

Vitenskapsrådet skal bl.a. fastsette en overgripende vitenskapelig strategi, ha full myndighet over avgjørelser om hvilken type forskning som skal finansieres, og være en garantist for virksomhetens kvalitet sett fra en vitenskapelig synsvinkel. Dets oppgaver vil særlig omfatte utarbeiding av det årlige arbeidsprogrammet, fastsettelse av fremgangsmåten for fagfellelvurdering samt overvåking og kvalitetskontroll av gjennomføringen av programmet sett fra en vitenskapelig synsvinkel. Det skal fastsette atferdsregler som bl.a. skal forebygge interessekonflikter.

Ansvar for alle sider ved gjennomføringen av programmet skal ligge hos den særskilte gjennomføringsstrukturen, i samsvar med det årlige arbeidsprogrammet. Den skal i første rekke stå for gjennomføringen av fagfellelvurderingen og utnevningssproedyren i samsvar med prinsippene fast-

satt av vitenskapsrådet, og skal ivareta den finansielle og vitenskapelige forvaltningen av tilskudd.

ERCs administrasjons- og personalkostnader i forbindelse med vitenskapsrådet og den særskilte gjennomføringsstrukturen skal være forenlige med en enkel og kostnadseffektiv forvaltning; administrasjonsutgifter skal holdes på et lavest mulig nivå og ikke overstige 5 % av den samlede finansielle rammen for ERC, samtidig som de ressursene som kreves for høy gjennomføringskvalitet, sikres for å oppnå en best mulig finansiering av den grensesprengende forskningen.

Kommisjonen skal stå som garantist for ERCs uinnskrenkede handlefrihet og integritet. Den skal sørge for at ERC handler i samsvar med prinsippene om fremragende vitenskapelig fagkunnskap, handlefrihet, effektivitet og innsyn, og til punkt og prikke følger den strategi og gjennomføringsmetode som fastsettes av vitenskapsrådet. Kommisjonen skal i samarbeid med vitenskapsrådet utarbeide en årsrapport om ERCs arbeid og oppfyllelse av målene, og fremlegge den for Europaparlamentet og Rådet.

ERC skal kunne gjennomføre sine egne strategiske undersøkelser som forberedelse og støtte til sin virksomhet. Det kan særlig rådføre seg med europeiske mellomstatlige og nasjonale initiativer for å planlegge sin virksomhet i lys av annen forskning på europeisk og nasjonalt plan.

Gjennomføringen og forvaltningen av tiltaket vil bli kontinuerlig gjennomgått og vurdert for å bedømme resultatene og tilpasse og forbedre fremgangsmåtene på grunnlag av erfaringene. I forbindelse med den foreløpige vurderingen nevnt i artikkel 7 nr. 2 skal det foretas en uavhengig gjennomgåelse av ERCs strukturer og ordninger, etter kriteriene fremragende vitenskapelig fagkunnskap, handlefrihet, effektivitet og innsyn, med full medvirkning av vitenskapsrådet. Dette skal omfatte prosessen og kriteriene for utvelgning av vitenskapsrådets medlemmer. Ved gjennomgåelsen skal fordeler og ulemper med en struktur basert på et utøvende organ, og en struktur som bygger på traktatens artikkel 171, uttrykkelig undersøkes. På bakgrunn av denne gjennomgåelsen skal nevnte strukturer og ordninger endres ved behov. Kommisjonen skal sikre at alt nødvendig forberedelsesarbeid i forbindelse med en eventuell overgang til en endret struktur, herunder eventuelle forslag til regelverk som anses som nødvendig, blir utført og fremlagt for Europaparlamentet og Rådet så snart som mulig, i henhold til traktaten. Rammeprogrammet skal derfor tilpasses eller utfylles ved medbestemmelse i henhold til traktatens artikkel 166 nr. 2. Fremdriftsrapporten

nevnt i artikkel 7 nr. 2, som skal utarbeides før den foreløpige vurderingen, vil gi de første opplysningene om ERCs virkemåte.

III. Mennesker

Mål

Å styrke menneskers muligheter innen europeisk forskning og teknologi, både med hensyn til mengde og kvalitet, ved at enkeltpersoner oppmuntres til å gå inn for forskeryrket, europeiske forskere oppmuntres til å bli værende i Europa og at forskere fra hele verden lokkes til Europa slik at Europa blir mer attraktivt for de beste forskerne. Med utgangspunkt i erfaringene fra Marie Curie-tiltakene i tidligere rammeprogrammer vil dette bli gjort ved å iverksette et sammenhengende sett av Marie Curie-tiltak, som særlig tar hensyn til den europeiske tilleggsverdien for det europeiske forskningsområdet. Disse tiltakene rettes mot forskere i alle faser av karrieren, fra grunnleggende forskerutdanning, særlig rettet mot unge, til livslang læring og karriereutvikling i offentlig og privat sektor. Det vil også bli gjort en innsats for å øke kvinnelige forskeres deltaking ved å fremme like muligheter i alle Marie Curie-tiltak, ved å utforme tiltakene slik at de sikrer at forskerne kan oppnå en hensiktsmessig balanse mellom arbeids- og privatliv, og ved å legge til rette for gjenopptakelse av en forskerkarriere etter et avbrudd.

Begrunnelse

Rik tilgang på høyt kvalifiserte forskere er en nødvendig forutsetning for å fremme vitenskapelig utvikling og støtte nyskaping, men også en viktig faktor for å tiltrekke og opprettholde offentlig og privat investering i forskning. I lys av den økende konkurransen på verdensplan er det av avgjørende betydning å utvikle et åpent europeisk arbeidsmarked for forskere, uten noen form for forskjellsbehandling, og at forskernes kunnskaper og karriereveier blir mer varierte, for kunne dra nytte av at forskerne og kunnskapen deres sirkulerer både i Europa og i resten av verden. Det skal innføres særlige tiltak for å oppmuntre forskere som er i begynnelsen av sin karriere og gi dem støtte i begynnelsen av den vitenskapelige karrieren, samt tiltak for å bremse «hjerneflukten», f.eks. støtte til gjenintegrasjon.

Bevegelighet på tvers av landegrenser og sektorer, herunder stimulering av deltaking fra privat sektor og åpning for tilgang til forskerkarrierer og akademiske stillinger på europeisk plan, er et hovedelement i det europeiske forskningsområdet og helt nødvendig for å kunne forbedre den euro-

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

peiske forskningens kapasitet og resultater. Internasjonal konkurranse mellom forskere vil fortsatt være viktig for å sikre forskning av høyeste kvalitet innenfor dette tiltaket. Å øke bevegeligheten for forskere og styrke ressursene til de institusjonene som tiltrekker seg forskere internasjonalt, vil fremme utviklingen av sentre for fremragende forskning i Den europeiske union. For å sikre opplæring og bevegelse på nye forsknings- og teknologiområder skal det sikres en hensiktsmessig samordning med andre deler av det sjuende rammeprogrammet, og det vil bli søkt å oppnå synergieffekter med annen fellesskapspolitikk, f.eks. på områdene utdanning, utjevning og sysselsetting. I den delen av programmet «Kapasitet» som omhandler vitenskap i samfunnet, planlegges tiltak for å knytte den vitenskapelige utdanningen til karrierer, og forsknings- og samordningstiltak for nye metoder i den vitenskapelige utdanningen.

Tiltak

- Grunnopplæring av forskere for å bedre karriereutsiktene deres både i offentlig og privat sektor, bl.a. ved å gi dem bredere vitenskapelig og allmenn kompetanse, herunder på områdene teknologioverføring og entreprenørskap, og for å få flere unge til å velge vitenskapelige karrierer. Dette skal gjennomføres ved hjelp av Marie Curie-nettverk der hovedmålet er å unngå oppsplitting av og styrke forskernes grunnopplæring og karriereutvikling. Det planlegges å gi støtte slik at de beste forskerne i en tidlig fase av karrieren, kan inngå i etablerte forskningsgrupper. Medlemmene av de tverrnasjonale nettverkene må utnytte sine komplementære kunnskaper ved hjelp av integrerte opplæringsprogrammer. Støtten skal omfatte rekruttering av forskere i en tidlig fase av karrieren, organisering av opplæring som også er åpen for forskere utenfor nettverket samt professorater på høyt nivå og/eller ledende stillinger i privat sektor, med tanke på kunnskapsoverføring og overvåking.
- Livslang læring og karriereutvikling for å støtte erfarne forskeres karriereutvikling. For at de skal kunne utfylle eksisterende eller tilegne seg ny kunnskap og kompetanse, eller for å fremme tverrfaglighet og/eller bevegelse på tvers av sektorer, planlegges det støtte til forskere med særlige behov for ytterligere/utfyllende kompetanse og kunnskap, til forskere som vil gjenoppta forskerkarrieren etter et avbrudd, og til (gjen)integrasjon av forskere i en mer langsiktig forskerstilling i Europa, her-

under i hjemstaten, etter en tverrnasjonal/internasjonal mobilitetserfaring. Dette tiltaksområdet skal gjennomføres både gjennom individuelle stipendier som tildeles direkte på fellesskapsplan, og gjennom samfinansiering av regionale, nasjonale eller internasjonale programmer, dersom kriteriene om europeisk tilleggsverdi, innsyn og åpenhet er oppfylt.

Innledningsvis skal samfinansieringen gjennomføres i et kontrollert omfang slik at den nødvendige erfaring kan opparbeides.

- Forbindelser og partnerskap mellom næringslivet og den akademiske verden: Støtte til mer langsiktige samarbeidsprogrammer mellom organisasjoner fra den akademiske verden og næringslivet, særlig små og mellomstore bedrifter, herunder tradisjonell produksjonsindustri, skal ta sikte på å stimulere bevegelse på tvers av sektorer og økt kunnskapsdeling ved hjelp av felles forskningspartnerskap med støtte av rekruttering av erfarne forskere til partnerskapet, utveksling av personale på tvers av sektorene og organisering av arrangementer.
- Den internasjonale dimensjonen: å øke kvaliteten på europeisk forskning ved å tiltrekke forskningstalenter fra land utenfor Europa og fremme forskningssamarbeid med forskere fra land utenfor Europa, til nytte for begge parter. Dette skal skje ved hjelp av internasjonale stipendier for europeiske forskere (med en innebygd fase for obligatorisk tilbakekomst), internasjonale stipender for forskere fra tredjestater og partnerskap for støtte til utveksling av forskere. Det vil også bli gitt støtte til felles initiativer mellom europeiske organisasjoner og organisasjoner fra EUs nabostater og stater som Fellesskapet har en vitenskaps- og teknologiavtale med. Tiltaket vil omfatte tiltak for å motvirke risikoen for «hjerneflukt» fra utviklingsland og vekstøkonomier, og tiltak for å opprette nettverk mellom europeiske forskere som arbeider i utlandet.
- Disse tiltakene vil bli gjennomført i tråd med de internasjonale tiltakene i programmene «Samarbeid» og «Kapasitet».
- Særlige tiltak for å støtte opprettelsen av et reelt europeisk arbeidsmarked for forskere, ved å fjerne hindringer for bevegelse og bedre karriereutsiktene for europeiske forskere. Det vil også bli gitt støtte til stimulerings tiltak for offentlige institusjoner som fremmer sine forskeres bevegelse, kvalitet og anseelse. Dessuten vil det bli utdelt priser for å gjøre Marie Curie-tiltakene og deres mål bedre kjent for offentligheten.

IV. Kapasitet

Denne delen av det sjuende rammeprogrammet skal forbedre forskningskapasiteten og nyskapingsevnen i hele Europa, og sikre at den brukes på best mulig vis. Dette skal oppnås ved å:

- bruke og utvikle forskningsinfrastruktur på best mulig vis,
- styrke små og mellomstore bedrifters nyskapingsskapasitet og mulighet til å dra nytte av forskning,
- støtte utviklingen av regionale, forskningsdrevne grupper,
- frigjøre forskningspotensialet i EUs tilnæringsregioner og mest fjerntliggende regioner,
- bringe vitenskap og samfunn nærmere hverandre slik at vitenskap og samfunn kan integreres harmonisk i det europeiske samfunn,
- støtte en sammenhengende utvikling av forskningspolitikken,
- gjennomføre gjennomgående handlinger og tiltak til støtte for internasjonalt samarbeid.

Forskningsinfrastruktur

Mål

Å bruke og utvikle Europas beste forskningsinfrastruktur på en best mulig måte og bidra til å skape på alle vitenskapelige og teknologiske områder ny forskningsinfrastruktur av felleseuropeisk interesse, som Europas vitenskapsmiljø trenger for å kunne forbli ledende i forskningsutviklingen, og for å kunne hjelpe næringslivet til å styrke sitt kunnskapsgrunnlag og sin teknologiske sakkunnskap.

Begrunnelse

Forskningsinfrastruktur spiller en stadig viktigere rolle når det gjelder utvikling og utnyttning av kunnskap og teknologi. Betydningen av slik infrastruktur er allerede velkjent på områder som f.eks. energi, rommet og partikkelfysikk, og den øker på andre områder. Forskningens kjerne utgjøres av f.eks. strålekilder, databanker for genomikk og for samfunnsvitenskap, observatorier for miljø- og romforskning, systemer for bildefremstilling eller rene rom for undersøkelse og utvikling av nye materialer eller nanoelektronikk. Dette er dyrt, krever at det utvikles en bred sakkunnskap og bør ikke brukes og utnyttes av et stort antall forskere og kundeforetak på europeisk plan.

Utvikling av en europeisk tilnæringsmåte med hensyn til forskningsinfrastruktur, herunder data- og kommunikasjonsbasert e-infrastruktur og

virtuell infrastruktur, og iverksetting av tiltak på dette området på unionsplan, kan bidra vesentlig til å styrke det europeiske forskningspotensial og utnyttningen av det, og bidra til utviklingen av det europeiske forskningsområdet.

Samtidig som medlemsstatenes rolle fortsatt skal være sentral for utviklingen og finansieringen av infrastruktur, kan og bør Fellesskapet fungere som katalysator og pådriver ved å sikre bredere og mer effektiv tilgang til, og bruk av, infrastrukturen som finnes i de ulike medlemsstatene, ved på en samordnet måte å stimulere utviklingen av denne infrastrukturen og dens nett, og ved å fremme oppbyggingen av ny forskningsinfrastruktur av felleseuropeisk interesse på mellomlang og lang sikt. I denne forbindelse spiller Det europeiske strategiforum for forskningsinfrastruktur (ESFRI)²⁷ en nøkkelrolle når det gjelder å fastsette behov og en kjøreplan for europeisk forskningsinfrastruktur.

Tiltak

Tiltak på dette området skal gjennomføres på hele det vitenskapelige og teknologiske området. De skal gjennomføres i nært samarbeid med den virksomhet som finner sted på temaområdene for å sikre at alle tiltak på europeisk plan innenfor fellesskapsrammen tilsvarer behovene for forskningsinfrastruktur på de berørte områdene, herunder internasjonalt samarbeid.

Tiltakene vil være:

- Støtte til eksisterende forskningsinfrastruktur
  - Integrasjonstiltak for på europeisk plan bedre å strukturere utnyttelsen av forskningsinfrastrukturen på et gitt område og å fremme en samordnet bruk og utvikling av denne, særlig via tverrnasjonal tilgang og å sikre at europeiske forskere, herunder forskere fra næringslivet og små og mellomstore bedrifter, kan få tilgang til forskningsinfrastruktur på høyt nivå for å bedrive sin forskning uavhengig av hvor infrastrukturen finnes.
  - Utvikling av e-infrastruktur for forskning ved å styrke den videre utviklingen og verdensomspennende sammenkoplingen av kommunikasjons- og nettinfrastruktur med høy kapasitet og ytelse og å styrke den europeiske datakapasiteten, samt å fremme utbredelsen av den i brukerkretser når det

²⁷ ESFRI ble opprettet i april 2002. ESFRI består av representanter fra de 25 EU-medlemsstatene, utnevnt av ministrene med ansvar for forskning, samt en representant for Europakommisjonen. Statene som er assosiert med rammeprogrammer for forskning ble invitert til å delta i 2004.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

er hensiktsmessig, forbedre infrastrukturens betydning i verdenssammenheng og øke tilliten til den ved å utnytte resultatene som er oppnådd med infrastrukturene GEANT og GRID og på grunnlag av åpne standarder for driftskompatibilitet.

- Støtte til ny forskningsinfrastruktur
  - Oppbygging av ny infrastruktur og omfattende modernisering av eksisterende infrastruktur, med hovedvekt på forberedelsesfasene, for å fremme etableringen av nye forskningsanlegg i samsvar med prinsippet om «variabel geometri» som i hovedsak bygger på arbeidet utført av ESFRI,
  - Konstruksjonsundersøkelser basert på en nedena-og-opp-strategi med forslagsinnbydelser, for å fremme oppbygging av ny forskningsinfrastruktur ved å finansiere forskningspriser og forundersøkelser for ny infrastruktur.

Infrastrukturprosjekter som foreslås for finansiering i denne forbindelse, skal velges ut særlig på grunnlag av følgende kriterier:

- ikke mulig å nå målet med eksisterende ordninger,
- tilleggsverdien av Fellesskapets økonomiske støtte,
- kapasitet til å tilby en tjeneste som brukere fra det vitenskapelige (den akademiske verdens og næringslivets) miljø i hele Europa har behov for, med bl.a. en tilleggsverdi for det europeiske forskningsområdet,
- fremragende vitenskapelig fagkunnskap,
- internasjonal relevans,
- bidrag til teknologisk utviklingskapasitet,
- bidrag til å utvikle forskningsrettede grupper med fremragende fagkunnskap,
- teknologisk og organisatorisk gjennomførbarehet,
- muligheter for europeiske partnerskap og omfattende forpliktelser av finansiell og annen art fra medlemsstatene og andre større aktører, samt eventuell bruk av EIB-lån og strukturfond,
- vurdering av konstruksjons- og driftskostnader.

Når det gjelder oppbygging av ny infrastruktur, bør det tas hensyn til potensialet for fremragende vitenskapelig fagkunnskap i tilnæringsregionene og de mest fjerntliggende regionene, når det er relevant. Det skal sikres en effektiv samordning av Fellesskapets finansieringsordninger, særlig det sjuende rammeprogrammet og strukturfondene.

Forskning til fordel for SMB-er

Mål

Å styrke europeiske SMB-ers nyskapingsevne og deres bidrag til utvikling av produkter og merker som bygger på ny teknologi, ved å hjelpe dem å sette ut forskning, øke sin forskningsinnsats, utvide sine nett, bedre utnytte forskningsresultater, skaffe seg teknologisk fagkunnskap og bygge bro over kløften mellom forskning og nyskaping.

Begrunnelse

SMB-er utgjør kjernen i det europeiske næringsliv. De bør være et nøkkelledd i nyskapingssystemet og i omdanningen av kunnskap til nye produkter, prosesser og tjenester. De europeiske SMB-ene står overfor en stadig økende konkurranse i det indre marked og på verdensplan og må øke sin kunnskap og sin forskningsintensitet, utnytte forskningsresultatene bedre, utvide sin forretningsvirksomhet til større markeder og internasjonalisere sine kunnskapsnett. De fleste tiltak i medlemsstatene som gjelder SMB-er, verken oppmuntrer til eller støtter forskningssamarbeid og teknologioverføring over landegrensene. Det er nødvendig med tiltak på EU-plan for å utfylle og øke virkningene av tiltak på nasjonalt og regionalt plan. I tillegg til tiltakene oppført nedenfor vil det bli lagt vekt på å oppmuntre til og lette deltaking fra SMB-er i hele det sjuende rammeprogram, og det vil bli tatt hensyn til foretakenes behov.

Tiltak

Særlige tiltak skal være til støtte for SMB-er eller sammenslutninger av SMB-er som har behov for å sette ut forskning, hovedsakelig SMB-er med lavt eller middels teknologinivå og med liten eller ingen forskningskapasitet. SMB-er med høy forskningsintensitet kan delta som leverandører av forskningstjenester eller sette ut forskning for å utfylle sin grunnleggende forskningskapasitet. Det vil bli gjennomført tiltak på hele det vitenskapelige og teknologiske området etter en nedena-og-opp-metode. Tiltakene vil omfatte støtte til demonstrasjon og annen virksomhet som skal gjøre det lettere å utnytte forskningsresultater, samtidig som det sikres komplementaritet med rammeprogrammet for konkurransevne og nyskaping. De økonomiske midlene vil bli tildelt gjennom følgende to ordninger:

- Forskning til fordel for SMB-er: Å bistå små grupper av nyskapende SMB-er med å løse felles eller komplementære teknologiske problemer.

- Forskning til fordel for sammenslutninger av SMB-er: Å bistå sammenslutninger og grupper av SMB-er med å utvikle tekniske løsninger på problemer som er felles for et stort antall SMB-er i bestemte virksomhetssektorer eller ledd i verdikjeden.

Det vil særlig bli lagt vekt på støtte til forskningsprosjekter. I tillegg vil det bli gitt støtte til nasjonale ordninger for økonomisk støtte til SMB-er og sammenslutninger av SMB-er slik at de kan utarbeide forslag til tiltak innenfor rammen av «forskning til fordel for SMB-er». Ved gjennomføringen av Fellesskapets sjuende FTU-rammeprogram vil det bli sikret komplementaritet og synergi med tiltakene i rammeprogrammet for konkurranseevne og nyskaping.

Rammeprogrammet for konkurranseevne og nyskaping vil oppmuntre til og lette SMB-ers deltaking i det sjuende rammeprogram ved sine gjennomgående tjenester til støtte for næringsliv og nyskaping. Komplementaritet og synergi med andre fellesskapsprogrammet vil bli sikret.

Kunnskapsregioner

Mål

Å styrke europeiske regioners forskningspotensial, særlig ved å oppmuntre og støtte utviklingen i hele Europa av regionale forskningsdrevne grupper med deltaking fra universiteter, forskningssentre, foretak og regionale myndigheter.

Begrunnelse

Regionene anses å spille en stadig større rolle innenfor forskning og utvikling i EU. Forskningspolitikk og forskningstiltak på regionalt plan er ofte avhengig av at det utvikles grupper der både offentlige og private aktører deltar. Forsøksordningen «Kunnskapsregioner» viste hvor dynamisk denne utviklingen er og behovet for å støtte og oppmuntre opprettelsen av slike strukturer.

De tiltakene som er gjennomført på dette området, vil gjøre det mulig for Europas regioner å bedre sin evne til å investere i FTU og gjennomføre forskning, samtidig som de i størst mulig grad utnytter mulighetene for sine operatører til å delta i europeiske forskningsprosjekter med godt resultat og letter opprettelsen av grupper som bidrar til regionutviklingen i Europa. Tiltakene vil lette opprettelsen av regionale grupper, som bidrar til å utvikle det europeiske forskningsområdet.

Tiltak

Det nye initiativet «Kunnskapsregioner» vil trekke inn og bringe sammen regionale aktører innenfor forskning, f.eks. universiteter, forskningssentre, næringsliv, offentlige myndigheter (regionale råd eller regionale utviklingsorganer). Prosjektene vil omfatte felles analyse av de regionale gruppens forskningsprogrammer (samordnet med andre bredere tiltak som gjelder de regionale nyskappingsgruppene) og utarbeiding av en rekke virkemidler som gjør det mulig å behandle dem som ledd i særskilt forskningsvirksomhet, blant annet ved at regioner som ikke har satset så mye på forskning, veiledes av regioner som har kommet langt på dette området, og gjennom støtte til fremvoksende kunnskapsregioner. Dette vil omfatte tiltak for å bedre nettsamarbeidet innenfor forskning og tilgang til finansieringskilder samt bedre integrasjon av og innbyrdes forbindelse mellom aktører og institusjoner i de regionale økonomiene. Disse tiltakene vil bli gjennomført i nær tilknytning til Fellesskapets regionpolitikk (strukturfondene), rammeprogrammet for konkurranseevne og nyskaping samt utdannings- og opplæringsprogrammene. Innenfor rammen av det særskilte tiltaket Kunnskapsregioner vil det bli søkt å oppnå synergi med så vel Fellesskapets regionpolitikk som relevante nasjonale og regionale programmer, særlig når det gjelder tilnæringsregioner og de mest fjerntliggende regionene.

Forskningspotensial

Mål

Å stimulere virkeliggjøringen av den utvidede unions fulle forskningspotensial ved å åpne for og utvikle eksisterende eller fremvoksende fremragende forskning i EUs tilnæringsregioner og mest fjerntliggende regioner²⁸ samt bidra til at forskerne i disse regionene blir bedre i stand til å delta i forskningsvirksomhet på fellesskapsplan på en vellykket måte.

Begrunnelse

Europa utnytter ikke sitt forskningspotensial fullt ut, særlig i mindre utviklede regioner som ligger langt fra det europeiske sentrum for forskning og

²⁸ Tilnæringsregioner er de regionene som er nevnt i artikkel 5 i rådsforordning (EF) nr. 1083/2006 av 11. juli 2006 om fastsettelse av alminnelige bestemmelser om Det europeiske fond for regionutvikling, Det europeiske sosialfond og Utjevningsfondet (EUT L 210 av 31.7.2006, s. 25). Dette omfatter regioner som kommer inn under «tilnæringsmålet», regioner som kan få støtte fra Utjevningsfondet, og de mest fjerntliggende regionene.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

industriell utvikling. For å hjelpe forskere og institusjoner i så vel offentlig som privat sektor i disse regionene til å bidra til den samlede europeiske forskningsinnsatsen og samtidig dra nytte av den kunnskap og erfaring som finnes i andre regioner i Europa, tar dette tiltaket sikte på å skape vilkår som gjør det mulig for dem å utnytte sitt potensial og bidra til fullt ut å virkeliggjøre et europeisk forskningsområde i den utvidede union. Tiltakene vil bygge på tidligere og eksisterende tiltak som f.eks. europeiske sentre for fremragende forskning innenfor det femte rammeprogram og Marie Curie-gjestestipendier for kunnskapsoverføring.

Tiltak

Tiltakene på dette området vil omfatte støtte til:

- Utveksling av forskningspersonale over landegrensene mellom utvalgte organisasjoner i tilnæringsregionene og en eller flere partnerorganisasjoner;
- Støtte til utvalgte eksisterende eller fremvoksende sentre for fremragende forskning for rekruttering av erfarne forskere, herunder ledere, fra andre stater.
- Anskaffelse og utvikling av forskningsutstyr og utvikling av et fysisk miljø som gjør det mulig fullt ut å utnytte det intellektuelle potensial som finnes i de utvalgte eksisterende og fremvoksende sentrene for fremragende forskning i tilnæringsregionene.
- Tilrettelegging av seminarer og konferanser for å lette kunnskapsoverføring; opplysningsvirksomhet samt initiativer med sikte på å spre og overføre forskningsresultater i og til andre stater og internasjonale markeder.
- «Vurderingsordninger» som gjør det mulig for alle forskningssentre i tilnæringsregionene å få internasjonale uavhengige sakkyndiges vurdering av sin alminnelige forskningskvalitet og infrastruktur.

Det vil bli søkt å oppnå en sterk synergi med Fellesskapets regionpolitikk. Innenfor rammen av tiltak på dette området vil det bli fastslått behov og muligheter for å styrke forskningskapasiteten til fremvoksende og eksisterende sentre for fremragende forskning i tilnæringsregioner, som kan få midler fra struktur- og utjevningfondene.

Det vil også bli søkt å oppnå synergi med rammeprogrammet for konkurranseevne og nyskaping for å fremme kommersiell anvendelse av forskning, teknologi og utvikling i samarbeid med industrien.

Vitenskap i samfunnet

Mål

For å bygge et åpent, effektivt og demokratisk europeisk kunnskapssamfunn er målet å fremme en harmonisk integrasjon av innsatsen innenfor vitenskap og teknologi samt tilhørende forskningspolitikk, i det europeiske sosiale nettverket, ved i hele Europa å oppmuntre til tenkning og debatt om vitenskap og teknologi og deres tilknytning til hele samfunns- og kulturspekteret.

Begrunnelse

Vitenskap og teknologi får stadig større betydning for vårt dagligliv. Selv om de er produkter av sosial virksomhet og er formet av sosiale og kulturelle faktorer, befinner vitenskap og teknologi seg langt fra hverdagen til en stor del av offentligheten og politiske beslutningstakere, og gir fortsatt grobunn for misforståelser. Omstridte spørsmål knyttet til fremvoksende teknologi bør behandles av samfunnet på grunnlag av en opplyst debatt som fører til velbegrunnede valg og beslutninger.

Tiltak

Det omfattende og integrerte initiativet på dette området omfatter støtte til:

- Styrking og forbedring av det europeiske vitenskapssystemet, der følgende spørsmål vil bli behandlet: bedre utnytting og overvåking av den innvirkning vitenskapelige råd og vitenskapelig sakkunnskap har på utformingen av politikken (herunder risikohåndtering), vitenskapelige publikasjoners fremtid, tiltak for å gjøre tilgangen til vitenskapelige publikasjoner lettere for den delen av offentligheten som ønsker det, vernetiltak på vitenskapelige områder der det kan forekomme misbruk, samt spørsmål om bedrageri, tillit og «selvregulering».
- Bredere deltaking fra forskere og befolkningen i alminnelighet, herunder det organiserte sivile samfunn, i vitenskapelige spørsmål, herunder etiske spørsmål.
- Tenkning og debatt om vitenskap og teknologi og deres plass i samfunnet, med utgangspunkt i emner som vitenskapens og teknologiens historie, sosiologi og filosofi.
- Kjønnsforskning, herunder integrasjon av kjønnsaspektet på alle områder av forskningen og fremming av kvinners rolle i forskningen og i vitenskapelige beslutningsorganer.
- Skaping av et åpent miljø som vekker barns og unges nysgjerrighet på vitenskap ved å styrke vitenskapelig undervisning på alle nivåer, her-

under i skolen, og ved å fremme interessen for og full deltaking i vitenskapelig virksomhet blant unge, uansett bakgrunn.

- Styrking av forskningens rolle på universiteter og i andre institusjoner for høyere utdanning og disse universitetenes og institusjonenes interesse for globaliseringens utfordringer.
- Forbedret innbyrdes kommunikasjon og gjensidig forståelse mellom den vitenskapelige verden og et bredere publikum av beslutningstakere, medier og offentligheten, ved å hjelpe vitenskapsfolk med å formidle og fremlegge sitt arbeid og ved å støtte vitenskapelig opplysning, vitenskapelige publikasjoner og vitenskapelige medier.

Disse tiltakene vil særlig bli gjennomført i form av forskningsprosjekter, undersøkelser, nettsamarbeid og utveksling, offentlige arrangementer og initiativer, priser, meningsmålinger og datainnsamling. I mange tilfeller vil dette innebære internasjonale partnerskap med organisasjoner fra tredjestater.

Støtte til en sammenhengende utvikling av forskningspolitikken

Mål

Å øke effektiviteten til og bedre sammenhengen mellom medlemsstatenes og Fellesskapets forskningspolitikk samt styrke disses forbindelse med annen politikk, øke virkningene av den offentlige forskningen og styrke dens bånd til næringslivet samt øke den offentlige støtten og dens vektstangvirkning på private aktørers investeringer.

Begrunnelse

Å øke investeringene i forskning og utvikling for å nå målet på tre prosent og å gjøre dem mer effektive er en av de viktigste prioriteringene i Lisboastrategien for vekst og sysselsetting. Å utvikle en effektiv politikk for øke offentlige og private investeringer i forskning er derfor av stor betydning for offentlige myndigheter i lys av behovet for å fremskynde overgangen til en konkurransedyktig kunnskapsøkonomi. Dette krever en tilpasningsdyktig forskningspolitikk, bruk av et større antall virkemidler, samordning av innsatsen på tvers av landegrensene og bruk av andre strategier for å skape bedre rammevilkår for forskning.

Tiltak

Tiltakene på dette området vil utfylle samordningsvirksomheten innenfor rammen av programmet «Samarbeid» og tar sikte på å bedre sammenhengen i og virkningen av den politikk som føres og de

initiativer som tas regionalt, nasjonalt og på fellesskapsplan (f.eks. finansieringsprogrammer, regelverk, rekommandasjoner og retningslinjer). Det dreier seg om følgende tiltak:

- Overvåking og analyse av offentlig politikk og næringslivsstrategier knyttet til forskning, herunder deres virkninger, og utvikling av indikatorer for å fremskaffe opplysninger og beviser til støtte for utforming, gjennomføring, vurdering og samordning av politikk på tvers av landegrensene.
- Frivillig styrking av samordningen av forskningspolitikken gjennom tiltak for å støtte gjennomføringen av den åpne samordningsmetoden og samarbeidsinitiativer på tvers av landegrensene etter nedenfra-og-opp-metoden som blir gjennomført på nasjonalt eller regionalt plan i spørsmål av allmenn interesse.

Internasjonalt samarbeid

For at Det europeiske fellesskap skal bli konkurransedyktig og spille en ledende rolle på verdensplan må det ha en sterk og sammenhengende internasjonal politikk for vitenskap og teknologi. All internasjonal innsats som gjøres innenfor det sjuende rammeprograms forskjellige programmer, vil bli gjennomført innenfor rammen av en overgripende strategi for internasjonalt samarbeid.

Denne internasjonale politikken har tre mål som er innbyrdes avhengige av hverandre:

- Å fremme europeisk konkurranseevne ved å inngå strategiske partnerskap med tredjestater på utvalgte vitenskapelige områder og ved å knytte de beste vitenskapsfolkene fra tredjestater til arbeidet i og med Europa.
- Å fremme kontakten med partnere i tredjestater for å gi bedre tilgang til forskning som utføres i andre deler av verden.
- Å behandle særlige problemer som tredjestater står overfor, eller som er av global natur, på grunnlag av gjensidig interesse og til gjensidig nytte.

Samarbeidet med tredjestater innenfor rammen av det sjuende rammeprogram vil særlig gjelde følgende grupper av stater:

- Kandidatstater
- EUs nabostater, partnerstater i middelhavsområdet, stater på Vest-Balkan²⁹ og stater i Øst-Europa og Sentral-Asia³⁰

²⁹ Andre stater enn assosierte kandidatstater.

³⁰ Tidligere kalt de nye uavhengige statene: Armenia, Aserbajdsjan, Hviterussland, Georgia, Kasakhstan, Kirgisistan, Moldova, Russland, Tadsjikistan, Turkmenistan, Ukraina og Usbekistan.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- Utviklingsland, med vekt på særlige behov i det enkelte berørte land eller den enkelte berørte region³¹
- Vekstøkonomier

Internasjonalt samarbeid om temaer vil bli gjennomført innenfor rammen av programmet «Samarbeid». Internasjonalt samarbeid på området menneskelig potensial vil bli gjennomført innenfor rammen av programmet «Mennesker».

Innenfor rammen av programmet «Kapasitet» vil det bli gjennomført overgripende støttetiltak og tiltak som ikke dreier seg om et temaområde eller et tverrfaglig område som omfattes av programmet «Samarbeid», og disse kan i et begrenset antall tilfeller utfylles av særlige samarbeidstiltak av gjensidig interesse. Det vil bli gjort en innsats for å bedre sammenhengen mellom de enkelte medlemsstaters tiltak ved å støtte samordningen av nasjonale programmer for internasjonalt vitenskapelig samarbeid. Idet det tas hensyn til de erfaringene som INTAS har gjort innenfor rammen av samarbeidet med statene i Øst-Europa og Sentral-Asia, vil det innenfor dette program og programmene «Samarbeid» og «Mennesker» bli gjennomført virksomhet som skal sikre kontinuitet.

Det vil bli sikret en overordnet samordning av de internasjonale samarbeidstiltakene innenfor rammen av det sjuende rammeprogramms forskjellige programmer samt med andre fellesskapsordninger.

Virksomhet unntatt kjernefysisk virksomhet ved Det felles forskningscenter (FFS)

Mål

Å tilby kunderettet vitenskapelig og teknisk støtte til utformingen av Fellesskapets politikk ved å sikre støtte til gjennomføring og overvåking av gjeldende politikk samt reagere på nye politiske krav.

Begrunnelse

FFS' uavhengighet av så vel private som nasjonale særinteresser kombinert med senterets tekniske sakkunnskap gjør det i stand til å lette kommunikasjonen og oppnå samstemmighet mellom de berørte partene (industrisammenslutninger, miljøgrupper, medlemsstatenes vedkommende myndigheter, andre forskningssentre osv.) og politiske beslutningstakere, fremfor alt på fellesskapsplan og særlig med Europaparlamentet. Ved hjelp av

vitenskapelig og teknisk støtte bidrar FFS til å gjøre den politiske beslutningsprosessen i Fellesskapet mer effektiv, åpen og bedre vitenskapelig underbygd. Når det er hensiktsmessig, bør FFS' forskning samordnes med den forskningen som utføres innenfor rammen av temaene i særprogrammet «Samarbeid», slik at overlapping og dobbeltarbeid unngås.

FFS vil styrke sin stilling på det europeiske forskningsområdet. Ved å lette tilgangen til sine anlegg for europeiske og ikke-europeiske forskere, herunder nyutdannede forskere, vil forskningssenteret øke sitt samarbeid med andre offentlige og private forskningsorganisasjoner, stadig bedre den vitenskapelige kvaliteten på sin egen virksomhet og bidra på en mer vitenskapelig måte til utdanning, som FFS fortsatt vil prioritere høyt.

Nytten av og troverdigheten til FFS' støtte til fellesskapspolitikken er nært knyttet til kvaliteten på forskningssenterets vitenskapelige sakkunnskap og dets integrasjon i det internasjonale vitenskapssamfunnet. FFS vil derfor fortsette å investere i forskning og nettsamarbeid med andre sentre for fremragende forskning på relevante områder. Senteret vil delta i indirekte tiltak på alle områder med særlig vekt på felles vitenskapelige referansesystemer, nettsamarbeid, utdanning og bevegelse, forskningsinfrastruktur og deltaking i teknologiplattformer samt samordningsvirkemidler, når det har den nødvendige sakkunnskap til å kunne skape tilleggsverdi.

FFS vil aktivt søke å fremme integrasjon av nye medlemsstater og kandidatstater i sine tiltak slik at de når opp til de femten medlemsstatenes nåværende nivå.

Tiltak

FFS prioriterer områder som er strategisk viktige for Unionen og der senteret kan tilføre en stor tilleggsverdi. Det vil fortsatt yte vitenskapelig og teknisk støtte til fellesskapspolitikken på vesentlige områder som bærekraftig utvikling, klimaendringer, næringsmidler, energi, transport, kjemikalier, alternative dyreforsøksmetoder, forskningspolitikk, informasjonsteknologi, referansemetoder og -materiale og risikoer, farer og samfunnsøkonomiske virkninger knyttet til bioteknologi. Veksten vil skje på områder som er særlig viktige for Fellesskapet.

- Velstand i et kunnskapsintensivt samfunn
  - Å gjennomføre og utvikle avanserte økonomiske modeller og analyseteknikker i forbindelse med fastsettelsen og overvåkingen av politikken, for eksempel oppfølging

³¹ Latin-Amerika omfatter både utviklingsland og vekstøkonomier.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

- gen av Lisboa-strategien, det indre marked og Fellesskapets forsknings- og utviklingspolitikk.
- Å utvikle modeller for på en ansvarlig måte å finne en ny balanse mellom målene om bærekraftig utvikling og konkurranse.
  - Å yte vitenskapelig og teknisk støtte til utvikling av fremgangsmåter for risikovurdering og –håndtering som et verktøy i den europeiske beslutningsprosessen.
  - Solidaritet og ansvarlig ressursforvaltning
    - Å bli et anerkjent referansesenter for vitenskap og teknologi på området bærekraftig landbruk med særlig vekt på næringsmiddelkvalitet, sporbarhet og trygghet (herunder genmanipulerte næringsmidler og genmanipulert fôr), arealforvaltning og tverrvilkår samt støtte gjennomføringen av den felles landbrukspolitikken.
    - Å gi vitenskapelig og teknisk støtte til den felles fiskeripolitikken.
    - Å bedre tilbudet av harmoniserte europeiske geografiske referansedata og systemer for geografiske opplysninger (støtte til Inspire) og å fortsette å utvikle nye metoder for global overvåking av miljø og ressurser (støtte til GMES).
    - Å tilby sin sakkunnskap og spille en sentral rolle i GMES-forskningen og i utviklingen av nye anvendelser på dette området.
    - Å støtte gjennomføringen av EUs handlingsplan for miljø og helse, herunder støtte til pågående virksomhet med sikte på å opprette et integrert system for miljø- og helseopplysning i Fellesskapet.
    - Å fremme og bedre utviklingen og valideringen av alternative strategier, særlig metoder uten dyreforsøk, på alle relevante forskningsområder (sikkerhetsvurdering, prøving av vaksiner, helseforskning og biomedisinsk forskning osv.).
  - Frihet, sikkerhet og rettferdighet
    - Å utvikle tiltak som bidrar til å opprette et område med frihet, sikkerhet og rettferdighet, særlig på områder knyttet til vern mot terrorisme, organisert kriminalitet og bedrageri, grensesikkerhet og forebygging av store risikoer i samarbeid med relevante organer.
    - Å støtte Fellesskapets innsats ved naturkatastrofer og teknologiske katastrofer.
  - Europa som verdenspartner
    - Å øke støtten til Fellesskapets politikk utad på særlige områder som f.eks. de ytre as-

pektene ved den indre sikkerhet, utviklings-samarbeid og humanitær bistand.

Vedlegg II

Veiledende fordeling mellom programmene

Særlige bestemmelser om finansieringsordningen for risikodeling (RSFF)

De veiledende budsjettene for programmene «Samarbeid» og «Kapasitet» omfatter bidrag til Den europeiske investeringsbanks (EIB) opprettelse av finansieringsordningen for risikodeling (RSFF) nevnt i vedlegg III. I Rådets vedtak om særprogrammer skal det blant annet fastsettes på hvilke vilkår Kommisjonen skal treffe beslutning om omfordeling til andre tiltak innenfor rammeprogrammet av Fellesskapets bidrag til RSFF og de inntekter det medfører som ikke anvendes av EIB.

Det sjuende rammeprogram vil bidra med et beløp på opptil 500 millioner EUR til RSFF frem til 2010. For tidsrommet 2010-2013 vil det være mulighet for å frigi opptil ytterligere 500 millioner EUR etter den vurderingen Europaparlamentet og Rådet skal foreta etter fremgangsmåten fastsatt i artikkel 7 nr. 2 i denne beslutning på grunnlag av en rapport fra Kommisjonen som inneholder opplysninger om SMB-ers og universiteters deltaking, oppfyllelsen av det sjuende rammeprogram utvelgingskriterier, hvilken type prosjekter som har fått støtte og etterspørselen etter den berørte ordningen, varigheten av fremgangsmåten for godkjenning, prosjektresultatene og fordelingen av midlene.

Det beløp som stilles til rådighet innenfor rammen av det sjuende rammeprogram, skal motsvares av et tilsvarende beløp fra EIB. Det vil komme fra programmene «Samarbeid» (opptil 800 millioner EUR ved et forholdsmessig bidrag fra alle prioriterte temaområder, unntatt sosioøkonomiske vitenskaper og humanistiske fag) og «Kapasitet» (opptil 200 millioner EUR fra posten for forskningsinfrastruktur).

Beløpet vil gradvis bli stilt til rådighet for EIB, idet det tas hensyn til etterspørselen.

For å sikre en rask igangsetting med en kritisk masse av ressurser vil et beløp på ca. 500 millioner EUR gradvis bli tildelt i budsjettet for tidsrommet frem til den foreløpige vurderingen av det sjuende rammeprogram nevnt i artikkel 7 nr. 2 i denne beslutning.

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

Den veiledende fordeling mellom programmene er (i millioner EUR):

<i>I. Samarbeid</i> ^{1,2}	32413
Helse	6100
Næringsmidler, landbruk og fiskeri, bioteknologi	1935
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	9050
Nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og ny produksjonsteknologi	3475
Energi	2350
Miljø (herunder klimaendringer)	1890
Transport (herunder luftfart)	4160
Sosioøkonomiske vitenskaper og humanistiske fag	623
Rommet	1430
Sikkerhet	1400
<i>II. Ideer</i>	7510
<i>III. Mennesker</i>	4750
<i>IV. Kapasitet</i>	4097
Forskningsinfrastruktur	1715
Forskning til fordel for SMB-er	1336
Kunnskapsregioner	126
Forskningspotensial	340
Vitenskap i samfunnet	330
Sammenhengende utvikling av forskningspolitikken	70
Internasjonalt samarbeid	180
<i>V. Virksomhet unntatt kjernefysisk virksomhet ved Det felles forskningscenter</i>	1751
<i>I alt</i>	50521

¹Herunder felles teknologiinitiativer (med finansieringsplan osv.) og den delen av samordningen og det internasjonale samarbeidet som skal finansieres innenfor rammen av temaene.

²Målet er at minst 15 % av tilgjengelige midler under programmet «Samarbeid» skal gå til små og mellomstore bedrifter.

Vedlegg III

Finansieringsordninger

Indirekte tiltak

De tiltakene som får støtte gjennom det sjuende rammeprogram, vil bli finansiert gjennom en rekke finansieringsordninger. Disse ordningene vil bli anvendt enkeltvis eller i kombinasjon med andre for å finansiere tiltak som gjennomføres i rammeprogrammets løpetid.

Beslutningene om vedtakelse av særprogrammer, arbeidsprogrammene og forslagsinnbydelsene vil alt etter omstendighetene inneholde opplysninger om:

- Hvilke typer ordninger som anvendes for ulike tiltak.
- Hvilke kategorier deltakere (f.eks. forskningsorganisasjoner, universiteter, industri, SMB-er, offentlige myndigheter) som kan få støtte.
- Hvilke typer virksomhet (f.eks. forskning og teknologisk utvikling, demonstrasjon, forvaltning, utdanning, spredning og andre tilknytte-

de tiltak) som kan finansieres gjennom de ulike ordningene.

Dersom flere finansieringsordninger kan anvendes, kan det i arbeidsprogrammene angis hvilken finansieringsordning som skal anvendes til det emnet forslagsinnbydelsen gjelder.

Finansieringsordningene er:

- a) Støtte til tiltak som i første rekke gjennomføres på grunnlag av forslagsinnbydelse:

1. Samarbeidsprosjekter

Støtte til forskningsprosjekter som gjennomføres av konsortier med deltakere fra forskjellige stater, og som tar sikte på å utvikle ny kunnskap, ny teknologi, produkter, demonstrasjon eller felles forskningsressurser. Prosjektenes størrelse, omfang og interne organisering kan variere fra område til område og fra emne til emne. Prosjektene kan variere i størrelse fra små og mellomstore målrettede forskningstiltak til store integrerte prosjekter for å nå et fastsatt mål. Prosjektene vil også bli rettet mot særskilte

grupper som SMB-er og andre mindre aktører.

2. Nett for fremragende forskning

Støtte til et felles arbeidsprogram som iverksettes av flere forskningsinstitusjoner som samordner sin virksomhet på et gitt område, og som gjennomføres av forskningsgrupper innenfor rammen av et samarbeid over lang tid. For at dette felles arbeidsprogrammet skal kunne gjennomføres, kreves det et formelt tilsagn fra de organisasjonene som bidrar med en del av sine ressurser og av sin virksomhet.

3. Samordnings- og støttetiltak

Støtte til tiltak som tar sikte på å samordne eller støtte forskning og forskningspolitikk (nettsamarbeid, utveksling, tilgang til forskningsinfrastruktur over landegrensene, undersøkelser, konferanser osv.). Disse tiltakene kan også gjennomføres på annen måte enn med forslagsinnbydelser.

4. Støtte til «grensesprengende forskning»

Støtte til prosjekter som gjennomføres av enkeltstående nasjonale eller tverrnasjonale forskergrupper. Denne ordningen vil bli brukt til å støtte forskerdrevne prosjekter innen grensesprengende forskning som finansieres innenfor rammen av Det europeiske forskningsråd.

5. Støtte til forskeres utdanning og karriereutvikling

Støtte til forskeres utdanning og karriereutvikling, hovedsakelig til gjennomføring av Marie Curie-tiltak.

6. Forskning til fordel for særskilte grupper (særlig SBM-er)

Støtte til forskningsprosjekter der størstedelen av forskningen og den teknologiske utviklingen gjennomføres av universiteter, forskningssentre eller andre rettssubjekter til fordel for særskilte grupper, særlig SMB-er eller sammenslutninger av SMB-er. Det vil bli gjort en innsats for å skaffe til veie ytterligere midler fra EIB og andre finansinstitusjoner.

b) For å støtte tiltak som gjennomføres på grunnlag av beslutninger truffet av Rådet og Europaparlamentet (eller av Rådet i samråd med Europaparlamentet) etter forslag fra Kommissjonen, vil Fellesskapet yte økonomisk støtte til initiativer i stor målestokk som finansieres fra flere kilder.

– Et finansielt bidrag fra Fellesskapet til en felles gjennomføring av klart definerte nasjonale forskningsprogrammer, på grunn-

lag av traktatens artikkel 169. En slik felles gjennomføring vil kreve at det opprettes eller allerede finnes en særskilt struktur for gjennomføringen. Fellesskapets økonomiske bidrag vil bli ytt under forutsetning av at det fastsettes en finansieringsplan som bygger på formelle tilsagn fra vedkommende nasjonale myndigheter.

– Et finansielt bidrag fra Fellesskapet til gjennomføring av felles teknologiinitiativer for å oppnå mål som ikke kan nås med de finansieringsordningene som er nevnt i bokstav a) ovenfor. De felles teknologiinitiativene vil omfatte en kombinasjon av forskjellige typer finansiering fra forskjellige kilder, private og offentlige, europeiske og nasjonale. Finansieringen kan anta forskjellige former og kan tildeles eller skaffes gjennom flere ordninger: støtte fra rammeprogrammet, lån fra Den europeiske investeringsbank (EIB), støtte til risikokapital. Felles teknologiinitiativer kan vedtas og gjennomføres på grunnlag av traktatens artikkel 171 (som kan omfatte opprettelse av fellesforetak) eller gjennom beslutningene om vedtakelse av særprogrammer. Fellesskapsstøtte vil bli ytt under forutsetning av at det fastsettes en samlet finansieringsplan på grunnlag av formelle tilsagn fra alle berørte parter.

– Finansielt bidrag fra Fellesskapet til utvikling av ny infrastruktur av europeisk interesse. Bidraget kan vedtas på grunnlag av traktatens artikkel 171 eller gjennom beslutningene om vedtakelse av særprogrammer. Ny infrastruktur vil bli utviklet ved hjelp av en kombinasjon av forskjellige typer finansiering fra forskjellige kilder: nasjonal finansiering, rammeprogrammet, strukturfondene, lån fra EIB og annet. Fellesskapsstøtte vil bli ytt under forutsetning av at det fastsettes en samlet finansieringsplan på grunnlag av formelle tilsagn fra alle berørte parter.

Fellesskapet vil gjennomføre finansieringsordningene nevnt i bokstav a) ovenfor i samsvar med bestemmelsene i den forordning som skal vedtas i henhold til traktatens artikkel 167, relevante statsstøtteordninger, særlig Fellesskapets rammebestemmelser om statsstøtte til forskning og utvikling, samt internasjonale regler på dette området. I samsvar med denne internasjonale rammen må det være mulig å tilpasse omfanget av og formen for økonomisk deltaking fra sak til sak, særlig dersom

Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

det foreligger annen offentlig finansiering, herunder fellesskapsfinansiering som f.eks. EIB og EIF.

I tillegg til å gi direkte økonomisk støtte til deltakere i FTU-tiltak, vil Fellesskapet bedre deres tilgang til lånefinansiering gjennom finansieringsordningen for risikodeling ved å yte et bidrag til EIB. Fellesskapets bidrag må brukes av EIB, som blir en risikodelingspartner, for å bidra til innbetaling og kapitaltildeling for låne- og garantifinansiering fra sine egne midler. Dette innebærer ikke ytterligere forpliktelser for Fellesskapets budsjett. Med forbehold for og i samsvar med de nærmere reglene som fastsettes i den forordning som vedtas i henhold til traktatens artikkel 167 og Rådets beslutninger om vedtakelse av særprogrammer, vil denne ordningen gjøre det mulig for EIB å øke finansieringsbeløpet til europeiske FTU-tiltak (f.eks. felles teknologiinitiativer, store prosjekter, herunder EUREKA-prosjekter, og ny forskningsinfrastruktur samt prosjekter som drives av SMB-er) for å bidra til å avhjelpe mangler på markedet.

Dersom deltakerne i et indirekte tiltak er etablert i en region som ligger etter i utvikling, (til-

næringsregioner og de mest fjerntliggende regionene)³², vil det bli ytt tilleggsfinansiering fra strukturfondene når det er mulig og hensiktsmessig. Dersom enheter fra søkerstatene deltar, kan det ytes et ytterligere bidrag fra finansieringsordningen for forberedelse av tiltredelse på tilsvarende vilkår. Når det gjelder tiltak i «forskningsinfrastruktur»-delen av programmet «Kapasitet» i det sjuende rammeprogram, vil nærmere regler for finansiering av disse bli fastsatt for å sikre reell komplementaritet mellom Fellesskapets forskningsfinansiering og andre fellesskapsordninger og nasjonale ordninger, særlig strukturfondene.

Direkte tiltak

Fellesskapet vil iverksette tiltak som skal gjennomføres av Det felles forskningssenter, og som vil bli kalt direkte tiltak.

---

³² Tilnæringsregioner er de regionene som er nevnt i artikkel 5 i forordning (EF) nr. 1083/2006. Dette omfatter regioner som kommer inn under målet om «tilnærming», regioner som kan få støtte fra Utjevningsfondet og de mest fjerntliggende regionene.

